

دانشگاه علوم کشاورزی
و منابع طبیعی ساری

سازمان جهاد کشاورزی
مازندران

سند توسعه بخش باغبانی استان مازندران

بهار ۱۴۰۲

بسم الله الرحمن الرحيم

تولید کلید حل مشکلات اقتصادی کشور است.
تولید ملی در واقع راه اصلی عبور از سختی‌های و
دشواری‌های اقتصادی است.

از بیانات مقام معظم رهبری

در توسعه کشاورزی باید نیروی انسانی تحول‌گرا،
جوان، بانگیزه و متعهد مورد استفاده قرار گیرد تا
ظرفیت‌های بزرگ کشور در حوزه کشاورزی فعالیت
پیدا کند.

**سخنرانی دکتر رئیسی ریاست محترم
جمهوری در وزارت جهاد کشاورزی**

مشکلات بخش کشاورزی و همچنین مشکلات
اقتصادی کشور فراوان است و ما به همراه تشکل‌ها،
نخبگان، صاحب‌نظران و فعالان بخش اعتقاد داریم
که با تحول در بخش کشاورزی می‌توانیم به تولید
پایدار و اقتصادی دست پیدا کنیم.

**دکتر سید جواد ساداتی نژاد وزیر محترم
جهاد کشاورزی**

شناسنامه گزارش

۱	عنوان گزارش	تهیه و تدوین سند کشاورزی استان مازندران
۲	عنوان بخش	گزارش وضعیت موجود، چالش ها و راهکارهای بخش باغبانی
۳	شماره قرارداد	۱۴۰۰/ب/۶۲۱۰۸
۴	کارفرمای پروژه	سازمان جهاد کشاورزی استان مازندران
۵	مجری پروژه	دکتر حسین صادقی
۶	مشاور پروژه	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری
۷	تاریخ	بهار ۱۴۰۲

فهرست

- ۱- مقدمه..... ۱
- ۲- بررسی آمایش استان مازندران در بخش کشاورزی..... ۱
- ۳- قانون برنامه ششم توسعه:..... ۲
- ۴- نقشه راه باغبانی..... ۵
- ۵- اهداف کمی استانی پروژه ها و برنامه های اجرایی اقتصاد مقاومتی..... ۹
- ۶- سند ملی و استانی آمایش سرزمین..... ۱۱
- ۷- الزامات سند و تحقق و اجرایی شدن سند..... ۱۱
- ۸- بازآرایی فضایی قلمروهای تولید محصولات کشاورزی (باغبانی)..... ۱۲
- ۹- سیاست‌های ۲۵۵ گانه دبیرخانه شورایعالی آمایش سرزمین..... ۱۳
- ۱۰- سند توسعه کشاورزی - گزارش پیشرفت:..... ۱۳
- ۱۱- محور های اصلی سند توسعه کشاورزی مازندران..... ۱۳
- ۱۲- گزارش برنامه الگوی کشت محصولات زراعی ۱-۲ ۱۴۰۱ مازندران..... ۱۴
- ۱۳- گزارش برنامه الگوی کشت محصولات زراعی سال ۱-۲ ۱۴۰۱ مازندران..... ۱۴
- ۱۴- مطالعه وضعیت موجود و تحلیل داده ها..... ۱۵
- ۱-۱۴- ویژگی های آمار نامه ۱۴۰۰..... ۱۵
- ۲-۱۴- سطح زیر کشت و میزان تولید محصولات باغبانی در کشور..... ۱۵
- ۳-۱۴- سطح زیر کشت و تولید محصولات باغبانی در مازندران ۱۴۰۰..... ۱۷
- ۴-۱۴- سطح زیر کشت و میزان تولید محصولات باغی به تفکیک محصول استان در سال ۱۴۰۰..... ۱۸
- ۵-۱۴- سطح زیر کشت و میزان تولید محصول به تفکیک در شهر های مختلف استان در سال ۱۳۹۹..... ۲۵
- ۶-۱۴- نگاهی اجمالی به مزیت نسبی کشت و تولید محصولات باغی در سطح شهر های استان..... ۳۸
- ۷-۱۴- مشکل آمار فعلی..... ۵۰
- ۸-۱۴- نقاط ضعف ، قوت، تهدید و فرصت محصولات باغبانی استان در حال حاضر..... ۵۰
- ۱۵- برنامه اقدام..... ۵۲

فهرست جداول

جدول ۱- اهداف کمی راهبرد ارتقای بهره وری آب و خاک کشاورزی صرفه جویی در مصرف آب کشاورزی و اعمال مدیریت تقاضا	۳.....
جدول ۲- اهداف کمی راهبرد امنیت غذایی، سلامت و غنی سازی محصولات کشاورزی (باغبانی، دام، طیور و آبزیان).....	۴.....
جدول ۳- وضع مطلوب و هدف ۵ ساله در برنامه ششم	۶.....
جدول ۴- اهداف کمی ملی پروژه های اولویت دار و برنامه های اجرایی اقتصاد مقاومتی وزارت جهاد کشاورزی استان مازندران در سال ۱۳۹۸	۱۰.....
جدول ۵- سطح و میزان تولید محصولات باغبانی کشور در سال ۱۴۰۰	۱۵.....
جدول ۶- سطح زیر کشت و تولید محصولات باغی کشور در سال ۱۴۰۰ (هکتار- تن).....	۱۶.....
جدول ۷- کل سطح کل زیر کشت و تولید محصولات باغی مازندران در سال ۱۴۰۰	۱۷.....
جدول ۸- سطح ، میزان تولید و عملکرد میوه های دانه دار استان.....	۱۸.....
جدول ۹- سطح زیر کشت و میزان تولید میوه های هسته دار استان	۱۸.....
جدول ۱۰- سطح زیر کشت و میزان تولید میوه های دانه ریز استان	۱۹.....
جدول ۱۱- سطح زیر کشت و میزان تولید میوه های خشک استان	۱۹.....
جدول ۱۲- سطح زیر کشت و میزان تولید میوه های سردسیری استان	۲۰.....
(واحد: هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار).....	۲۰.....
جدول ۱۳- سطح زیر کشت و میزان تولید مرکبات استان	۲۱.....
جدول ۱۴- سطح زیر کشت و میزان تولید میوه های گرمسیری و نیمه گرمسیری استان.....	۲۲.....
جدول ۱۵- سطح زیر کشت و میزان تولید سبزی و صیفی گلخانه ای استان	۲۲.....
جدول ۱۶- سطح زیر کشت و میزان تولید محصولات دارویی	۲۳.....
جدول ۱۷- سطح زیر کشت و میزان تولید سایر محصولات باغبانی استان (هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار).....	۲۴.....
جدول ۱۸- سطح زیر کشت میوه های هسته دار در شهر های استان (هکتار)	۲۵.....
جدول ۱۹- میزان تولید میوه های هسته دار در شهر های مختلف (تن).....	۲۶.....
جدول ۲۰- سطح زیر کشت و تولید میوه های دانه دار در شهر های استان (هکتار- تن)	۲۷.....
جدول ۲۱- سطح زیر کشت و تولید میوه های دانه ریز در شهر های استان (هکتار-تن).....	۲۸.....
جدول ۲۲- سطح زیر کشت گردو ، فندق، ازگیل و ازگیل ژاپنی در شهر های استان (هکتار- تن)	۲۹.....
جدول ۲۳- سطح زیر کشت و تولید مرکبات شهر های استان ۱۴۰۰ (هکتار-تن)	۳۰.....
جدول ۲۴- سطح زیر کشت و تولید میوه های نیمه گرمسیر شهر های استان (هکتار - تن).....	۳۱.....
جدول ۲۵- سطح زیر کشت و تولید چای و زیتون در شهر های استان (هکتار - تن)	۳۲.....
جدول ۲۶- سطح زیر کشت و تولید گل و گیاهان زینتی (گلخانه ای و فضای باز).....	۳۳.....
جدول ۲۷- سطح زیر کشت و تولید قارچ، آلوئه ورا و سبزی و صیفی ، توت فرنگی گلخانه ای	۳۵.....

- جدول ۲۸- سطح زیر کشت و تولید صیفی گلخانه ای شهرهای استان (هکتار - تن)..... ۳۶
- جدول ۲۹- سطح زیر کشت سبزی گلخانه ای استان (هکتار-تن)..... ۳۷
- جدول ۳۰- سطح زیر کشت و میزان تولید محصولات دارویی استان (هکتار-تن)..... ۳۸

فهرست اشکال

- شکل ۱. سطح زیر کشت آلبالو در شهرهای استان (هکتار)..... ۳۹
- شکل ۲. سطح زیر کشت گیلاس در شهرهای استان..... ۳۹
- شکل ۳. سطح زیر کشت گوجه سبز در شهرهای استان..... ۴۰
- شکل ۴. سطح زیر کشت هلو در شهرهای استان..... ۴۰
- شکل ۵. سطح زیر کشت شلیل در شهرهای استان..... ۴۱
- شکل ۶. سطح زیر کشت سیب در شهرهای استان..... ۴۱
- شکل ۷. سطح زیر کشت گلابی در شهرهای استان..... ۴۲
- شکل ۸. سطح زیر کشت توت فرنگی در شهرهای مختلف استان..... ۴۲
- شکل ۹. سطح زیر کشت پرتقال در شهرهای استان..... ۴۳
- شکل ۱۰. سطح زیر کشت نارنگی در شهرهای استان..... ۴۳
- شکل ۱۱. سطح زیر کشت گردو در شهرهای استان..... ۴۴
- شکل ۱۲. سطح زیر کشت فندق در شهرهای استان..... ۴۴
- شکل ۱۳. سطح زیر کشت انار شهرهای استان..... ۴۵
- شکل ۱۴. سطح زیر کشت خرمالو در شهرهای استان..... ۴۵
- شکل ۱۵. سطح زیر کشت کیوی در شهرهای استان..... ۴۶
- شکل ۱۶. سطح زیر کشت چای در شهرهای استان..... ۴۶
- شکل ۱۷. سطح زیر کشت گل و گیاهان زینتی در شهرهای استان..... ۴۷
- شکل ۱۸. سطح زیر کشت گل و گیاهان زینتی در فضای باز در شهرهای استان..... ۴۷
- شکل ۱۹. سطح زیر کشت سبزی و صیفی گلخانه ای در شهرهای استان..... ۴۸
- شکل ۲۰. سطح زیر کشت آلوئه ورا در شهرهای استان..... ۴۸
- شکل ۲۱. سطح زیر کشت توت فرنگی گلخانه ای در شهرهای استان..... ۴۹
- شکل ۲۲. سطح زیر کشت لایم کوات در گلخانه شهرهای استان..... ۴۹
- شکل ۲۳. سطح زیر کشت قارچ در شهرهای مختلف استان..... ۵۰

۱- مقدمه

برای توسعه و حتی حفظ وضع مطلوب موجود تولید مواد غذایی، برنامه ریزی های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت مبتنی بر کارشناسی و مطابق بادستاوردهای علمی و فناوری روز در تمامی نظام های سیاسی یک ضرورت می باشد. با افزایش جمعیت و پیچیده تر شدن نظام های اجتماعی این برنامه ها نیز باید تمامی زوایای اشکار و پنهان را مد نظر قرار دهد. تفکیک رشته های علمی و تخصصی شدن بخش هایی که بر تولید اثر می گذارند نیز بر پیچیدگی این برنامه ها می افزاید. تاثیر این مورد بر تولید کننده ای که خود احتمالاً در یکی از رشته ها تخصص دارد بخوبی قابل مشاهده است زیرا در کار آنها همیشه یک نقص ذاتی مشاهده می شود. اما در نظر مقام بالا دست این نقص دیده نمی شود اما در جایی دیگر قرار دارد و برای رفع نقص تولید فقط هماهنگی لازم دارد. این هماهنگی از طریق ایجاد مدیریت های خاص امکان پذیر است که تنها در اختیار مدیران ارشد کشور است. این برنامه ها در طول دوره مدرن کشور داری در تمامی دنیا قابل مشاهده است و در کشور ما هم بنا به ضرورت های وقت این برنامه ها طراحی شده و در آنها کمترین نقص دیده می شود اما همیشه ضرورت های فوری موجب شده است که اجرایی شدن آنها فاصله زیادی با طراحی اولیه داشته باشد. در طرح های بلند مدت چگونگی اجرای همان کنترل برنامه ها همراه نظارت و در نهایت ارزیابی پیش بینی نمی شود و هیچ وقت طراحان، برنامه ها را طوری ننوشتند که در پایان دوره ای خاص مثلاً ده ساله پاسخگو باشند. اگر طرحی هم خوب پیش نرفته است هیچگاه متوقف یا اصلاح نشده است. پاسخ گویی هم تنها متوجه مجریان است و هیچوقت طراحان در انتظار نبوده اند تا پاسخگو باشند، لذا در این کشور همیشه حرف ها بی نظیر است اما نتایج اقدامات انجام شده مبتنی بر این حرف ها نامشخص است. به آگاهی از قوانین بالا دستی و سیاست گذاری و برنامه های اجرایی اسناد ارایه شده توسط سازمان جهاد کشاورزی مازندران مطالعه و بخش های مربوط بطور عام کشاورزی و بطور خاص باغبانی مطالعه و خلاصه برداری گردید.

در این مرور آمایش استان مازندران در بخش کشاورزی، قانون برنامه ششم توسعه، نقشه راه کشاورزی (در بخش باغبانی) در استان مازندران در سال های برنامه ششم (۱۳۹۶-۱۴۰۰)، اهداف کمی پروژه ها و برنامه های اجرایی اقتصاد مقاومتی در سال ۹۸ و سند ملی و استانی آمایش سرزمین، الزامات سند و تحقق و اجرایی شدن سند، بازآرایی فضایی قلمروهای تولید محصولات کشاورزی (باغبانی)، سیاست های ۲۵۵ گانه دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین، محور های اصلی سند توسعه کشاورزی مازندران، گزارش برنامه الگوی کشت محصولات زراعی ۲-۱۴۰۱ مازندران، گزارش برنامه الگوی کشت محصولات زراعی سال ۲-۱۴۰۱ مازندران مطالعه، خلاصه برداری و در بند های الف تا لام ارایه شده است.

۲- بررسی آمایش استان مازندران در بخش کشاورزی

برنامه آمایش استان مازندران در بخش مطالعات تحلیل وضعیت و ساختار برنامه آمایش استان مازندران در ۵۱ جلد (۱۲) جلد در تحلیل وضعیت منابع طبیعی، ۹ جلد در تحلیل اجتماعی و فرهنگی، ۱۰ جلد در تحلیل اقتصادی، ۵ جلد در تحلیل ساختار فضایی، ۶ جلد در توصیف و تحلیل پیوند های اصلی بین سکونت گاهی، ۲ جلد در ملاحظات ایمنی، دفاعی- امنیتی در آمایش استان، ۶ جلد در جمع بندی و نتیجه گیری از وضعیت) و ۱۰ جلد هم در بخش سناریو نویسی و سیاست گذاری ارایه شده است

مطالعات برنامه آمایش استان مازندران در راستای حصول به مصوبات قانونی مذکور به کارفرمایی سازمان مدیریت و برنامه ریزی وقت استان (معاونت برنامه ریزی استانداری مازندران) توسط مهندسان مشاور مازند طرح طی دو سال صورت گرفت. این مطالعات که مرحله اول آمایش استان است در ۵ بخش مطالعاتی گسترده زیر انجام پذیرفت:

۱ - تحلیل وضعیت و ساختار شامل (منابع طبیعی و محیط زیست، اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی)

۲ - تحلیل ساختار فضایی موجود

۳ - توصیف و تحلیل پیوندهای اصلی بین سکونتگاهها

۴ - ملاحظات ایمنی

۵ - جمع بندی و نتیجه گیری

این مطالعه با کمک بیش از ۷۰ کارشناس و محقق استانی و ملی تهیه و توسط اساتید دانشگاه های مختلف نظارت گردیده و مرحله اول برنامه آمایش استان در ۵ بخش « برنامه ریزی و سیاستگذاری » شامل ۵۶ جلد گزارش شامل متن، جدول، نمودار و بیش از ۱۰۰۰ نقشه در محیط GIS می باشد.

جلد ۲۴ این گزارش در رابطه با کشاورزی است که شامل همه ابعاد کشاورزی می باشد. در این گزارش سطح زیر کشت زراعت ۴۰۳۳۸۳ هکتار و سطح زیر کشت باغبانی ۱۳۳۷۰۵ هکتار و سطح کل زیر کشت ۵۳۹۰۲۷ هکتار ذکر شده است. یا اینکه اطلاعات بسیار خوب و بنیادی در این گزارش وجود دارد اما ظاهراً اماره ارائه شده تنها تا سال ۱۳۸۶ می باشد و قطعاً بسیاری از آن تغییر کرده است. این گزارش در نوع خود جامع بوده و سایر بخش های اثر گذار مانند حمل و نقل را هم در بر می گیرد. در این گزارش نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدها را در توسعه کشاورزی بخوبی مشخص می کند. نقاط قوت و ضعف و فرصت ها را هم همبخوانی تبیین کرده است.

۳- قانون برنامه ششم توسعه:

قانون برنامه ششم توسعه کشاورزی از روز نامه رسمی کشور مورخ ۹۶/۱/۲۱ به شماره ۲۰۹۹۵ استخراج شده است. در ماده ۳۱ دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبرزی به میزان نود و پنج درصد (۹۵٪) در پایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد:

الف: توسعه کشاورزی حفاظتی، توسعه کشت نشایی، به نژادی و به زراعی، تولید و تأمین و به کارگیری ارقام مقاوم، خوداتکایی در تولید بذر و نهال، افزایش ضریب ماشینینی کردن سالانه حداقل دوازده صدم (۰/۱۲) اسب بخار در هکتار

پ - افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیبدار به باغات

ت - فراهم نمودن امکانات مصرف بهینه سموم، دفع آفات نباتی و کودهای شیمیایی و استفاده بیشتر از کود

آلی (کمپوست) و مبارزه زیستی و تدوین ضوابط ورود، ساخت و ترکیب ساخت (فرمولاسیون) کود و سم

ث - سرمایه‌گذاری مورد نیاز جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام نوین ترویج و انتقال فناوری، تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان، استقرار مدیریت‌دانش و تجهیز مراکز جهاد کشاورزی

ج - توسعه کشت محصولات سالم و محصولات زیستی (ارگانیک)، اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه نهاده‌ها از جمله انواع سم و کود و حمایت از درمانگاه‌های گیاهپزشکی در راستای ارتقای سلامت انسان و جامعه

ذ - حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی مانند کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان و صنایع بسته‌بندی محصولات کشاورزی با توجه به مزیت‌های طبیعی، نسبی و رقابتی این صنایع

ر - تکمیل زنجیره تولید محصولات کشاورزی از طریق اعطای کمک‌های فنی اعتباری به شکل‌های فراگیر کشاورزی و روستایی

ز - دولت مکلف است برای حصول شاخص‌های معین شده در جداول ذیل در جهت امنیت غذایی، سلامت و غنی‌سازی محصولات کشاورزی و توسعه صنایع کشاورزی در زنجیره‌های عرضه، اقدام کند.

جدول ۱- اهداف کمی راهبرد ارتقای بهره‌وری آب و خاک کشاورزی صرفه‌جویی در مصرف آب

کشاورزی و اعمال مدیریت تقاضا

سال‌های برنامه ششم					وضعیت در پایان سال ۱۳۹۳	هدف کمی	
سال پنجم	سال چهارم	سال سوم	سال دوم	سال اول		واحد	عنوان
۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۲۶۰۰ (تجمعی)	هزار هکتار	توسعه سامانه‌های نوین آبیاری و احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی
۳۷۵	۳۲۵	۲۸۰	۲۲۰	۱۸۰		تعداد شکل	ایجاد و ساماندهی شکل‌های آب بران
۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۳۲۰	هزار هکتار	اصلاح و بهبود خاک کشاورزی

جدول ۲- اهداف کمی راهبرد امنیت غذایی، سلامت و غنی سازی محصولات کشاورزی (باغبانی، دام، طیور و آبیان)

سال های برنامه ششم					وضعیت در پایان سال ۱۳۹۳	هدف کمی	
سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم		واحد	عنوان
۱۷/۷	۱۸/۶	۱۹/۸	۲۰/۸	۲۱/۹	۱۷/۱	میلیون تن	تولید محصولات باغبانی
۲۰۰۰	۲۷۴۰	۳۲۶۰	۴۱۶۰	۴۶۰۰	۹۶۱۰	هکتار	احداث گلخانه های جدید

در جدول ۱ ماده ۳۱ آمده است به منظور امنیت غذایی تولید محصولات باغی باید از ۱۷/۱ میلیون تن به ۲۱/۹ تن در مدت ۵ سال افزایش دهد.

در ماده ۳۲ نیز دولت مکلف شده است که الف - به منظور کاهش التهابات بازار کالاهای اساسی کشاورزی و کاهش نوسان غیرعادی فصلی محصولات کشاورزی و به منظور کاهش بار مالی دولت برای تأمین نقدینگی در گردش و هزینه تبعی مورد استفاده در سیاست های تنظیم بازار و تأمین ذخایر محصولات راهبردی (استراتژیک)، شرکت بازرگانی دولتی ایران یا هریک از شرکت های دولتی مسؤول تنظیم بازار هر محصول به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی، حسب مورد، براساس برآوردهای ماهانه، فصلی و سالانه عرضه داخلی و تقاضای هر یک از محصولات، نسبت به اتخاذ موقعیت مناسب خرید یا فروش در قراردادهای سلف و ابزارهای مالی موضوع بند (۲۴) ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ بر روی هر یک از دارایی های مشمول صدر این بند در چهارچوب مقررات بازار سرمایه اقدام می نمایند.

ب - دولت مکلف است اقدامات ذیل را به عمل آورد:

۱- ایجاد ردیف مستقل پرداخت خسارت به بیمه گذاران محصولات کشاورزی و صندوق بیمه کشاورزی در لویج بودجه سالانه و پیش بینی اعتبار به صورت صد در صد (۱۰۰٪) تخصیص یافته درطول اجرای قانون برنامه

۲- اصلاح و بهبود خاک کشاورزی و افزایش کربن (ماده آلی) خاک به میزان سالانه پانصد هزار هکتار

۳- ارائه کمکهای فنی و اعتباری برای نوسازی باغ های فرسوده کشور

۴- اختصاص معادل ریالی ده درصد (۱۰٪) ورودی سالانه صندوق توسعه ملی نزد بانک عامل مطابق ضوابط صندوق جهت پرداخت تسهیلات به متقاضیان غیردولتی سرمایه گذار بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی این بخش، محیط زیست مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی و احداث بندهای انحرافی و سدهای کوچک مطابق بند (۱۰۴) سیاست های کلی برنامه ششم و در چهارچوب اساس نامه صندوق توسعه ملی

در ماده ماده ۳۳ نیز دولت مکلف است در اجرای بندهای سوم و ششم سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و به منظور متنوع سازی ابزارهای حمایت از بخش کشاورزی، تأمین و تجهیز منابع، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، افزایش صادرات محصولات کشاورزی و ارزش افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی اقدامات ذیل را به انجام برساند:

الف - ایجاد زمینه گسترش و تکمیل زنجیره های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطب های تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چندمنظوره

در ماده ۳۵ هم دولت مکلف است به منظور مقابله با بحران کم آبی، رهاسازی حقایق های زیست محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل بخشی به سفره های زیرزمینی و ارتقای بهره وری و جبران تراز آب، به میزانی که در سال پایانی اجرای قانون برنامه یازده میلیارد مترمکعب شود، اقدامات زیر را به عمل آورد:

الف - افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و ارزش صادراتی بالا و ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی و رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه

پ - حمایت از توسعه گلخانه ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل شده و بازچرخانی پساب ها، مدیریت آب های نامتعارف و مدیریت آب مجازی

در ماده ۳۸ دولت موظف است اقدامات زیر را جهت حفاظت از محیط زیست به عمل آورد:

ژ - احیای رویشگاه های مرتعی و توسعه و فراآوری گیاهان دارویی به میزان حداقل نه میلیون و ششصد هزار هکتار و افزایش حداقل یکصد هزار هکتار به سطح زیر کشت گیاهان دارویی به نحوی که در پایان اجرای قانون برنامه به دوپست و پنجاه هزار (۲۵۰۰۰۰) هکتار برسد.

حمایت قانون از تولیدات باغبانی و بخصوص محصولات با ارزش اقتصادی بالا با نیاز آبی کمتر و مقاوم به شوری و خشکی کاملاً محرز است و در بخش تولیدات گیاهان دارویی با رویکرد تولید و بهره برداری از مراتع و حفظ محیط زیست تاکید شده است. از توسعه گلخانه ها نیز بخوبی حمایت شده است.

۴- نقشه راه باغبانی

یکی دیگر از سند های با ارزش مطالعه شده نقشه راه کشاورزی (بخش باغبانی) در استان مازندران در سال های برنامه ششم (۱۳۹۶-۱۴۰۰) می باشد. این سند توسط معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی سازمان جهاد کشاورزی استان مازندران در سال ۱۳۹۷ تهیه شده است. روش کشف و توصیف آینده مطلوب و تبیین راه رسیدن به آن به زبانی ساده بیان شده است. نقشه راه سعی می کند به سه سوال پاسخ دهد.

- هم اکنون کجا هستیم؟ سایرین در چه وضعیتی هستند؟ (تحلیل وضعیت موجود)
- می خواهیم کجا برویم؟ (وضعیت مطلوب آینده)
- چطور می توانیم به مقصد برسیم؟ (نحوه دستیابی به هدف)

۱- تبیین وضعیت موجود:

الف) مقدار اراضی تبدیل شده به باغات استان تا پایان سال ۸۳، ۳۹۰۰۰ هکتار در برنامه چهارم و پنجم ۲۵۲۵۳ هکتار پیش بینی شده که ۲۲۸۲۸ هکتار عملیاتی شده بود اما به دلیل کمبود اعتبارات، خشکسالی، مشکل تامین و انتقال آب، بروز برف و سرما و یخ بندان، نداشتن ارقام مناسب مناطق سردسیری و ... به هدف تدوین شده دست نیافته است.

ب) مقدار باغات اصلاح و نوسازی شده تا سال ۸۳: ۷۰۰۰۰ هکتار تا پایان سال ۹۴ این مقدار باید به ۹۱۰۱۷ هکتار می رسد که به ۱۰۶۶۸۵ هکتار رسید. تخصیص به موقع و اعطای تسهیلات سبب این پیشرفت شد.

میزان گلخانه باید به ۶۱۸۸۳۲۵ متر مربع می رسید اما مقدار واقعی آن ۵۱۶۷۰۳۴ متر مربع می باشد. کمبود شدید منابع تسهیلات بانکی یکی از موانع حصول به برنامه بوده است.

چالش ها:

- پایین بودن راندمان آب
- محدودیت های صادراتی مرکبات و کیوی
- معرفی ارقام متحمل به تنش های محیطی و با قابلیت فرآوری
- بازاریابی گیاهان دارویی و ایجاد زنجیره تولید، عرضه و فروش
- عدم همزمانی اجرای پروژه توسعه باغات و تامین و انتقال آب در اراضی شیبدار
- عدم وجود الگوی کشت بهینه در استان

سیاست اجرایی:

- توسعه کشت محصولات گلخانه ای، اصلاح روشهای آبیاری
- توسعه مراکز لجستیک و پایانه های صادراتی پی گیری از طریق مراکز تحقیقات
- ایجاد ارتباط بین واحدهای تولیدکننده و شرکت های دارویی
- هماهنگی در تامین به موقع اعتبارات و دستورالعمل ها

برنامه عملیاتی (اقدامات اجرایی مناسب):

- توسعه کشت گلخانه،
- تسهیلات بلاعوض آبیاری تحت فشار و آموزش
- ایجاد یک مرکز لجستیک و پایانه صادراتی (در حال اجرا)
- هدایت باغداران به سمت جایگزینی ارقام متحمل موجود مرکبات و سیاه ریشه ها در قالب مشارکت در تامین نهال یارانه ای، تسهیلات پلار باغی
- تامین نهال، اختصاص یارانه مشارکت در تامین نهال
- اقدامات زیر ساختی توسط مدیریت آب و خاک، آموزش

جدول ۳- وضع مطلوب و هدف ۵ ساله در برنامه ششم

ردیف	منبع	اهداف کلی	اهداف کمی	واحد	وضع موجود	میزان پیش بینی شده اهداف کمی			پایان برنامه ششم
						میانگین سالانه کشور	میانگین سالانه استان	سهم استان	
۱	ماده ۳۱-ز- جدول ۷ قانون برنامه ششم سند مقاومتی	اهداف کمی راهبرد امنیت غذایی، سلامت و غنی سازی محصولات کشاورزی (باغبانی، دام، طیور و آبزیان)	تولید محصولات باغبانی	هزار تن	۲۸۰۰	۱۹۰۰۰	۶۵۰۰	۳۴٪	۸۱۹۹
۲	ماده ۳۱-ز- جدول ۷ قانون برنامه ششم ماده ۳۵-پ قانون برنامه ششم . اولویت های ابلاغی ریاست محترم جمهور در دولت دوازدهم سند اقتصاد مقاومتی	حمایت از توسعه گلخانه ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل شده و باز چرخانی پسابها،مدیریت آبهای نامتعارف و مدیریت آب مجازی	حمایت از توسعه گلخانه ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل شده و باز چرخانی پسابها...	هکتار	۱۰۳	۳۳۰۰	۶۰	۲٪	۲۸۵
۳	ماده ۳۱-پ قانون برنامه ششم	افزایش تولید محصولات راهبرد و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیبدار به باغات	توسعه باغات در اراضی مستعد شیبدار	هکتار	۱۴۳۰	۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰	۱٪	۲۷۴۳۰
۴	ماده ۳۱-الف قانون برنامه ششم سند اقتصاد مقاومتی	خود اکتایی در تولید بذر و نهال و ...	تولید نهال های اصلاح شده	هزار اصله	*	۶۴۰۰۰	۱۹۰۰	۳٪	۱۰۸۰۰
۵	ماده ۳۲-ب قانون	ارائه کمکهای فنی و	اصلاح و	هزار	۲۸۸۹	۱۷۱	۶	۴٪	۳۰۴۰۰

	برنامه ششم	اعتباری برای توسعه کشاورزی باغهای فرسوده کشور	نوسازی باغات موجود	هکتار					
۶	ماده ۳۸- ژ قانون برنامه ششم	احیای رویشگاههای مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی به میزان حداقل نه میلیون و ششصد هزار هکتار و افزایش حداقل یکصد هزار هکتار به سطح زیر کشت گیاهان دارویی به نحوه که در پایان اجرای قانون برنامه به ۲۵۰ هزار هکتار برسد.	توسعه کشت گیاهان دارویی	هزار هکتار	*	۵۰	۱	۲٪	۲۵۰

اهداف کلی سند به شرح زیر پیش بینی شده بود:

- راهبرد امنیت غذایی، سلامت و غنی سازی محصولات کشاورزی (باغبانی، دام، طیور و آبزیان)
- حمایت از توسعه گلخانه ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل شده و باز چرخانی پساب ها، مدیریت آبهای نامتعارف و مدیریت آب مجازی
- افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیبدار به باغات
- خوداتکایی در تولید بذر و نهال و ...
- ارائه کمکهای فنی و اعتباری برای توسعه کشاورزی باغهای فرسوده کشور
- احیای رویشگاه های مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی به میزان
- حداقل نه میلیون و ششصد هزار هکتار و افزایش حداقل یکصد هزار هکتار به سطح زیر کشت گیاهان دارویی به نحوی که در پایان اجرای قانون برنامه به ۲۵۰ هزار هکتار برسد.

اهداف کمی

- برای دستیابی به اهداف پیش بینی شده در اهداف کلی به صورت ۷ پروژه به شرح اهداف کمی زیر تبیین شده است:
- توسعه باغات در اراضی شیبدار (به جز زیتون)

- توسعه واحدهای گلخانه ای
- ساماندهی واحدهای گلخانه ای
- اصلاح و نوسازی باغات موجود
- توسعه کشت گیاهان دارویی و گل محمدی
- تامین نهال اصلاح شده
- بهبود و افزایش تولیدات باغی صادرات)
- این پروژه ها به صورت برش شهرستانی نیز تهیه گردیده است که به احتمال زیاد براساس استعداد و مکان یابی شهرستان های استان می باشد.

۵- اهداف کمی استانی پروژه ها و برنامه های اجرایی اقتصاد مقاومتی

یکی دیگر از اسناد مطالعه شده اهداف کمی استانی پروژه ها و برنامه های اجرایی اقتصاد مقاومتی است. با این که پروژه های بخش کشاورزی در ۴ جلد کتاب در سطح ملی و ۳۲ کتاب در سطح استانی در سال ۱۳۹۵ تهیه و منتشر شده است اما همه ساله با توجه به تغییر شرایط پروژه های اولویت دار این پروژه ها اصلاح و ابلاغ می گردد. بنابر این طرح های اولویت دار که در سال باید اجرا شوند به شرح زیر می باشد:

- توسعه، اصلاح، بازسازی و نوسازی گلخانه های کشور
- توسعه سامانه های نوین آبیاری
- اجرای عملیات آبخیز داری و حفاظت خاک
- افزایش ضریب محصولات راهبردی مانند: شکر، گندم و ...
- توسعه و فرآوری گیاهان دارویی
- تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی
- تامین داخلی نهاده های مورد نیاز بخش کشاورزی شامل: بذر، نهال اصلاح شده، کود و آفت کش های غیر شیمیایی

جدول ۴- اهداف کمی ملی پروژه‌های اولویت دار و برنامه‌های اجرایی اقتصاد مقاومتی وزارت جهاد کشاورزی استان مازندران در سال ۱۳۹۸

ردیف	عنوان پروژه	واحد‌های اندازه گیری	اهداف کمی در سال ۹۸
۱	تامین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (نهال اصلاح شده)	اصله	۲۱۸۲۵۰۴
۲	توسعه گلخانه‌ها	اصلاح و نوسازی	۸ هکتار
		توسعه گلخانه	۵۰ هکتار
۳	احداث و تکمیل شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی	هکتار	۲۶۵
۴	توسعه سامانه‌های نوین آبیاری	هکتار	۲۵۰۷
۵	تامین داخلی نهاده‌های مورد نیاز (آفت کش‌های غیر شیمیایی)	هکتار	۷۵۰۲۰
۶	تامین داخلی نهاده‌های مورد نیاز (کود)	از ته	۸۸۹۳۹ تن
		فسفاته	۲۶۱۲۰ تن
		پتاسه	۴۷۲۶۰ تن
		جمع کل	۱۶۲۳۱۹ تن
۷	توسعه باغات در اراضی شیدار	هکتار	۴۰۰
۸	برنامه اجرایی توسعه و فرآوری گیاهان دارویی	هکتار- تن (تولید)	۱۱۷۸-۹۸۲

پروژه‌های اولویت دار در راستای برنامه اجرایی اقتصاد مقاومتی سازمان جهاد کشاورزی به شرح زیر بوده است که در ۸ پروژه به شرح زیر تبیین شده است تفاوت زیادی با نقشه راه باغبانی ندارد و جزییات آن هم مشخص نمی باشد. این پروژه‌ها به صورت نگارش شده و مجزا مشاهده نگردید. زیرا به نظر می رسد هر پروژه علاوه بر طراحی و سامان دهی کنترل، نظارت و ارزشیابی نهایی نیز ضرورت دارد. نتایج این طرح‌ها و پروه‌ها معمولاً به صورت عملکرد استانی تهیه و اعلام می گردد. این ۸ پروژه به شرح زیر می باشند:

- تامین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (نهال اصلاح شده)

- توسعه گلخانه‌ها
- احداث و تکمیل شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی
- توسعه سامانه‌های نوین آبیاری
- تامین داخلی نهاده‌های مورد نیاز (آفت کش‌های غیر شیمیایی)
- تامین داخلی نهاده‌های مورد نیاز (کود)
- توسعه باغات در اراضی شیبدار
- برنامه اجرایی توسعه و فرآوری گیاهان دارویی

۶- سند ملی و استانی آمایش سرزمین

سند آمایش سرزمین مشتمل بر سند ملی آمایش و اسناد آمایش استانی، مصوب شورای عالی آمایش سرزمین در جلسه ۹۹/۱۲/۱۱ سند ملی آمایش سرزمین در افق ۱۴۲۴ مشتمل بر ۱۶ ماده تصویب کرده است

۷- الزامات سند و تحقق و اجرایی شدن سند

- ✓ وزارت کشاورزی مکلف شده است الگوی کشت ملی منطقه ای و با در نظر گرفتن آب قابل برنامه‌ریزی (یک ساله قایل تجدید نظر در دوره پنج ساله) تهیه و به تصویب شورای عالی برساند.
- ✓ به منظور پایش تغییرات کاربری اراضی سرزمین، وزارت جهاد مکلف شده است نسبت به تهیه نقشه‌های کاربری اراضی در سطح ملی و به صورت ۵ ساله اقدام نماید.
- ✓ همچنین سطح اراضی مستعد مرغوب کشاورزی (با توجه به یافته‌های مطالعات سند ملی و استانی آمایش) را اعلام نمایند.
- ✓ وزارتخانه‌های مسئول (جهاد کشاورزی، صنعت و معدن و تجارت، سازمان محیط زیست، و سازمان برنامه) باید سند آب قابل برنامه‌ریزی (یک ساله، قابلیت تجدید نظر ۵ ساله) تهیه و ارائه دهند.
- ✓ سازمان‌های مسئول موظفند با توجه به آمایش سرزمین برنامه‌های خود را تهیه و قابل تجدید نظر در دوره ۵ ساله را تهیه نمایند تمامی دستگاه‌های کشور نیز موظف به همکاری می‌باشند.
- ✓ پهنه‌ها، قطب‌ها، و کانون‌های فعالیت کشاورزی در افق توسعه یافتگی با بهره‌برداری از مزیت‌ها و قابلیت‌های سرزمین تعریف شود و از تحولات فناورانه بهره‌گیرد.
- ✓ تولید محصولات راهبردی و به ویژه صادراتی با ارزش افزوده بالا باید در پهنه سرزمین‌های کشور و افزایش بهره‌وری مد نظر باشد به طوری که امنیت غذایی فراهم شود.

اهداف:

- ✓ متنوع ساختن اقتصاد و تعامل بین بخش‌های حاضر در اقتصاد جهانی.
- ✓ عدالت اجتماعی، رفا و کیفیت زندگی شایسته برای همه ساکنان

- ✓ ایجاد همبستگی بین امنیت غذایی، آب و انرژی به منظور پویایی و دوام محیط زیست
- ✓ نقش آفرینی و رقابت پذیری در سطح منطقه و جهان
- ✓ اقتصاد متنوع، درون گرا، برون گرا با وجود سرمایه انسانی متخصص و فناوری
- ✓ گیلان و مازندران در تعامل با کشورهای ترکمنستان، آذر بایجان، آسیای میانه، روسیه و قفقاز ملزم شده اند
- ✓ افزایش اختیارات مراکز استانهای مرزی
- ✓ بازاریابی، تولید تجاری سازی محصولات کشاورزی در کشورهای ذکر شده جلب مشارکت و سرمایه گذاری آنها
- ✓ اصلاح سیاست ها و قوانین مقررات و تسهیل فرایندهای مشارکت در بازارهای داخلی و بین المللی
- ✓ تغییر رویکرد از زنجیره های تامین سنتی به شبکه های هوشمند
- ✓ تطبیق برنامه های توسعه صنعتی (صنایع کشاورزی و صنایع مرتبط) با مزیت ها و ظرفیت های تولید محصولات کشاورزی در هر منطقه با توجه به توان اکولوژیک و آب در دسترس
- ✓ بهبود کیفیت محصولات کشاورزی و باغبانی مناسب با استاندارد های ملی و بین المللی، تحول کشاورزی و استقرار کشاورزی هوشمند و پایدار
- ✓ تمرکز دولت بر سیاست گذاری و تسهیل گری
- ✓ توسعه تشکل های بهره برداری مطلوب
- ✓ مشارکت نظام مند کشاورزان و تشکل های مربوطه در فرایند تصمیم گیری کشاورزی
- ✓ تولید محصولات کشاورزی در سطوح ملی و فرا ملی و بازار دیجیتال توسعه مشارکت عمومی و خصوصی، توسعه کشاورزی قراردادی و ایجاد واحدهای پشتیبان تولید
- ✓ ممنوعیت تغییر کاربری اراضی مستعد کشاورزی
- ✓ استقرار الگوی بهینه کشت منطقه ای با توجه به اکولوژی و آب موجود
- ✓ حمایت هدفمند از تولید نهاده ها و عوامل موثر در تولید محصولات کشاورزی
- ✓ ایجاد و توسعه محصولات گلخانه ای و محیط های کنترل شده
- ✓ الزام به تولید محصولات کشاورزی سالم و ارگانیک
- ✓ حفظ حاصلخیزی خاک و جلوگیری از تخریب اراضی کشاورزی
- ✓ تربیت نیروی انسانی توانمند و مسئولیت پذیر و داشتن روحیه مشارکت جمعی
- ✓ ارتقاء سطح آموزش، پژوهش و بهره وری نیروی کار
- ✓ تدوین و ایجاد برنامه های توسعه باغبانی سازگار با تغییر اقلیم در حوزه آب و باغبانی (کشاورزی)
- ✓ تامین چوب از طریق کشت فراسرزمینی و تغییر الگوی کشت اراضی کم بازده زراعی به زراعت چوب در مازندران گیلان و گلستان

۸- بازآرایی فضایی قلمروهای تولید محصولات کشاورزی (باغبانی)

- ✓ تولید محصولات کشاورزی راهبردی در پهنه های مستعد در مازندران و گیلان با الویت برنج
- ✓ توسعه کشت گیاهان دارویی و ادویه ای در مناطق مستعد

- ✓ تولید و توسعه اندام های تکثیری مانند بذر و نهال
- ✓ توسعه و ایجاد زنجیره تولید نوغان داری در مازندران و گیلان
- ✓ تنوع بخشی به فعالیت های اقتصادی روستاها؛ تعریف نقشو عملکرد خاص برای روستاهای دارای مزیت های گردشگری و تولیدی
- ✓ توسعه ارتباطات ماهواره ای و سنجش از راه دور و پایش گری فضایی برای کلیه بخش های اقتصادی از جمله کشاورزی
- ✓ احداث، توسعه و تجهیز زیر ساختهای مورد نیاز انتقال و ترانزیت اطلاعات در مقیاس بین المللی و منطقه ای با افزایش کیفیت سرعت و پهنای باند
- ✓ ارتقا امید به زندگی، تامین سلامتو تغذیه سالم جمعیت برای تمامی ساکنان کشور
- ✓ فراهم نمودن امکان تولید محصولات کشاورزی با ارزش صادراتی و ارزش افزوده بالا
- ✓ دوری از خام فروشی و هدایت صنایع تبدیلی کشاورزی و باغبانی در سال ۱۴۲۴

۹- سیاست های ۲۵۵ گانه دبیرخانه شورایعالی آمایش سرزمین

- ✓ سیاست های ۲۵۵ گانه سند ملی آمایش سرزمین به تفکیک بخش و موضوع کارگروه، پیاده سازی الزامات آمایش سرزمین در بودجه ۱۴۰۰
- ✓ در این سند ۲ راهبرد و ۲۰ سیاست بخش در کشاورزی وجود دارد
- ✓ راهبرد ۵ و ۱۲
- ✓ در راهبرد ۵ تحول بخشهای کشاورزی و اصلاح ساختار نظام بهره وری و استقرار کشاورزی هوشمند
- ✓ و پایدار با حصول اطمینان از امنیت غذایی، آب و محیط زیست در نظر گرفته شده است که ۲۰ سیاست از شماره ۶۷ تا ۸۱ قرار دارد.
- ✓ در راهبرد ۱۲ باز آرای فضای قلمروهای تولید محصولات کشاورزی سیاست های آمایش سرزمین است که دارای سیاست های از شماره ۱۴۵ تا ۱۵۰ است.

۱۰- سند توسعه کشاورزی - گزارش پیشرفت:

در سند توسعه بخش کشاورزی، استان مازندران ۸ درصد سهم دارد ۱۳ که درصد پیشرفت داشته و از کل فقط ۱ درصد پیشرفت داشته است.

۱۱- محور های اصلی سند توسعه کشاورزی مازندران

- ✓ بررسی و توصیف وضعیت کشاورزی استان (باغبانی)
- ✓ بررسی مزیت سنجی بخش باغبانی
- ✓ آسیب شناسی بخش باغبانی استان (کمبود منابع وامکانات، ناکار آمدی فرایند ها)
- ✓ بررسی چالش های بخش باغبانی
- ✓ پیشرفت، توسعه و ارتقای بخش باغبانی با تکیه بر سیاست های اقتصاد مقاومتی برنامه ششم توسعه و سند چشم انداز ۱۴۰۴، آمایش سرزمین استان

- ✓ مقررات و قوانین و آیین نامه های موجود در بخش کشاورزی
- ✓ پایداری منابع و توسعه پایدار
- ✓ استفاده از تجربیات ملی و جهانی
- ✓ توسعه بین بخشی در زیر بخشهای کشاورزی
- ✓ نظام های بهره برداری و مالکیت (پراکندگی کوچک برای اراضی و یکپارچه سازی)
- ✓ توجه خاص به بهره برداران **خرد** وکلان
- ✓ توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی، شرکت های خدمات و مکانیزاسیون
- ✓ توسعه بازار و بازاریابی و بازار رسانی
- ✓ توجه به تغییرات اقلیم و بحران و کمبود آب
- ✓ تولید محصولات سالم در زنجیره تولید با عرصه
- ✓ در نظر گرفتن پتانسیل گردش گری در بخش کشاورزی

۱۲- گزارش برنامه الگوی کشت محصولات زراعی ۲-۱۴۰۱ مازندران

- ✓ طراحی و پیشنهاد الگوی کشت که از دیر باز جزو آرزوهای دیرینه متصدیان کشاورزی بوده است یکی از مهمترین مباحث در برنامه ریزی کشاورزی محسوب می شود
- ✓ بطور کلی عوامل موثر بر کشت محصولات باغبانی عبارتند از عوامل و منابع طبیعی (اقلیم، منابع آب و خاک...) عوامل اجتماعی، محیط زیست، سیاست گذاری دولتی و عوامل اقتصادی (عرضه و تقاضا).
- ✓ الگوی کشت باید مطابق با نیاز به تولیدات کشاورزی در سالهای آینده و متناسب با پتانسیل و محدودیت های هر منطقه باشد.
- ✓ قانون بودجه کشور در سال ۱۴۰۱ بند (ب) تبصره ۸ این قانون، تهیه الگوی کشت به عهده سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی و ترویج کشاورزی گذاشته شده است

۱۳- گزارش برنامه الگوی کشت محصولات زراعی سال ۲-۱۴۰۱ مازندران

- براساس روش یونسکو در ایران ۲۶ اقلیم کشاورزی وجود دارد که برای هر اقلیم رژیم حرارتی تابستان و زمستان و رطوبت معرفی شده است.
- بررسی ها نشان می دهند که مطالعاتی قبلا صورت می گرفته است در حد یک راهبرد (**strategic plan**) و یک برنامه ساختاری (**structure plan**) محدود بوده و فاقد برنامه اجرایی بوده است
- در برنامه راهبردی، اهداف و استراتژی توصیف می شود و فاقد ارجاعات مکانی و نقشه است اما در برنامه ساختاری و سیاست ها و اصول ارایه می شوند و دارای ارجاعات مکانی در سطح حوزه های آبی و یا تقسیمات سیاسی (استان و شهرستان) و با اقلیم کشاورزی است. اما در برنامه عمل (برنامه عملیاتی) یا برنامه اجرایی (action plan) دارای جزئیات و ابزار است. دستور کار و ضوابط تا سطح جزئیات و دارای جزئیات مکانی است.
- دو هدف اصلی الگوی کشت الف) بیشینه سازی درآمد ناخالص کل ب) کمینه سازی مصرف آب ابیاری مد نظر قرار گرفته است.

۱۴- مطالعه وضعیت موجود و تحلیل داده ها

۱۴-۱- ویژگی های آمار نامه ۱۴۰۰

آمار نامه ۱۴۰۰ وزارت جهاد کشاورزی ویژگی های کاملاً متفاوتی نسبت به سال های قبل دارد که بنظر می رسد دقت بیشتری در آن اعمال شده است. اطلاعات موجود از ۵۰۰۲۴۰۱ فرد حقیقی و ۳۸۳۱ واحد حقوقی از ۹۸۱۹۲ روستا و ۱۴۱۳ شهر جمع آوری شده است. در گردآوری این آمار ۷۳۰۰۰ نفر کارشناس از ۱۴۵۲ مرکز خدمات کشاورزی واقع در ۴۶۹ شهرستان از ۳۲ استان کشور مشارکت داشته اند. بر اساس این آمار تعداد بهره برداران باغی ۱۸۷۹۲۵۶ نفر و گلخانه ای ۴۶۴۵۱ نفر می باشند.

در جمع آوری آمار این سال از سامانه جامع پهنه بندی و مدیریت داده های کشاورزی نیز استفاده شده است. سامانه جامع پهنه بندی و مدیریت داده های کشاورزی با هدف جمع آوری و ثبت آمار و اطلاعات تولید کنندگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی در سال ۱۳۹۵ طراحی و راه اندازی شده است. با استفاده از اطلاعات این سامانه برنامه ریزی تولید، تامین و ترابری محصولات باغی، خرید تضمینی، پرداخت یارانه های نقدی و غیر نقدی امکان پذیر شده است. اطلاعات ارائه شده کشوری در چهار فصل، اول مهمترین یافته ها، دوم برآورد سطح تولید و عملکرد در هکتار محصولات باغبانی، سوم اطلاعات و آمار ۳۲ سازمان کشاورزی کشور به تفکیک نوع محصول، میزان تولید، سطح زیر کشت و نوع کشت و چهارم آمار و اطلاعات مربوط به گیاهان زینتی، آپارتمانی، درخت و درختچه های زینتی، گل های فصلی و آمار نهال و قلمه ارایه شده است.

۱۴-۲- سطح زیر کشت و میزان تولید محصولات باغبانی در کشور

در سال ۱۴۰۰ سطح زیر کشت باغ های کشور (باور و غیر بارور) حدود ۲/۸ میلیون هکتار گزارش شده است که ۸۸/۹ درصد آن آبی و ۱۰/۱ درصد دیم بوده است. از این هکتار مساحت زیر کشت، ۲۲/۴ میلیون تن محصول برداشت شده است. ۹۳/۱ درصد این تولید از باغ های آبی و ۶/۱۶ درصد از باغ های دیم حاصل شده است. در سال ۱۳۹۹ سطح باغ های کشور (اعم از غیر بارور و بارور) حدود ۲/۹۸ میلیون هکتار بوده است که ۲۳/۴ میلیون تن محصول بدست آمده بود. (جدول ۱)

جدول ۵- سطح و میزان تولید محصولات باغبانی کشور در سال ۱۴۰۰

شرح	غیر بارور (هکتار)	بارور (هکتار)	جمع (هکتار)	تولید (تن)
آبی	۲۲۲۵۵۱	۲۲۲۶۴۷۶	۲۴۴۹۰۲۸	۲۰۸۶۸۸۱۸
دیم	۲۳۹۷۳	۲۸۰۸۱۰	۳۰۴۷۸۳	۱۴۷۴۱۱۰
درختان پراکنده	--	--	--	۷۶۵۴۵
جمع	۲۴۶۵۲۴	۲۵۰۷۲۸۶	۲۷۵۳۸۱۰	۲۲۴۱۹۴۷۳

تفکیک سطح زیر کشت میوه های مختلف نشان می دهد که سطح تحت اشغال میوه های دانه دار ۹/۸ درصد، هسته دار ۹/۲ درصد، دانه ریز ۱۰/۵ درصد، میوه های خشک ۳۲/۸ درصد، سردسیر ۱/۲ درصد، نیمه گرمسیر ۲۷/۸ درصد، گرمسیری ۰/۴ درصد، دارویی ۷/۱ درصد، قارچ ۰/۳ درصد، محصولات گلخانه ای ۰/۳ درصد بوده است.

میزان تولید محصولات باغبانی نیز به ترتیب سهم میوه های دانه دار ۱۹/۴ درصد هسته دار ۱۱/۳ درصد، دانه ریز ۱۲/۷ درصد، میوه های خشک ۳/۴ درصد، سردسیری ۰/۲ درصد، میوه های نیمه گرمسیری ۳۹/۴ درصد، میوه های گرمسیری ۱/۱ درصد، گیاهان دارویی ۰/۶ درصد، قارچ ۰/۷ درصد، و محصولات گلخانه ای ۱۰/۹ درصد بوده است. (جدول ۲)

جدول ۶- سطح زیر کشت و تولید محصولات باغی کشور در سال ۱۴۰۰ (هکتار- تن)

شرح	دانه دار	هسته دار	دانه ریز	میوه های خشک	سردسیری	نیمه گرمسیری	دارویی	سایر	قارچ	گلخانه
سطح	۲۴۴۹۷۹	۲۳۰۶۲۱	۲۶۳۲۹۵	۸۲۱۷۵۳	۳۱۲۸۴	۶۹۷۲۴۱	۱۱۲۴۸	۲۰۸۹۵	۸۶۲	۷۶۴۵
تولید	۴۳۴۸۷۹۲	۲۵۳۶۵۱۴	۲۸۴۱۰۶۵	۵۷۷۹۹۸	۵۳۱۱۳	۸۸۳۷۷۶۸	۲۴۴۸۶۲	۷۵۲۳۱	۱۵۱۳۰۸	۲۴۳۳۶۲۹

پنج محصول اول کشور از نظر سطح زیر کشت پسته با ۲۰/۴ درصد، انگور ۱۰/۲ درصد، خرما ۹/۳ درصد، سیب ۸/۷ درصد، و پرتقال ۶/۳ درصد بوده است. که مجموع آنها ۵۵ درصد سطح زیر کشت را به خود اختصاص داده است. پنج محصول اول کشور از نظر تولید، سیب ۱۸، درصد پرتقال ۱۴/۷ درصد، انگور ۱۲/۴ درصد، خیار گلخانه ای ۶/۸ درصد و خرما ۶/۷ درصد بوده است. پنج محصول یاد شده ۵۸/۶ درصد کل تولیدات محصولات باغبانی کشور را تشکیل می دهند.

در سال ۱۴۰۰ استان کرمان با ۱۳/۳ درصد مقام اول سطح زیر کشت باغ ها را به خود اختصاص داده است استان های فارس با ۱۲/۶ درصد در ردیف دوم، خراسان رضوی با ۱۱/۷ درصد در ردیف سوم، مازندران با ۱۵/۲ در ردیف چهارم و آذربایجان غربی با ۱۳/۹ درصد در ردیف پنجم قرار دارد. اما از نظر میزان محصولات تولید و..... متفاوت هستند

در سال ۱۴۰۰، مازندران با ۱۵/۲ درصد در مقام اول تولید، فارس با ۱۳/۹ درصد مقام دوم، و تهران با ۱۶/۳ درصد در مقام سوم قرار گرفته اند.

در سال ۱۴۰۰ چهار میلیون سیب تولید شده که ۱۸ درصد از محصولات باغبانی کشور را به خود اختصاص داده در رتبه اول قرار گرفته است. بیشترین سهم تولید در آذربایجان غربی با ۲۵/۸ درصد و بعد از آن آذربایجان شرقی با ۱۹ درصد و فارس با ۱۰/۶ درصد، تهران ۷/۱ درصد و اصفهان ۶/۱ درصد قرار دارند. رتبه دوم تولید محصولات باغبانی پرتقال با ۳/۳ میلیون تن است که بیشترین سهم تولید متعلق به مازندران با ۶۹/۹ درصد و بعد از آن فارس با ۹/۲ درصد، جنوب استان کرمان ۷/۷، درصد گیلان ۶/۷ درصد و گلستان ۲/۲ درصد قرار دارند. رتبه سوم تولید به انگور با ۲/۸ میلیون تن اختصاص دارد استان همدان با ۱۵/۵ درصد در مقام اول و فارس با ۱۴/۸ درصد، خراسان رضوی ۱۲/۶ درصد، قزوین ۹/۱ درصد، آذربایجان غربی ۵/۹ درصد در رتبه های بعدی قرار دارند. رتبه چهارم تولیدات باغبانی به خیار گلخانه ای با ۱/۵ میلیون تن اختصاص دارد استان تهران با ۴۳/۹ درصد در رتبه اول، جنوب استان کرمان با ۱۸/۵ درصد در رتبه دوم، یزد با ۱۴ درصد در رتبه سوم قرار دارند که این سه استان مجموعاً ۷۶/۳ درصد کل خیار گلخانه ای را عهده دار می باشند.

رتبه پنجم محصولات گلخانه ای به خرما با ۱/۵ میلیون تن تعلق دارد استان فارس با ۱۹/۶ درصد در مقام اول تولید خرمای کشور قرار دارد و بعد از آن سیستان و بلوچستان با ۱۹/۱ درصد، کرمان با ۱۷/۶ درصد و خوزستان با ۱۶/۴ درصد در رتبه چهارم قرار دارند.

سطح زیر کشت گیاهان دارویی کشور ۱۷۷۴۶۴ هکتار گزارش شده است که از این سطح ۱۳۷۹۰۱ تن محصول بدست آمده است و سایر محصولات مثمر باغبانی نیز ۱۵۰۲ هکتار که از آن ۶۰۲۹ محصول بدست آمده است سطح زیر کشت قارچ صدفی ۸ هکتار و تولید ۱۱۳۲ تن، قارچ دکمه‌ای ۸۵۳ هکتار و تولید ۱۴۹۸۱۴ تن و سایر قارچ‌های خوراکی ۲ هکتار و تولید ۳۶۲ تن بوده است. بررسی سطح میزان تولید محصولات گلخانه‌ای کشور نیز نشان می‌دهد: سطح زیر کشت سبزی و صیفی گلخانه‌ای ۷۲۱۲ هکتار و تولید کل محصولات گلخانه ای ۲۳۸۵۰۴۳ تن بوده است

سطح زیر کشت گیاهان دارویی گلخانه ای ۵۱ هکتار و میزان تولید آن ها ۵۹۲۴ تن بوده است. مجموع مساحت زیر کشت گلخانه ای کشور هم ۷۶۴۵ هکتار است که این سطح ۲۴۳۳۶۲۰ تن محصول تولید می شود میزان تولید محصولات گلخانه ای کشور به تفکیک خیار ۱۵۲۵۳۰۰ تن، گوجه فرنگی ۳۶۵۴۷۸ تن، فلفل ۳۱۵۱۰۹ تن، بادمجان ۱۰۵۸۰ تن، سبزیجات برگی ۵۵۸۱۵ تن، توت فرنگی ۱۵۷۶۰ تن، توت فرنگی ۱۵۷۶۰ تن و سایر میوه ها ۲۶۸۹۴ تن می‌باشند.

۱۴-۳- سطح زیر کشت و تولید محصولات باغبانی در مازندران ۱۴۰۰

در سال ۱۴۰۰ سطح زیر کشت آبی محصولات باغی مازندران ۱۱۲۸۳۵ هکتار و دیم ۳۸۷۰۳ هکتار و مجموع ۱۵۱۵۳۸ هکتار با تولید ۳۴۱۵۹۵۴ تن بوده است. با این سطح زیر کشت، مازندران در رتبه چهارم کشور قرار می گیرد اما با این مقدار تولید در رتبه اول کشور می باشد. در سال ۱۳۹۹ سطح زیر کشت آبی محصولات باغی مازندران ۱۰۶۲۲۳ هکتار و دیم ۳۶۶۴۴ هکتار و جمع ۱۴۲۸۶۷ هکتار با تولید ۳۰۷۸۳۱۱ تن بوده است. مازندران با دارا بودن ۵/۶ درصد مساحت تحت کشت محصولات باغبانی کشور بعد از استان های خراسان رضوی (۱۲/۷) و فارس (۱۱/۴) و کرمان (۱۱/۳) در رتبه چهارم قرار دارد. امار نشان می دهد که در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال قبل ۶۴۱۲ هکتار به سطح باغ های آبی و ۲۱۵۹ هکتار به سطح باغ های دیم استان افزوده شده است. مجموع محصولات باغی استان هم نسبت به سال قبل ۳۳۷۶۴۳ تن افزایش داشته است (جدول ۷).

جدول ۷- کل سطح کل زیر کشت و تولید محصولات باغی مازندران در سال ۱۴۰۰

شرح	بارور (هکتار)	غیر بارور (هکتار)	تولید (تن)
آبی	۱۱۲۸۳۵	۲۹۵۸	۲۶۸۱۵۹۳
دیم	۳۸۷۰۳	۱۴۳۱	۷۳۳۰۴
جمع	۱۵۱۵۳۸	۴۳۸۹	۳۴۱۵۹۵۴

۴-۱۴- سطح زیر کشت و میزان تولید محصولات باغی به تفکیک محصول استان در سال ۱۴۰۰

سطح زیر کشت و میزان تولید محصولات باغی استان به تفکیک محصول در جداول زیر نشان داده شده است.

جدول ۸- سطح، میزان تولید و عملکرد میوه های دانه دار استان

(واحد: هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار)

نام محصول	سطح غیر بارور			سطح بارور			میزان تولید			عملکرد	
	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم
سیب	۲۰۵	۵۶	۲۶۲	۱۶۳۰	۹۹۰	۲۶۲۰	۲۵۳۴۸	۱۰۲۵۱	۳۶۰۵۶	۱۵۵۵۴	۱۰۳۵۲
گلابی	۵۲	۱۹	۷۱	۴۹۰	۱۷۷	۶۷۷	۷۰۲۵	۲۱۶۶	۹۲۰۸	۱۴۳۴۶	۱۲۲۰۴
به	۱۹	۲۱	۴۰	۱۰۹	۱۰۵	۲۱۴	۵۹۹	۴۷۹	۱۰۷۹	۵۵۱۳	۴۵۳۹
سایر میوه های دانه دار	۱	۱	۱	۲۴	۸	۲۳	۳۷۱	۸۳	۴۵۴	-	-
جمع میوه های دانه دار	۲۷۵	۹۷	۳۷۲	۲۲۵۲	۱۲۸۲	۳۵۳۳	۳۳۳۴۳	۱۲۹۷۹	۴۶۳۲۳	-	-

جدول ۹- سطح زیر کشت و میزان تولید میوه های هسته دار استان

(واحد: هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار)

نام محصول	سطح غیر بارور			سطح بارور			میزان تولید			عملکرد	
	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم
آلبالو	۳۷	۳	۳۹	۴۶۵	۱۰۲	۵۶۷	۳۹۲۳	۷۸۳	۴۷۱۷	۸۴۴۲	۷۶۸۵
گیلاس	۱۲۶	۱۷	۱۴۳	۲۳۹۷	۱۴۸	۲۵۴۵	۲۹۱۱۳	۱۱۸۱	۳۰۶۱۲	۱۲۱۴۵	۸۰۰۲
گوجه	۴	۳۱	۳۵	۵۱۸	۶۳۳	۱۱۵۰	۷۰۲۲	۷۸۲۵	۱۴۸۵۲	۱۳۵۶۲	۱۲۳۷۱
آلو	۲۴	۸	۳۲	۱۳۵	۳۳	۱۶۸	۱۸۹۱	۳۵۸	۲۲۴۸	۱۴۰۴۴	۱۰۷۰۳۰
آلو قطره طلا	۰	۱	۱	۲۲	۶	۲۸	۳۹۷	۶۴	۴۶۱	۱۷۸۸۵	۱۱۶۴۴
هلو	۱۴۷	۹	۱۵۷	۷۵۲۴	۲۱۶	۷۷۳۹	۱۶۰۸۴۳	۳۵۴۳	۱۶۴۳۹۰	۲۱۳۷۹	۱۶۴۳۷
شلیل	۱۰۸	۸	۱۱۶	۴۳۴۳	۱۲۱	۴۴۶۴	۹۴۷۳۷	۱۹۸۲	۹۶۷۲۱	۲۱۸۱۳	۱۶۴۱۸
شفتالو	۱	۱	۱	۵	۱	۶	۷۸	۱۱	۹۰	۱۶۱۰۳	۱۰۰۰۰
زرد آلو و قیسی	۳	۱	۴	۲۰	۲۸	۴۷	۲۵۸	۲۴۷	۵۰۶	۱۳۲۲۸	۸۹۲۷

سایر میوه های هسته دار	۱	۱	۱	۱۳۴	۱۶	۱۵۰	۲۳۹۷	۱۰۴	۲۵۰۴	-	-
جمع میوه های هسته دار	۴۵۰	۷۸	۵۲۸	۱۵۵۶۱	۱۳۰۳	۱۶۸۶۴	۳۰۰۶۵۹	۱۶۰۹۸	۳۱۷۱۰۱	-	-

جدول ۱۰- سطح زیر کشت و میزان تولید میوه‌های دانه ریز استان

(واحد: هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار)

نام محصول	سطح غیر بارور			سطح بارور			میزان تولید			عملکرد	
	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم
انگور	۱	۰	۱	۱۹	۴	۲۳	۱۸۱	۳۱	۲۱۱	۹۳۲۸	۸۶۲۸
توت درختی	۰/۲	۰/۱	۰/۳	۵	۲	۷	۴۱	۱۲	۵۳	۸۰۸۷	۷۴۲۴
توت فرنگی	۶۱	۰	۶۱	۱۱۶۶	۲۹	۱۱۹۵	۱۵۸۰۵	۲۵۸	۱۶۰۶۳	۱۳۵۵۳	۹۰۰۶
تمشک	۱	۰/۵	۱	۱۱	۱	۱۲	۴۳	۲	۴۵	۴۱۰۳	۲۰۶۴
سایر میوه های دانه ریز	۰۰	۰	۰	۲	۰	۲	۲۴	۰	۲۵	-	-
جمع میوه های دانه ریز	۶۳	۱	۶۳	۱۲۰۳	۳۶	۱۲۳۸	۱۶۰۴	۳۰۳	۱۶۳۹۷	-	-

جدول ۱۱- سطح زیر کشت و میزان تولید میوه‌های خشک استان

(واحد: هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار)

نام محصول	سطح غیر بارور			سطح بارور			میزان تولید			عملکرد	
	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم
پسته	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۰	۰	۱	-
بادام	۰	۰	۰	۰/۲	۰	۰/۲	۰/۲	۰	۰/۲	۱۳۵۳	-
گردو	۳۶۵	۵۰۶	۸۷۱	۲۳۲۳	۳۱۴۰	۵۴۶۴	۳۳۴۶	۴۱۳۷	۷۵۴۷	۱۴۴۰	۱۳۱۸
فندق	۸۳	۱۱۲	۱۹۵	۵۸۶	۶۶۸	۱۲۵۴	۵۳۷	۸۲۵	۱۳۵۱	۹۱۶	۱۲۲۰

سایر میوه های خشک	۰	۰	۰	۱	۱	۲	۲	۱	۳	-	-
جمع میوه‌های خشک	۴۴۸	۶۱۷	۱۰۶۶	۲۹۱۱	۳۸۰۹	۶۷۲۰	۳۸۸۶	۴۹۵۳	۸۹۰۳	--	-

جدول ۱۲- سطح زیر کشت و میزان تولید میوه‌های سردسیری استان
(واحد: هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار)

نام محصول	سطح غیر بارور			سطح بارور			میزان تولید			عملکرد	
	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم
زالزالک	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
زرشک	۰	۰/۳	۰/۳	۰	۱	۱	۰	۲	۲	۲۷۵۰-	
ازگیل	۴	۲	۵	۲۱	۱۱	۳۳	۱۵۸	۵۸	۲۱۶	۷۳۸۵	۵۰۸۸
سایر میوه‌های سردسیری	۰	۲	۲	۵	۰	۵	۲۵	۰	۲۵	-	-
جمع میوه‌های سردسیری	۰	۲	۲	۵	۰	۵	۲۵	۰	۲۵	-	-

جدول ۱۳- سطح زیر کشت و میزان تولید مرکبات استان

(واحد: هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار)

نام شهرستان	سطح پرتقال (هکتار)	سطح نارنگی (هکتار)	سایر ارقام (هکتار)	جمع سطوح شهرستان (هکتار)	تولید پرتقال (تن)	تولید نارنگی (تن)	تولید سایر ارقام (تن)	جمع تولید شهرستان (تن)
آمل	۲۲۱۹.۲۶۷	۴۲۲.۴۷۱	۴۲.۵۵۱	۲۶۸۴.۲۸۹	۵۵۳۹۲.۹۲۸	۱۰۳۲۳.۱۷۲	۱۰۰۷.۲۵	۶۶۷۲۳.۳۵
بابل	۲۰۳۸۹.۸۷	۱۳۵۴.۸۸۱	۳۳۸.۰۱	۲۲۰۸۲.۷۶۱	۵۸۰۹۲۹.۱۹۵	۳۱۹۰۱.۱۳۳	۵۸۷۹.۸۰۵	۶۱۸۷۱۰.۱۳۳
بابلسر	۱۹۲۱.۵۷۳	۳۷۱.۶۱۳	۲.۹۷	۲۲۹۶.۱۵۶	۵۶۴۷۹.۹۳۲	۹۴۳.۵	۸۸.۳۵	۶۶۰۰۱.۷۸۲
بهشهر	۲۶۵۸.۲۰۹	۱۱۲۷.۶۴۳	۶۲.۳۵۶	۳۸۴۸.۲۰۸	۶۰۰۵۸.۶۴	۳۲۷۲۲.۱۶۵	۱۰۷۰.۵۹۲	۹۳۸۵۱.۳۹۷
تنکابن	۱۴۶۶۲.۱۸۳	۱۴۸.۴	۵۶.۶۵	۱۴۸۶۷.۲۳۳	۳۱۹۶۹۹.۶۰۴	۲۵۳۵.۰۶	۱۰۵۱.۰۳	۳۲۳۲۸۵.۶۹۴
جویبار	۴۷۳۴.۸۸	۱۰۵۰.۲۹۴	۷.۷۲	۵۷۹۲.۸۹۴	۱۳۰۳۸۵.۹۳	۳۰۹۲۱.۶۹	۱۸۵.۶	۱۶۱۴۹۳.۲۲
چالوس	۹۷۳.۷۸۶	۷.۶	۰.۱۱	۹۸۱.۴۹۶	۲۵۴۸۷.۹۵	۲۰۷.۵	۲.۸	۲۵۶۹۸.۲۵
رامسر	۳۰۹۸.۱۳	۱۵۳.۵۳۵	۳۹.۹۵۵	۳۲۹۱.۶۲	۶۰۷۴۳.۳۸	۲۴۸۷.۹	۶۹۷.۶۳	۶۳۹۲۸.۹۱
ساری	۱۵۷۳۷.۶۶	۴۶۲۵.۹۰۱	۷۵.۸۱	۲۰۴۳۹.۳۷۱	۴۰۵۶۸۳.۷۳	۱۲۱۷۴۲.۹۴	۱۴۶۰.۹	۵۲۸۸۸۷.۵۷
سوادکوه	۱	۰.۲	۰.۲	۱.۴	۷.۷	۰	۰	۷.۷
سوادکوه شمالی	۱۲۳۰.۴۵	۲۶۸.۳۵۶	۸۲.۸۵۵	۱۵۸۱.۶۶۱	۲۵۸۵۵.۸۳۵	۶۲۳۴.۷۷	۱۰۲۸.۰۷	۳۳۱۱۸.۶۷۵
سیمرغ	۲۹۶۲.۲۴۵	۴۰۵.۳	۲۰.۰۵	۳۳۸۷.۵۹۵	۷۲۳۶۴.۹	۸۹۷۹.۳	۲۸۷.۷	۸۱۶۳۱.۹
عباس آباد	۲۴۷۵.۹۳۱	۶۲.۲۵	۵.۴۴۵	۲۵۴۳.۶۲۶	۵۶۶۷۳.۷۳۴	۱۴۱۲.۸	۹۷.۹	۵۸۱۸۴.۴۳۴
فریدونکنار	۹۹.۸	۶.۱۱۵	۰.۸۲۷	۱۰۶.۷۴۲	۱۶۴۶.۱	۱۰۱.۲۸	۱۰۵.۱	۱۷۵۷.۸۸۱
قائم شهر	۱۰۸۶۸.۱	۲۷۸۹.۵۲۵	۱۳۵.۷۲	۱۳۷۹۳.۳۴۵	۲۳۱۳۸۳.۷۶	۶۵۸۷۶.۰۵	۲۷۷۰.۳۵	۳۰۰۰۳۰.۱۶
گلگاه	۳۵۲.۷۵۸	۱۵۳.۹۱۵	۱۱.۷۵	۵۱۸.۴۲۳	۹۶۷۱.۵۵	۳۱۹۱.۸۳	۲۰۲.۳	۱۳۰۶۵.۶۸
محمودآباد	۶۵۳.۶۵۵	۱۹۸.۱۷۱	۳۴.۳۴۵	۸۸۶.۱۷۱	۱۱۹۶۶.۷۶۵	۳۵۸۶.۸۸	۶۰۱.۸۴	۱۶۱۵۵.۴۸۵
میاندرد	۶۳۴۸.۵۷	۱۸۱۱.۰۳	۱۳	۸۰۷۲.۶	۱۴۷۷۱۸.۵	۴۳۵۷۳.۶	۱۱۳.۷	۱۹۱۴۰۵.۸
نکاء	۳۵۶۴.۸۴	۱۳۲۹.۰۵	۱۸۱.۱۷	۵۰۷۵.۰۶	۹۱۸۰۹.۵	۳۳۹۰۱.۳	۴۲۶۷.۵	۱۲۹۹۷۸.۳
نور	۷۳۶.۴۵۴	۴۱.۴۶۵	۶.۲	۷۸۴.۱۱۹	۱۵۴۲۸.۲۵	۸۷۶.۶۵	۱۱۹.۴۷	۱۶۴۲۴.۳۷
نوشهر	۱۰۴۴.۲۶	۹۷.۰۱	۱۵.۳۶	۱۱۵۶.۶۳	۱۵۴۹۲.۴۴	۱۹۵۷	۴۵۵.۱۶	۱۷۹۰۴.۶
جمع	۹۶۶۳۳.۶۲۱	۱۶۴۲۴.۷۲۵	۱۱۳۳.۰۵۴	۱۱۴۱۹۱.۴	۲۳۷۴۸۸۰.۳۲	۴۱۱۹۶۶.۵۲	۲۱۳۹۸.۴۴۸	۲۸۰۸۲۴۵.۲۹۱

جدول ۱۴- سطح زیر کشت و میزان تولید میوه‌های گرمسیری و نیمه گرمسیری استان

- (واحد: هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار)

نام محصول	سطح غیر بارور			سطح بارور			میزان تولید			عملکرد	
	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم
انار	۵۷	۹	۶۵	۱۵۲۹	۱۷۵	۱۷۰۴	۲۳۶۳۵	۲۷۸۷	۲۶۴۲۷	۱۵۴۵۹	۱۵۸۹۳
انجیر	۸	۳	۱۰	۹۹	۱۳	۱۱۲	۱۲۹۴	۱۶۵	۱۴۵۹	۱۳۰۴۴	۱۲۵۳۳
خرمالو	۸	۶	۱۴	۳۸۸	۳۷۰	۷۵۸	۷۴۴۵	۸۱۳۹	۱۵۵۸۶	۱۹۱۹۷	۲۱۹۷۴
کیوی	۲۱۴	۲	۲۱۷	۷۲۰۱	۳۷۱	۷۵۷۲	۲۱۹۳۳۷	۹۷۸۱	۲۲۹۱۶۲	۳۰۴۶۵	۲۶۳۷۸
چای	۰	۰/۳	۰/۳	۶۱	۱۰۳۴	۱۰۹۵	۱۲۳	۷۴۶۲	۷۵۸۶	۲۰۲۷	۷۲۱۹
زیتون	۰	۰	۰	۵۹	۰/۱	۶۰	۲۶۴	۰/۲	۲۶۴	۴۴۴۴	۳۰۰
سایر میوه های نیمه گرمسیری	۰/۴	۰/۱	۰/۵	۶۸	۷	۷۵	۹۰۲	۸۹	۹۹۱	-	-
جمع میوه های نیمه گرمسیری	۱۴۰۵	۳۲۰	۱۷۲۵	۹۰۵۴۲	۳۱۹۹۳	۱۲۲۴۷۵	۲۳۱۵۸۴۳	۶۹۸۰۵۹	۳۰۱۴۰۶۹	-	-
جمع میوه های گرمسیری	۰/۲	۰	۰/۲	۵	۰	۵	۸۶	۰	۸۶	-	-

جدول ۱۵- سطح زیر کشت و میزان تولید سبزی و صیفی گلخانه ای استان

نام محصول	سطح زیر کشت تک محصول (هکتار)		سطح میزان تولید تک محصول (تن)		میزان تولید کل محصول (تن)		عملکرد تک محصول (کیلوگرم در هکتار)	
	آبی	جمع	آبی	جمع	آبی	جمع	آبی	دیم
خیار	۶۰.۲	۶۰.۲			۱۱۸۰۳.۲	۱۱۸۰۳.۲	۱۹۶۰۶۶	
گوجه فرنگی	۹.۷	۹.۷			۲۹۳۱.۵	۲۹۳۱.۵	۳۰۲۲۱۶	
انواع فلفل	۸.۸	۸.۸			۱۱۳۰.۵	۱۱۳۰.۵	۱۲۸۴۶۶	

بادمجان	۱	۱	-	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰۰۰۰	
سبزیجات برگی	۱.۹	۱.۹		۶۸.۶	۶۸.۶	۳۶۱۰۵	
سایر محصولات جالیزی	۰/۳	۰/۳		۵۰	۵۰	۱۶۶۶۶۷	
جمع سبزی و صیفی گلخانه	۸۱.۹	۸۱.۹		۱۶۲۳۳.۸	۱۶۲۳۳.۸	-	
توت فرنگی	۲.۲۳	۲.۲۳		۱۵۰	۱۵۰	۶۷۲۶۵	
سایر میوه ها	۲۷	۲۷		۸۱۹	۸۱۹	۳۰۳۳۳	-
جمع میوه های گلخانه ای	۲۹.۲	۲۹.۲		۹۶۹	۹۶۹		
جمع گیاهان دارویی گلخانه ای	۴.۴۳	۴.۴۳		۵۱۷	۵۱۷	۱۱۶۷۰۴	۱۱۶۷۰۴
جمع محصولات گلخانه	۱۱۵.۵۳	۱۱۵.۵۳		۱۷۷۱۹.۸	۱۷۷۱۹.۸	-	-

جدول ۱۶- سطح زیر کشت و میزان تولید محصولات دارویی

(واحد: هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار)

نام محصول	سطح غیر بارور			سطح بارور			میزان تولید		عملکرد	
	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	آبی	دیم
سیاه دانه	۰	۰	۰	۶	۱۶	۲۲	۳	۸	۵۰۰	۴۹۲
گل گاوزبان	۰	۰	۰	۰	۴۸۰	۴۸۰	۰	۱۶۸	۰	۳۵۰
زعفران	۰	۰	۰	۰	۴۵	۴۵	۰	۰.۱۸	۰	۴
گل محمدی	۱۵۰	۵۰	۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۶۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰

سایر دارویی	۰	۰	۰	۰	۹۳	۹۳	۰	۱۳۹.۵	۱۳۹.۵	۰	۱۵۰۰
جمع دارویی	۱۵۰	۵۰	۲۰۰	۱۰۶	۸۳۴	۹۴۰	۳۰۳	۹۱۵.۶۸	۱۲۱۸.۶۸	۰	۰

جدول ۱۷- سطح زیر کشت و میزان تولید سایر محصولات باغبانی استان (هکتار-تن-کیلوگرم در هکتار)

نام محصول	سطح غیر بارور			سطح بارور			میزان تولید			عملکرد	
	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم
توت نوغان	۵	۱۱۹	۱۲۴	۱	۴۳	۴۴	۱۰	۳۵۱	۳۶۱	۷۷۶۹	۸۱۶۲
ازگیل ژاپنی	۰/۱	۰/۵	۱	۳۰	۱۳	۴۳	۱۸۱	۹۲	۲۷۳	۵۹۹۹	۶۹۰۷
درخت و درختچه	۲۷۲	۱۵۳	۴۲۵	۲۴	۱۶	۴۱	۰	۰	۰	-	-
باغات مخلوط	۵	۳	۸	۳۱	۳	۳۴	۶۳۶	۱۸	۶۶۱	۲۰۷۳۳	۵۲۷۲
سایر مثمر	۱	۳	۴	۱۵	۲	۱۷	۳۰۰	۲۹	۳۲۹	-	-
جمع سایر محصولات باغبانی	۲۸۲	۲۷۸	۵۶۱	۱۰۲	۷۸	۱۸۰	۱۱۲۷	۴۹۰	۱۶۳۴	-	-
قارچ صدفی	-	-	-	۱	-	۱	۴۳	-	۴۳	۴۵۱۰۴	-
قارچ دکمه ای	-	-	-	۲۰	-	۲۰	۳۶۰۶	-	۳۶۰۶	۱۷۸۵۹۳	-
جمع قارچ‌ها	-	-	-	۲۱	-	۲۱	۳۶۶۴۹	-	۳۶۶۴۹	-	-
جمع باغی	۲۹۵۸	۱۴۳۱	۴۳۸۹	۱۱۲۷۹۹	۳۸۷۰۳	۱۵۱۵۰۲	۲۶۷۵۳۸۹	۷۳۳۳۰۴	۳۴۰۹۷۵۰	-	-
جمع باغی و گلخانه	۲۹۵۸	۱۴۳۱	۴۳۸۹	۱۱۲۸۳۵	۳۸۷۰۳	۱۵۱۵۳۸	۲۶۸۱۵۹۳	۷۳۳۳۰۴	۳۴۱۵۹۵۴	-	-

۵-۱۴- سطح زیر کشت و میزان تولید محصول به تفکیک در شهر های مختلف استان در سال ۱۳۹۹

سطح زیر کشت و مقدار تولید محصولات باغبانی شهر های مختلف استان در جداول زیر نشان داده شده است.

جدول ۱۸- سطح زیر کشت میوه های هسته دار در شهر های استان (هکتار)

آلبالو	گیلاس	گوجه	آلو	هلو	شفتالو	زرد آلو و قیسی	شلیل	آلو فطره طلا	سایر	جمع
۲۱۶	۱۴۲۵	۸	۵	۴۸	۱	۲	۸۷	۰.۲	۱۹	۱۸۰۷
۳	۰.۱۸	۵۵۲	۸.۴۱	۱۴۵	۰.۲	۱.۶	۱۹۵	۱۱	۱۴	۹۳۰
۰/۰۲	۰	۳.۵	۲	۵	۰	۰	۳	۰.۰۵	۰.۰۷	۱۳.۵
۲۷	۸۹	۲۹	۳۶	۳۳۸	۲	۳/۵	۱۵۰	۲	۱	۶۷۵
۰/۱۷	۶.۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶.۲
۰	۰	۶	۱	۴۱	۰	۰	۸۰	۰.۵	۰.۱۰	۱۲۴
۱۱	۳۵	۱	۳	۷	۰	۰.۰۱	۱	۰.۱	۰.۵۵	۵۸
۵۹	۱۰۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۶۸
۴۰	۱۲۲	۸۹	۶۳	۷۳۷	۰.۰۵	۱.۶	۷۹۱	۴.۶	۹۰	۱۹۳۷
۰/۶۵	۰	۲۶۳	۱۵/۳	۲۲	۰	۰/۰۳	۱۵/۵	۰/۴۵	۰	۳۱۷
۲۰	۲۸	۸۰	۱۷	۴۱	۰	۰.۰۵	۱۹/۵	۴/۵	۹/۵	۲۱۸
۰	۰	۵	۴	۵	۰	۰	۰	۴/۳	۹	۱۰۶
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۱/۱	۰/۲۸	۶	۰	۰	۱/۷	۰/۰۵	۰/۰۷	۹/۴
۱۲	۵	۱۵۴	۱۵	۲۲۰	۱/۱	۰	۱۵۳	۷	۵	۵۷۰/۴
۰/۶	۸	۶/۰	۰/۴۵	۰/۲۱	۰	۰	۰	۰/۱	۰/۳۷	۱۰
۰/۹۶	۲۰	۴۶	۱۹	۷۵	۶/۵	۴	۴۱	۶	۳	۲۲۲
۰/۰۹	۰/۰۲	۵	۴	۶۶/۳	۵	۰/۱۶	۵۳	۰/۹۰	۲/۲	۱۳۶/۵
۰	۰	۲	۳	۱۳۱۰	۰	۰	۱۲۰۶	۰	۲	۲۵۲۱

نکا	۲۵/۵	۳۰	۱۹	۲۷	۲۰۳۹	۲/۲	۵	۱۸۲۱	۰/۳	۱۳	۳۹۸۱
نوشهر	۴۲	۶۶۸	۲	۵/۵	۳۹	۰	۵/۵	۱/۱	۱/۱	۰/۴۵	۷۶۳
نور	۱۵۳	۶۴	۰/۳	۴/۱۸	۴۳/۳۶	۰	۱۰	۶	۰۰	۰۰	۲۸۰
مجموع											

جدول ۱۹- میزان تولید میوه های هسته دار در شهر های مختلف (تن)

	آلبالو	گیلاس	گوجه	آلو	هلو	شفتالو	زردآلو و قیسی	شلیل	آلو قطره طلا	سایر	تولید محصول
آمل	۲۶۱۸	۲۰۸۶۰	۱۱۳	۶۲	۱۰۴۴	۱۵	۹	۱۹۳۴	۳	۴۲۱	۲۷۰۷۷
بابل	۱۳	۲	۷۸۱۶	۹۰	۲۱۸۶	۶	۱۵	۳۰۱۰	۱۶۳	۲۶۰	۱۳۵۶۰
بابلسر	۱	۰	۱۵	۱۵	۹۱	۰	۰	۵۵	۱	۲	۱۸۰
بهشهر	۷۷	۴۱	۳۵۸	۷۲۵	۷۴۸۱	۳۰	۲۴	۳۲۲۹	۸۰	۷	۱۲۰۰۰
تنکابن	۱	۵۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۶
جویبار	۰	۰	۶۷	۱۴	۷۴۱	۰	۰	۱۴۳۴	۶	۲	۲۲۶۳
چالوس	۱۳۷	۳۱۸	۲	۵۹	۱۴۲	۰	۰	۱۷	۰	۳	۶۷۸
رامسر	۴۰	۵۰۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۴۵
ساری	۱۴۹	۵۷۸	۹۱۳	۳۲۳	۱۰۹	۱	۸	۱۹۹۸۳	۵۹	۱۰۹۲	۴۱۲۱۷
سوادکوه ش	۴	۰	۲۶۳۵	۲۰۰	۳۱۶	۰	۰/۵	۲۳۶	۳	۰	۳۳۹۳
سوادکوه	۱۲۷	۱۴۴	۴۸۸	۹۰	۲۵۴	۰	۰	۱۱۸	۴۶	۳۳	۱۳۰۱
سیمرغ	۰	۰	۲۲	۳۰	۴۷	۰	۰	۴۱	۰	۰	۱۳۹
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۰/۲	۰	۱۴	۴	۸۳	۰	۰	۲۵	۱	۱	۱۲۸
قائم شهر	۱۲۳	۵۳	۱۶۲۰	۱۴۹	۲۷۱۵	۵	۰	۲۲۱۷	۵۶	۵۹	۶۹۸۷
کلاردشت	۶	۵۲	۳	۳	۲	۰	۰	۰	۱	۲	۶۸
گلوگاه	۲	۱	۲۳۳	۸۳	۳۱۵	۰	۳۹	۷۲	۱۶	۴۶	۸۰۶
محمود آباد	۱	۰/۲	۵۰	۱۰۰	۱۲۷۵	۹۷	۲	۹۴۶	۲۱	۳۱	۲۵۳۳
میاندورود	۰	۰	۱	۱۵	۲۲۷۲۲	۰	۰	۲۱۰۱۷	۰	۰	۴۳۷۵۴
نکا	۱۰۱	۱۵	۱۷۲	۳۱۱	۴۱۸۴۲	۳۸	۸۱	۳۶۵۳۲	۰	۱۴۴	۷۹۲۳۶

نوشهر	۱۸	۲۰۵	۰	۱۴	۱۷	۰	۶	۷	۶	۲	۲۷۵
نور	۳۹	۹۲	۶	۴۷	۱۰۲۲	۰	۷۳	۱۴۰	۰	۰	۱۴۱۸
مجموع	۲۹۰	۳۱۲	۶۱۵۷	۱۳۶۹	۷۰۷۱۹	۱۴۱	۲۰۱	۸۱۳۳۴	۲۰۹	۱۴۱۰	۲۳۷۶۱۴

جدول ۲۰- سطح زیر کشت و تولید میوه های دانه دار در شهر های استان (هکتار- تن)

	سیب		گلابی		به		سایر		جمع	
	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح
آمل	۱۱۳۶۰	۹۱۶	۱۲۸	۱۹۴۳	۱۰	۲۰۳	۰	۱۰۵۴	۱۳۵۰۴	
بابل	۴۸۳	۴۹	۵۲	۶۶۲	۱۰	۸۴	۵	۱۰۷	۱۲۳۴	
بابلسر	۰	۰	۲	۴۸	۰	۰	۱/۵	۲/۵	۵۰	
بهشهر	۲۰۳	۸۷	۳۱	۲۳۷	۴۴	۹۵	۰	۱۶۲	۵۳۵	
تنکابن	۱۸	۹	۰	۰	۰	۰	۰	۹	۱۸	
جویبار	۶	۲	۲۰	۳۸۴	۰	۰	۴۱	۲۲	۴۳۱	
چالوس	۵۸۱	۵۳	۹	۱۰۷	۳۲	۲۹۲	۰	۸۱	۹۸۰	
رامسر	۳۴۵	۵۴	۶	۵۷	۷	۷۸	۰	۶۷	۴۸۱	
ساری	۱۳۳۶۹	۱۲۳۹	۱۵۰	۹۵۰	۱۷	۵۳	۲۱۸	۱۴۲۴	۱۴۵۸۹	
سوادکوه ش	۱۷	۳	۱۲	۸۹	۱	۹	۰	۱۵	۱۱۵	
سوادکوه	۱۰۴۴	۴۵	۲۳	۶۳۲	۱۹	۳۷۹	۰	۸۷	۲۰۵۷	
سیمرغ	۰	۰	۶	۱۰	۰	۰	۰	۵	۱۰	
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
قائم شهر	۱۴۲	۱۵	۲۲	۳۰۸	۲	۲۳	۲۱	۳۷	۴۹۳	
کلاردشت	۲۹	۴	۲	۷	۱	۷	۰	۷	۵۵	
گلوگاه	۱۹۹	۶۲	۶۵	۴۰۳	۳۶	۷	۲۳	۱۶۵	۶۳۲	
محمود آباد	۸	۱	۱	۲۳	۰	۰	۰	۲	۳۱	
میاندو رود	۹۰	۷	۱۸	۱۳۵	۰	۰	۰	۲۶	۲۲۴	

نکا	۱۴۱	۴۶۲	۹۶	۵۹۲	۱۹	۶۵	۶	۱۱۷	۲۶۲	۱۲۳۵
نوشهر	۲۳۷	۸۸	۱۶۴	۱۹	۴۳	۱۸	۱	۱۵	۴۴۵	۱۳۴
نور	۳۷۲	۸۸۶	۲۵	۲۳	۱	۱۷	۰	۰	۳۹۹	۹۲۶
مجموع	۳۲۹۶	۲۹۳۳۰	۸۳۲	۶۶۲۹	۲۴۲	۱۳۳۰	۳۳	۴۳۵	۳۲۱۵	۳۷۷۳۴

جدول ۲۱- سطح زیر کشت و تولید میوه های دانه ریز در شهرهای استان (هکتار-تن)

	انگور		توت درختی		توت فرنگی		تمشک		سایر		جمع
	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید
آمل	۰	۰	۰	۰	۷	۹۹	۲	۱۶	۰	۹	۱۱۶
بابل	۲۱	۱۹۴	۱	۹	۳۹	۳۰۶	۰	۰	۰	۶۱	۵۱۰
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۶۱۵	۱۱۱۷۲	۰	۰	۰	۶۱۵	۱۱۱۷۲
بهشهر	۰	۰	۱	۵	۱۷	۶۰	۰	۰	۰	۱۸	۷۱
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳	۱۶	۰	۳	۱۶
جویبار	۰	۰	۰	۰	۱۹۷	۲۱۳۶	۰	۰	۰	۱۹۷	۲۱۳۶
چالوس	۱	۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱۰
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ساری	۲	۱۰	۲	۲	۱۳	۱۴۴	۰	۰	۰	۱۷	۱۵۷
سوادکوه ش	۰	۰	۰	۰	۱	۱۰	۱	۳	۰	۲	۱۳
سوادکوه	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۳۴۰	۲۶۶۵	۰	۰	۰	۳۴۰	۲۶۶۵
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۱	۱۳	۱	۱۱	۱۳۸	۱۳۱۶	۰	۰	۰	۱۴۰	۱۳۴۰
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۰	۰	۱	۱	۸	۱۰	۰	۰	۰	۹	۱۱
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میاندرو	۰	۰	۰	۰	۱	۶	۰	۰	۰	۱	۶

نکا	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نوشهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نور	۰	۰	۰	۰	۲	۶	۰	۰	۰	۰	۲	۶
مجموع	۲۵	۲۲۷	۷	۲۹	۱۳۷۶	۱۷۹۲۴	۸	۴۱	۰	۰	۱۴۱۶	۱۸۲۳۰

جدول ۲۲- سطح زیر کشت گردو، فندق، ازگیل و ازگیل ژاپنی در شهرهای استان (هکتار- تن)

	گردو		فندق		ازگیل		ازگیل ژاپنی	
	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید
آمل	۳۲۲	۶۲۹	۴	۳	۳	۳۵	۰	۰
بابل	۴۲	۱۴۸	۰	۰	۴	۲۶	۳۱	۲۱۳
بابلسر	۱	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۱۱۲۱	۱۴۰	۴۰	۲	۱	۷	۱	۲
تنکابن	۷۴	۱۰۸	۲۰۴	۲۶۴	۰	۰	۰	۰
جویبار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۲
چالوس	۳۵۳	۳۹۸	۳۹	۴۹	۱	۳	۰	۰
رامسر	۳۱۵	۷۷	۱۰۹۳	۹۷۶	۱	۶	۸	۰
ساری	۱۹۷۰	۲۶۲۲	۳	۱	۱۵	۳۰	۰	۰
سوادکوه	۸۸۵	۱۵۰۴	۵	۹	۲	۴	۰	۰
سوادکوه ش	۴۹	۹۱	۰	۰	۳	۴۰	۱	۵
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۴۳	۱۴۰	۰	۰	۰	۰	۴	۳۵
کلاردشت	۱۸۹	۲۵۰	۱۲	۳۳	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۵۹۵	۴۱	۸	۰	۰	۰	۴	۵
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میاندورود	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۲۳۱	۷۸	۱	۱	۵	۴	۰	۰
نور	۱۱۷	۴۱	۱۰۳	۱۲۸	۰	۰	۰	۰
نوشهر	۴۶۴	۱۳	۲۶	۲	۱	۰	۰	۰

۲۶۲	۵۱	۱۵۵	۳۶	۱۴۶۸	۱۵۳۸	۶۲۸۲	۶۷۷۳	مجموع
-----	----	-----	----	------	------	------	------	-------

جدول ۲۳- سطح زیر کشت و تولید مرکبات شهر های استان ۱۴۰۰ (هکتار-تن)

نام شهرستان	سطح پر تقال (هکتار)	سطح نارنگی (هکتار)	سایر ارقام (هکتار)	جمع سطوح شهرستان (هکتار)	تولید پرتقال (تن)	تولید نارنگی (تن)	تولید سایر ارقام (تن)	جمع تولید شهرستان (تن)
آمل	۲۲۱۹.۲۶۷	۴۲۲.۴۷۱	۴۲.۵۵۱	۲۶۸۴.۲۸۹	۵۵۳۹۲.۹۲۸	۱۰۳۲۲.۱۷۲	۱۰۰۷.۲۵	۶۶۷۲۳.۳۵
بابل	۲۰۲۸۹.۸۷	۱۳۵۴.۸۸۱	۳۳۸.۰۱	۲۲۰۸۲.۷۶۱	۵۸۰۹۲۹.۱۹۵	۳۱۹۰۱.۱۲۳	۵۸۷۹.۸۰۵	۶۱۸۷۱۰.۱۲۳
بابلسر	۱۹۲۱.۵۷۳	۳۷۱.۶۱۳	۲.۹۷	۲۲۹۶.۱۵۶	۵۶۴۷۹.۹۳۲	۹۴۳۳.۵	۸۸.۳۵	۶۶۰۰۱.۷۸۲
بهشهر	۲۶۵۸.۲۰۹	۱۱۲۷.۶۴۳	۶۲.۳۵۶	۳۸۴۸.۲۰۸	۶۰۰۵۸.۶۴	۳۲۷۲۲.۱۶۵	۱۰۷۰.۵۹۲	۹۳۸۵۱.۳۹۷
تنکابن	۱۴۶۶۲.۱۸۳	۱۴۸.۴	۵۶.۶۵	۱۴۸۶۷.۲۳۳	۳۱۹۶۹۹.۶۰۴	۲۵۳۵.۰۶	۱۰۵۱.۰۳	۳۲۳۲۸۵.۶۹۴
جویبار	۴۷۳۴.۸۸	۱۰۵۰.۲۹۴	۷.۷۲	۵۷۹۲.۸۹۴	۱۳۰۳۸۵.۹۳	۳۰۹۲۱.۶۹	۱۸۵.۶	۱۶۱۴۹۲.۲۲
چالوس	۹۷۳.۷۸۶	۷.۶	۰.۱۱	۹۸۱.۴۹۶	۲۵۴۸۷.۹۵	۲۰۷.۵	۲.۸	۲۵۶۹۸.۲۵
رامسر	۳۰۹۸.۱۳	۱۵۳.۵۳۵	۳۹.۹۵۵	۳۲۹۱.۶۲	۶۰۷۴۳.۳۸	۲۴۸۷.۹	۶۹۷.۶۳	۶۳۹۲۸.۹۱
ساری	۱۵۷۳۷.۶۶	۴۶۲۵.۹۰۱	۷۵.۸۱	۲۰۴۲۹.۳۷۱	۴۰۵۶۸۳.۷۳	۱۲۱۷۴۲.۹۴	۱۴۶۰.۹	۵۲۸۸۸۷.۵۷
سوادکوه	۱	۰.۲	۰.۲	۱.۴	۷.۷	۰	۰	۷.۷
سوادکوه شمالی	۱۲۳۰.۴۵	۲۶۸.۳۵۶	۸۲.۸۵۵	۱۵۸۱.۶۶۱	۲۵۸۵۵.۸۳۵	۶۲۳۴.۷۷	۱۰۲۸.۰۷	۳۳۱۱۸.۶۷۵
سیمرغ	۲۹۶۲.۲۴۵	۴۰۵.۳	۲۰.۰۵	۳۳۸۷.۵۹۵	۷۲۳۶۴.۹	۸۹۷۹.۳	۲۸۷.۷	۸۱۶۳۱.۹
عباس آباد	۲۴۷۵.۹۳۱	۶۲.۲۵	۵.۴۴۵	۲۵۴۳.۶۲۶	۵۶۶۷۳.۷۳۴	۱۴۱۲.۸	۹۷.۹	۵۸۱۸۴.۴۳۴
فریدونکنار	۹۹.۸	۶.۱۱۵	۰.۸۲۷	۱۰۶.۷۴۲	۱۶۴۶.۱	۱۰۱.۲۸	۱۰.۵۰۱	۱۷۵۷.۸۸۱
قائم شهر	۱۰۸۶۸.۱	۲۷۸۹.۵۲۵	۱۳۵.۷۲	۱۳۷۹۳.۳۴۵	۲۳۱۳۸۳.۷۶	۶۵۸۷۶.۰۵	۲۷۷۰.۳۵	۳۰۰۰۳۰.۱۶
گلگاه	۳۵۲.۷۵۸	۱۵۳.۹۱۵	۱۱.۷۵	۵۱۸.۴۲۳	۹۶۷۱.۵۵	۳۱۹۱.۸۳	۲۰۲.۳	۱۳۰۶۵.۶۸
محمودآباد	۶۵۳.۶۵۵	۱۹۸.۱۷۱	۳۴.۳۴۵	۸۸۶.۱۷۱	۱۱۹۶۶.۷۶۵	۳۵۸۶.۸۸	۶۰۱.۸۴	۱۶۱۵۵.۴۸۵
میاندرد	۶۲۴۸.۵۷	۱۸۱۱.۰۳	۱۳	۸۰۷۲.۶	۱۴۷۷۱۸.۵	۴۳۵۷۳.۶	۱۱۳.۷	۱۹۱۴۰.۵۸
نکا	۳۵۶۴.۸۴	۱۳۲۹.۰۵	۱۸۱.۱۷	۵۰۷۵.۰۶	۹۱۸۰۹.۵	۳۳۹۰.۱.۳	۴۲۶۷.۵	۱۲۹۹۷۸.۳
نور	۷۳۶.۴۵۴	۴۱.۴۶۵	۶.۲	۷۸۴.۱۱۹	۱۵۴۲۸.۲۵	۸۷۶.۶۵	۱۱۹.۴۷	۱۶۴۲۴.۳۷
نوشهر	۱۰۴۴.۲۶	۹۷.۰۱	۱۵.۳۶	۱۱۵۶.۶۳	۱۵۴۹۲.۴۴	۱۹۵۷	۴۵۵.۱۶	۱۷۹۰۴.۶
جمع	۹۶۶۳۳.۶۲۱	۱۶۴۲۴.۷۲۵	۱۱۲۳.۰۵۴	۱۱۴۱۹۱.۴	۲۳۷۴۸۸۰.۲۲	۴۱۱۹۶۶.۵۲	۲۱۳۹۸.۴۴۸	۲۸۰۸۲۴۵.۲۹۱

جدول ۲۴- سطح زیر کشت و تولید میوه‌های نیمه گرمسیر شهرهای استان (هکتار - تن)

شهرها	انار		انجیر		خرمالو		کیوی	
	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید
آمل	۲۳	۳۴۵	۲	۲۱	۱۰	۲۳۳	۲۲۹	۶۱۳۶
بابل	۲۴	۳۱۴	۱۵	۱۱۴	۱۵۹	۳۴۲۱	۳۶۳	۹۸۵۷
بابلسر	۱	۳	۰۰	۰	۰	۰	۹	۱۱۷
بهشهر	۱۰۱۰	۱۴۹۷۳	۴	۲۲	۲۳	۲۸۳	۰	۰
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۲۱۲	۴۰۲۶	۴۰۲۱	۱۱۶۰۴۳
جویبار	۴	۳۸	۰	۰	۳	۴۸	۱	۹
چالوس	۱	۸	۰	۰	۳	۸۲	۳۲۷	۸۵۰۹
رامسر	۰	۰	۰	۰۰	۱۰	۲۱۱	۱۷	۳۴۴
ساری	۱۴۴	۷۸۶	۱	۳	۲۸	۲۵۴	۱	۱۱
سوادکوه شمالی	۵	۲۳	۴	۲۹	۳۷	۹۳	۴۷۳	
سوادکوه	۱	۳	۰	۰	۲۲	۷	۱	۰
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۱۹	۱۶۶	۱۱۵	۲۳۶۱
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۱۴	۲۳۰	۱۳۳۹	۴۳۷۵۱
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
قائم‌شهر	۲۹	۴۹۰	۳۴	۴۰۶	۱۷	۱۹۷	۱۰۸	۲۰۷۱
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۵۲۲	۵۸۵۷	۳۸	۴۱	۲۸	۱۶۰	۰	۰
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۹	۱۴۲	۶	۹۲
میاندورود	۲۹	۲۴۵	۰	۰	۲	۲۲	۰	۰
نکا	۸۸	۱۰۵۷	۰	۰	۱۳	۱۳۹	۰۰	۰
نوشهر	۰	۰	۰	۰	۳	۲۱	۲۱۰	۲۸۷۷

نور	۰	۰	۰	۰	۰	۵۸	۱۳۹۳
جمع	۱۸۸۱	۲۴۱۴۲	۹۸	۶۳۶	۶۱۲	۷۲۷۸	۶۴۳۳

جدول ۲۵- سطح زیر کشت و تولید چای و زیتون در شهرهای استان (هکتار - تن)

	چای		زیتون		سایر نیمه گرمسیری		جمع	
	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح	تولید	سطح
آمل	۰	۰	۵	۲	۹	۱۶۷	۳۰۵۳	۷۱۷۳۱
بابل	۰	۰	۰	۰	۳	۵۷	۲۱۱۷۲	۵۸۰۱۰۲
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۲	۱۵	۲۷۷۷	۵۰۹۹۴
بهشهر	۰	۰	۳۵	۳۱	۰	۰	۴۷۷۳	۱۱۱۵۰۵
تنکابن	۱۷۲۷	۳۵۸۰	۰	۰	۰	۰	۱۸۷۱۵	۳۹۹۰۶۳
جویبار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۷۴۴	۱۲۳۵۲۶
چالوس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۲۹۹	۳۰۵۷۱
رامسر	۷۲۵	۷۷۵	۰	۰	۳	۱۹	۳۳۲۲	۴۶۳۲۷
ساری	۰	۰	۴	۲	۵	۱۰۴	۱۹۹۸۹	۵۰۹۲۲۴
سوادکوه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۴۰۰	۲۸۶۲۷
سوادکوه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵	۱۰
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۵۰۷	۶۴۲۹۱
عباس آباد	۶۸	۱۳۱	۰	۰	۲	۴۳	۳۸۲۴	۱۰۴۳۴۲
فریدونکنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۴۶۵۹	۲۷۵۶۲۷
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵۵۰	۲۶۹۵۳
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۶۰	۲۰۹۸۷
میاندورود	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۱	۴۶۸
نکا	۰	۰	۰	۰	۹	۱۷۲	۴۷۷۶	۱۰۵۲۷۸
نوشهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵۳۶	۲۴۸۰۸
نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۸	۱۳۹۲

۲۵۷۵۸۲۶	۱۱۲۲۷۰	۵۷۷	۳۳	۳۵	۴۴	۴۴۸۶	۲۵۲۰	جمع
---------	--------	-----	----	----	----	------	------	-----

جدول ۲۶- سطح زیر کشت و تولید گل و گیاهان زینتی (گلخانه ای و فضای باز)

گل و گیاهان زینتی				
نام شهرستان	گلخانه		فضای باز	
	سطح (مترمربع)	تولید (هزار)	سطح (مترمربع)	تولید (هزار)
آمل	۱۰۹۶۱۰۸	۵۸۴۰۰	۸۳۰۰۰۰	۵۳۰۰۰
بابل	۸۷۱۶۸	۳۸۰۰	۳۷۰۰۰	۳۱۷
بابلسر	۳۸۰۶۴	۵۰۰	۴۰۰۰	۱۰۰
بهشهر	۲۲۸۴۹	۴۰	۶۱۰۰۰	۵۶۰۰
تنکابن	۳۹۸۰۵	۱۴۰۰۰	۴۲۸۳۰۰۰	۱۸۰۰۰۰
جویبار	۴۱۶۰۵	۲۰۰	۳۱۰۰۰۰	۶۴۰۰
چالوس	۱۱۳۲۰۵	۱۲۰۰	۲۸۰۰۰۰	۱۱۰۰۰
رامسر	۶۶۴۷	۴۷۰۰	۱۲۴۴۰۰۰	۵۵۰۰۰
ساری	۱۱۸۶۱۶	۴۵۰۰	۲۷۰۰۰۰	۲۰۹۰۰
سوادکوه	۰	۱۰۰۰	۰	۰
سوادکوه شم	۶۰۸۱	۳۰۰	۱۴۰۰۰	۱۳۱
سیمرغ	۸۴۰۲	۶۰۰	۲۰۰۰	۱۰۰
عباس آباد	۸۳۲۲۲۶	۳۳۰۰۰	۷۵۰۰۰۰	۵۹۰۰
فریدونکنار	۲۴۰۰۰	۱۵۰	۸۰۰۰	۲۷۰
قائمشهر	۹۳۲۵۷	۴۰۰۰	۱۳۰۰۰۰	۵۲۰۰
کلاردشت	۳۳۸۸	۱۰۰	۲۱۰۰۰۰	۹۰۰۰
گلوگاه	۵۵۰۰	۱۰۰	۳۰۰۰	۱۰
محمودآباد	۷۷۴۶۹۲	۲۲۰۰۰	۹۰۰۰۰	۳۶۰۰
میاندرو	۳۰۳۴۳	۱۲۰۰	۳۰۰۰	۱۰
نکا	۳۴۹۲۷	۷۰۰	۱۱۰۰۰	۸۰۰
نور	۱۱۴۴۷	۲۳۰۰	۶۵۰۰۰	۲۴۰۰
نوشهر	۱۹۱۴۲۵	۴۷۰۰	۶۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰
جمع کل	۳۹۳۸۰۰۰	۱۵۷۴۹۰	۹۲۰۵۰۰۰	۳۸۹۷۳۸

کل سطح زیر کشت گل ها و گیاهان زینتی در فضای باز و گلخانه ۲۹۳ هکتار است که شامل ۳۸۷ هکتار گلخانه و ۹۲۰ هکتار فضای باز و ۵۸ هکتار نهال و قلمه بوده است. از این سطح زیر کشت ۱۵۷/۴ میلیون گل شاخه بریده از فضای گلخانه و ۳۸۹/۷ از فضای آزاد بدست آمده است.

تولید گیاهان آپارتمانی هم ۷۵ میلیون گلدان بوده است که ۶۷ میلیون اصله آن در فضای گلخانه و ۸ میلیون اصله آن در فضای باز تولید شده است. میزان تولید گل‌های فصلی ۶۱/۲ میلیون بوته بوده است که ۴ میلیون بوته آن از فضای گلخانه و ۵۷/۲ میلیون بوته آن در فضای باز تولید شده است. میزان تولید نهال و قلمه کشور هم ۳۵۴ میلیون اصله می‌باشد.

جدول ۲۷- سطح زیر کشت و تولید قارچ، آلوئه‌ورا و سبزی و صیفی، توت فرنگی گلخانه‌ای

قارچ		لیمو ترش		توت فرنگی		آلوئه‌ورا		سبزی و صیفی		شهرها
تولید	سطح (متر مربع)	تولید	سطح (هکتار)	تولید	سطح (هکتار)	تولید	سطح (هکتار)	تولید	سطح (هکتار)	
۶۱۵	۳۰۴۵۴	۲	۰/۱۲	۰	۰	۰	۰	۲۰۰	۱	آمل
۱۵۹۷	۷۷۸۰۱	۱۰/۴۳	۰/۷۹۷	۰	۰	۴۰	۰/۳	۱۸۸/۵	۱/۸۶	بابل
۴۸/۲	۲۸۴۶	۳	۰/۱	۲۶	۰/۴	۰	۰	۱۸۸	۰/۹۸	بابلسر
۱۵۶	۷۱۶۷	۳۹/۲	۱/۲	۰	۰	۲۵۰	۲/۱	۰	۰	بهشهر
۹۵	۴۰۲۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	تنکابن
۷۱۵	۳۰۸۲۵	۸	۵	۰	۰	۰	۰	۱۰۰۰۰	۵۱/۰۶	جویبار
۶/۵	۳۵۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	چالوس
۳۵۰	۱۶۰۷۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	رامسر
۳۶/۶	۱۸۹۵۵	۱۳۰	۳/۱	۳۱	۰/۳۸	۱۶/۸	۰/۱	۹۱۱/۵	۵/۶۷	ساری
۶۸/۲	۴۶۱۷	۰/۱۶	۰/۰۱۸	۰	۰	۱۲	۰/۱	۴/۸۴	۰/۰۹۸	سوادکوه ش
۱۳/۷	۷۰۲	۰	۰	۱/۷	۰/۰۵	۰	۰	۹	۰/۰۵	سوادکوه
۴۷۵/۴	۲۳۰۳۲	۷۰	۳/۱۵	۹۱	۱/۴	۰	۰	۱۲۸۰	۶	سیمرغ
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	عباس‌آباد
۴	۲۳۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	فریدونکنار
۲۵۸/۶۴	۳۰۶۰۲	۴۰۰	۱۰	۰	۰	۱۸	۰/۲	۳۸/۲	۰۰/۲۵	قائم‌شهر
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	کلاردشت
۴۲/۷	۲۴۵۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۳۰	۰/۶۷	گلوگاه
۷۰۵/۵	۳۸۳۴۲	۱۰	۰/۳	۰	۰	۰	۰	۴۲	۰/۲۳	محمودآباد

۴۲۰	۳۲۰۱۰	۱۱۹/۱۲	۲/۲۵۴	۰	۰	۱۴۰	۱/۳	۲۹۷۲	۱۲/۰۹	میاندرود
۱۶	۹۳۷	۱۶/۲	۱	۰	۰	۴۰	۰/۳	۲۵۸/۵	۱/۴۲۳	نکا
۲۰۰	۱۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۳	۰/۶	نوشهر
۹۰	۳۷۸۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	نور
۶۲۴۴/۴۴	۳۳۵۲/۶۹	۸۱۸/۱۱	۲۷/۰۳۹	۱۴۹/۷	۲/۲۳	۵۱۶/۸	۴/۴	۱۶۲۳/۵۴	۸۲۰۰۰	جمع
	۱۹							۵		

جدول ۲۸- سطح زیر کشت و تولید صیفی گلخانه ای شهرهای استان (هکتار - تن)

شهرها		خیار		گوجه فرنگی		فلفل		بادمجان	
سطح (هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	تولید (تن)
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۲۰۰	۰	۰
۰/۸۶۷۵	۱۷۰	۰/۰۰۵	۱/۵	۰/۰۶	۳	۰	۰	۰	۰
۰/۸۴۳۴	۱۶۸	۰	۰	۰/۱۴	۲۰	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵۱/۰۶۶۴	۱۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱/۵۲	۳۰۴	۰/۶	۱۵۰	۳/۵۵	۴۵۷/۵	۰	۰	۰	۰
۰/۰۵	۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰/۰۱	۳/۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	۶۰۰	۱	۲۸۰	۱	۱۵۰	۱	۲۵۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰/۱۹۲۶	۳۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰/۶۶۷۹	۱۳۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰/۲۳	۴۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

میاندرود	۰/۸۵	۱۷۰	۸/۱	۲۵۰۰	۳/۰۴	۳۰۰	۰	۰
نکا	۰/۸۶	۱۷۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نوشهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۶۰/۱۶۴۸	۱۱۸۰۳	۹/۷	۲۹۳۱/۵	۸/۷۹	۱۱۳۰/۵	۱	۲۵۰

جدول ۲۹- سطح زیر کشت سبزی گلخانه ای استان (هکتار-تن)

شهرها	کاهو		ریحان		سایر سبزی		سایر صیفی	
	سطح (هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	تولید (تن)
آمل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بابل	۰	۰	۰/۰۲۶	۰/۵	۰/۹۰۲۹	۱۳/۵۴	۰	۰
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جویبار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالوس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ساری	۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سوادکوه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سوادکوه ش	۰۰	۰	۰	۰	۰/۰۸۲	۱/۶۴	۰	۰
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدونکنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۰	۰	۰/۰۶	۱/۲	۰	۰	۰	۰
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۰	۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میاندرود	۰	۰	۰	۰	۰/۱	۲	۰	۰

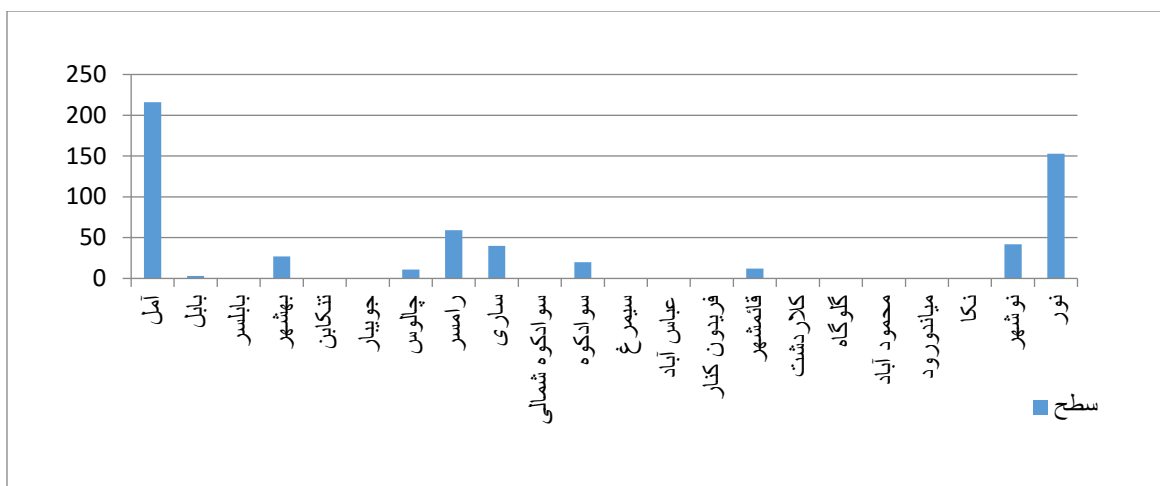
نکا	۰/۱۵	۳۵	۰	۰	۰/۱۱۵	۳/۵	۰/۲۹۷	۵۰
نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نوشهر	۰	۰	۰/۶	۱۳	۰	۰	۰۰	۰
جمع	۰/۱۵	۳۵	۰/۶۸۶	۱۴/۷	۱/۲	۲۰/۶۸	۰/۲۹۷	۵۰

جدول ۳۰- سطح زیر کشت و میزان تولید محصولات دارویی استان (هکتار-تن)

نام محصول	سطح غیر بارور			سطح بارور			میزان تولید (تن)			عملکرد	
	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع	آبی	دیم
سیاه دانه	۰	۰	۰	۶	۱۶	۲۲	۳	۸	۱۱	۵۰۰	۵۰۰
گل گاوزبان	۰	۰	۰	۰	۴۸۰	۴۸۰	۰	۱۶۸	۱۶۸	۰	۳۵۰
زعفران	۰	۰	۰	۰	۴۵	۴۵	۰	۰/۱۸	۰/۱۸	۰	۴
گل محمدی	۱۵۰	۵۰	۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۶۰۰	۹۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰
سایر دارویی	۰	۰	۰	۰	۹۳	۹۳	۰	۱۳۹/۵	۱۳۹/۵	۰	۱۵۰۰
جمع دارویی	۱۵۰	۵۰	۲۰۰	۱۰۶	۸۳۴	۹۴۰	۳۰۳	۹۱۵/۶۸	۱۲۱۸/۶۸	۰	۰

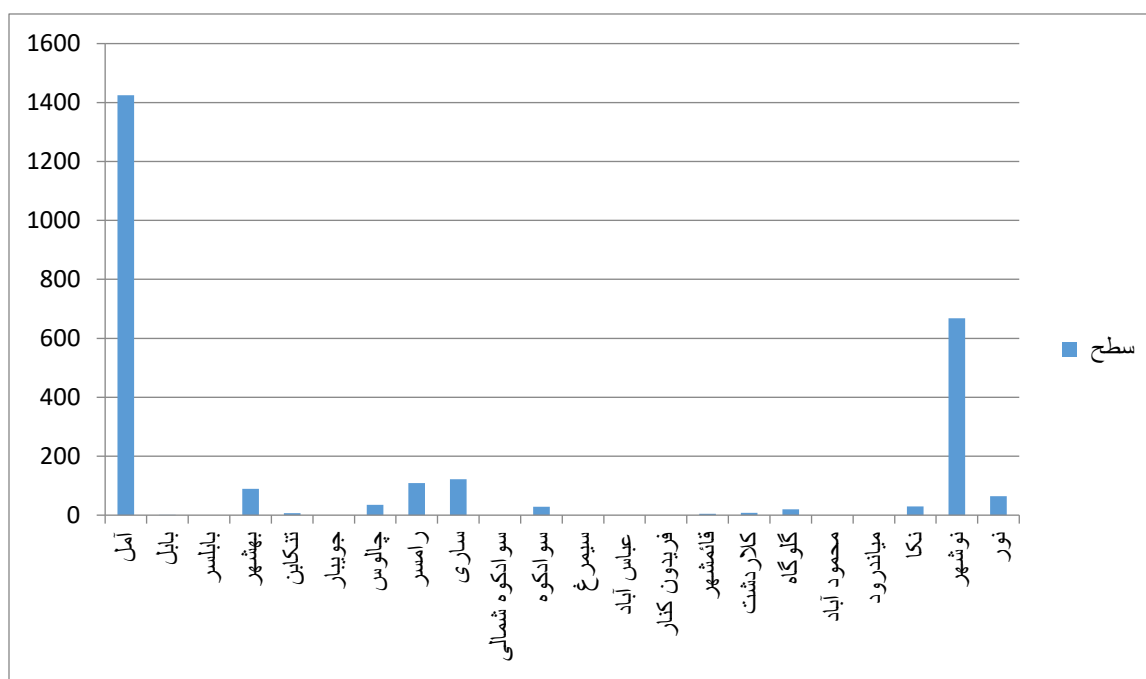
۱۴-۶- نگاهی اجمالی به مزیت نسبی کشت و تولید محصولات باغی در سطح شهر های استان

نمودار های ۱ الی ۲۱ بیشترین سطح زیر کشت هر محصول را در شهر های مختلف استان نشان می دهند. به نظر می رسد این آمار نشان دهنده مزیت هر شهر استان باشد اما در برخی موارد عملکرد تناسبی با سطح زیر کشت ندارد که باید در برنامه ریزی توسعه مد نظر قرار گیرد و دلیل موفقیت و یا عدم موفقیت تولید محصول بررسی شود.

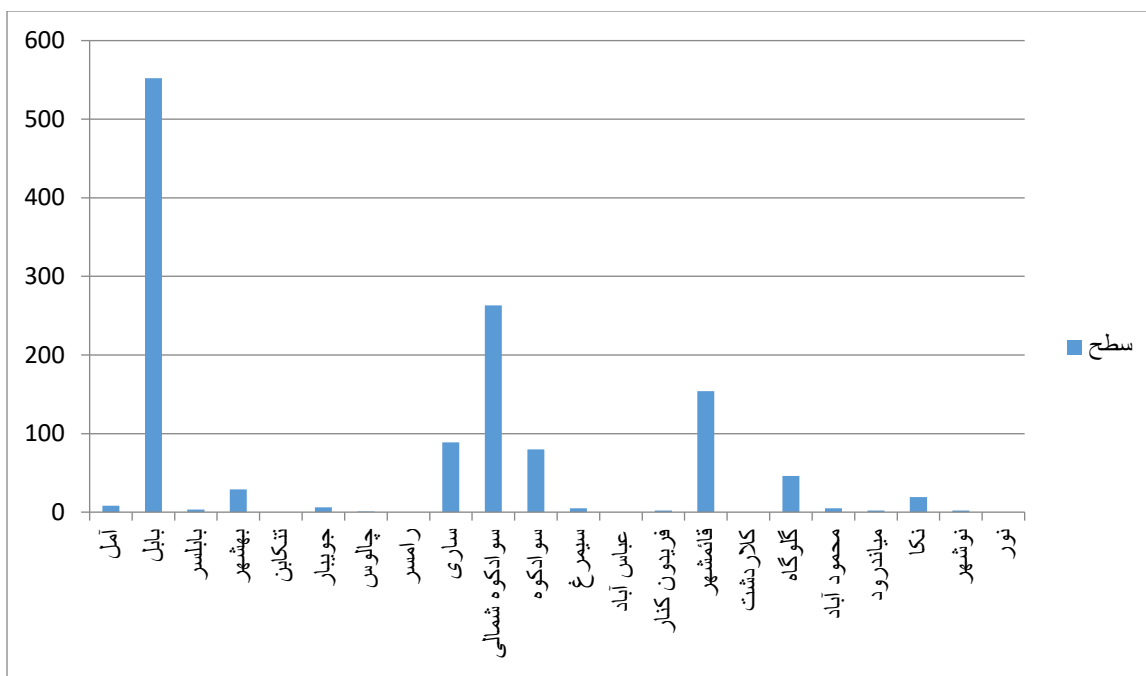
شکل ۱. سطح زیر کشت آلبالو در شهرهای استان (هکتار)

امل رتبه اول سطح زیر کشت آلبالو و نور و رامسر بعد از آن قرار دارند

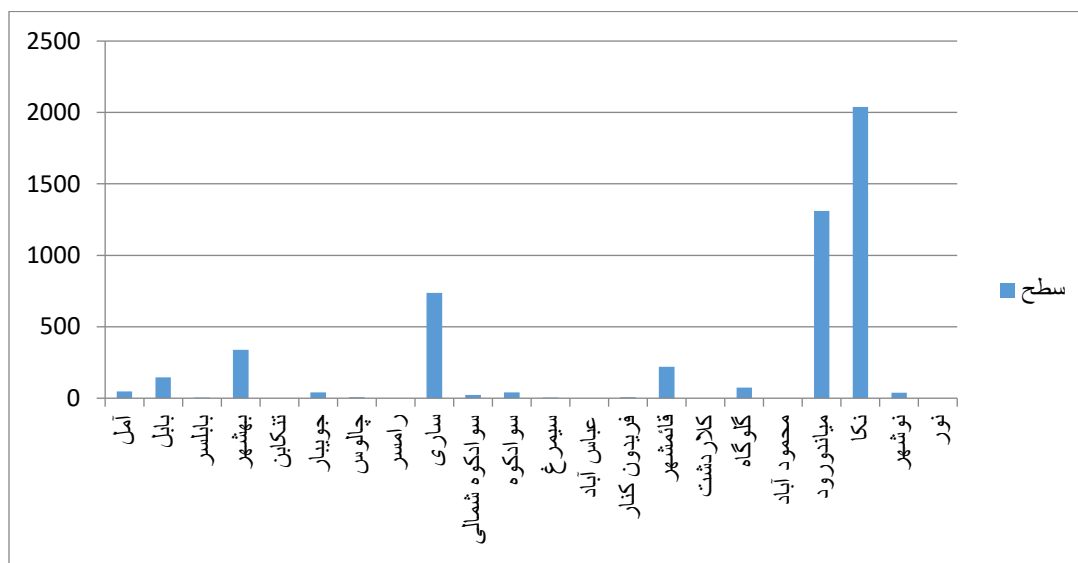
شکل ۲. سطح زیر کشت گیلاس در شهرهای استان

سطح زیر کشت گیلاس در امل رتبه اول و نوشهر و رامسر بعد از آن قرار دارند.

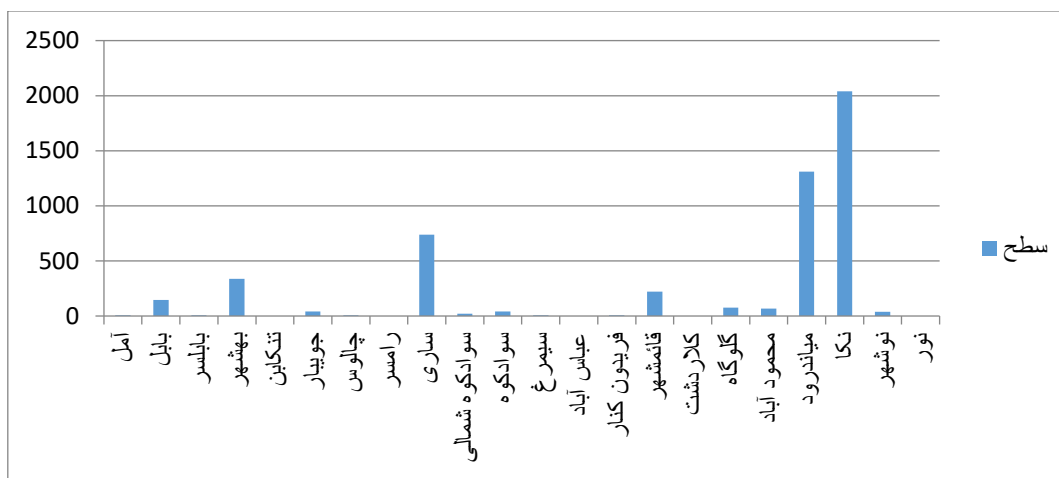
شکل ۳. سطح زیر کشت گوجه سبز در شهرهای استان

بیشترین سطح زیر کشت گوجه سبز در بابل و بعد از آن سوادکوه شمالی و قائمشهر قرار دارند.

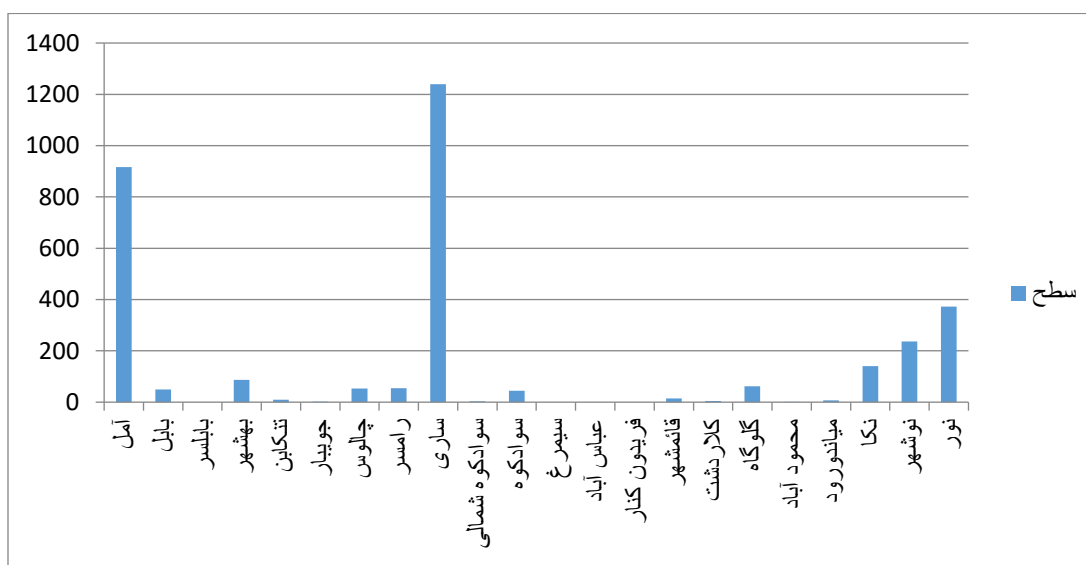
شکل ۴. سطح زیر کشت هلو در شهرهای استان

شهر نکا رتبه اول سطح زیر کشت هلو دارد و میاندرو و ساری در رتبه دوم و سوم قرار دارند.

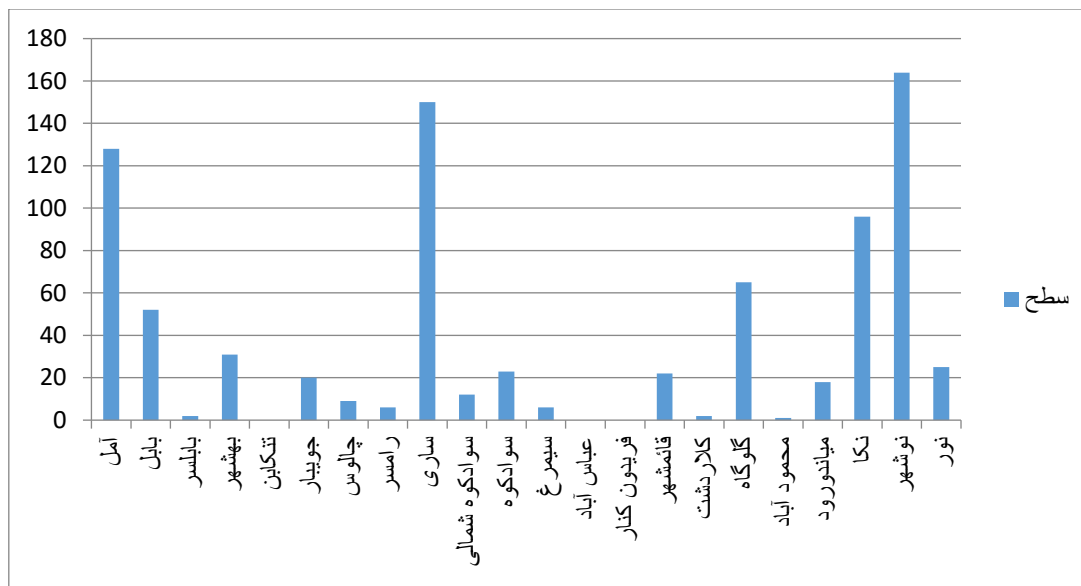
شکل ۵. سطح زیر کشت شلیل در شهرهای استان

شلیل نیز مانند هلو در شهر نکا بیشترین سطح زیر کشت و بعد از آن میاندرد و ساری قرار دارند.

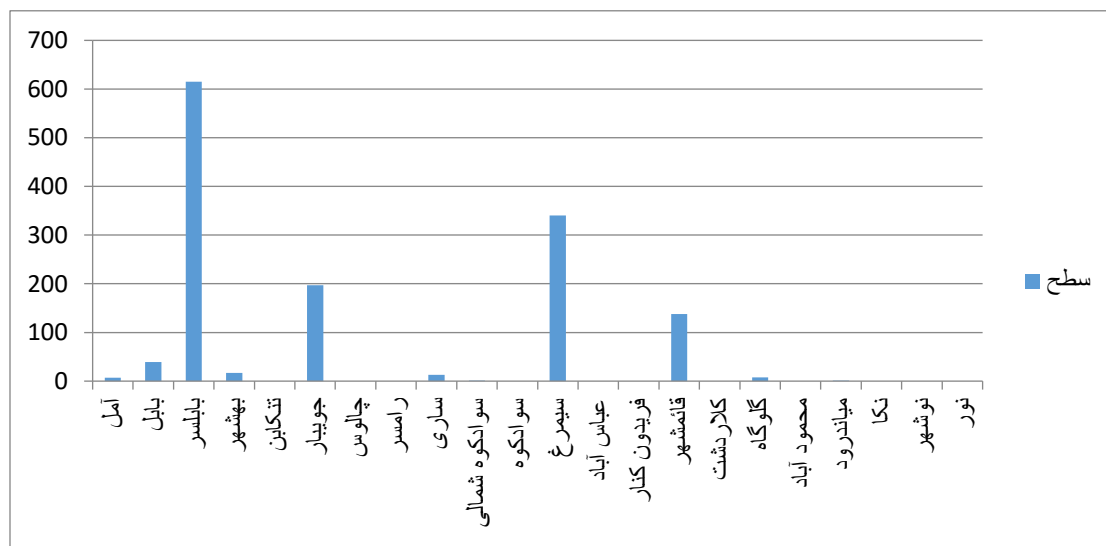
شکل ۶. سطح زیر کشت سیب در شهرهای استان

بیشترین سطح زیر کشت سیب در شهر ساری قرار دارد و آمل در رتبه دوم و نور در رتبه سوم قرار دارند.

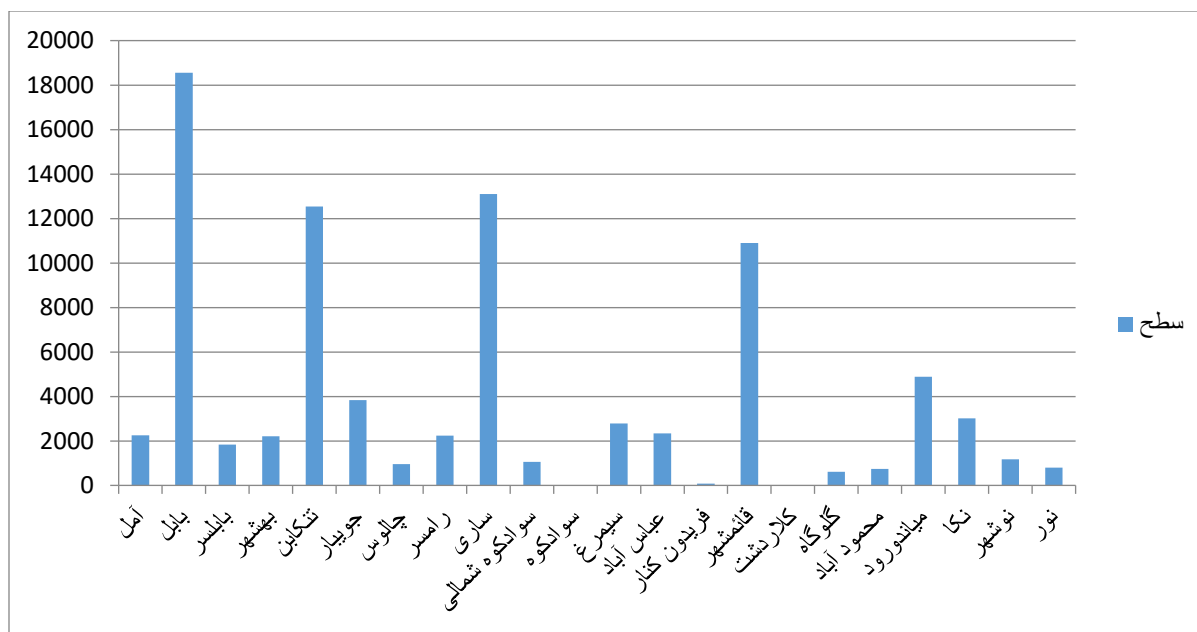
شکل ۷. سطح زیر کشت گلابی در شهرهای استان

در بیشتر شهرهای استان گلابی پرورش داده می شود اما نوشهر رتبه اول را دارد و ساری و آمل در رتبه های دوم و سوم قرار می گیرند.

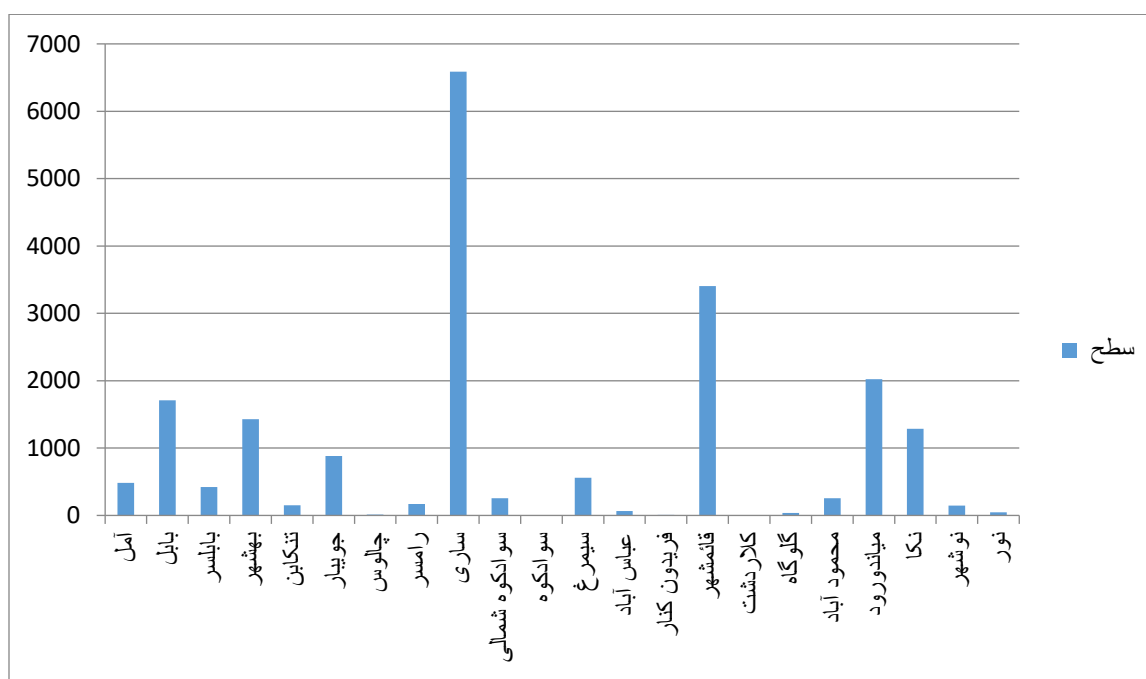
شکل ۸. سطح زیر کشت توت فرنگی در شهرهای مختلف استان

بابلسر، سیمرغ، جویبار و قائمشهر در رتبه های اول تا چهارم سطح زیر کشت توت فرنگی استان قرار دارند.

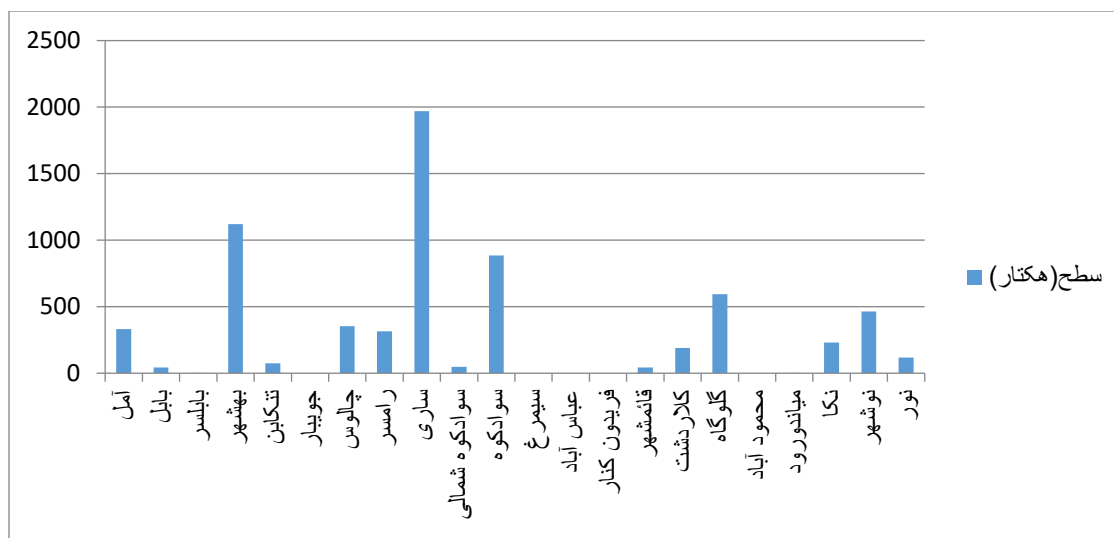
شکل ۹. سطح زیر کشت پرتقال در شهرهای استان

پرتقال در در بیشتر شهرهای استان تولید می شود اما رتبه اول سطح زیر کشت متعلق به بابل، رتبه دوم به ساری ، رتبه سوم به تنکابن و رتبه چهارم به قائمشهر تعلق دارد.

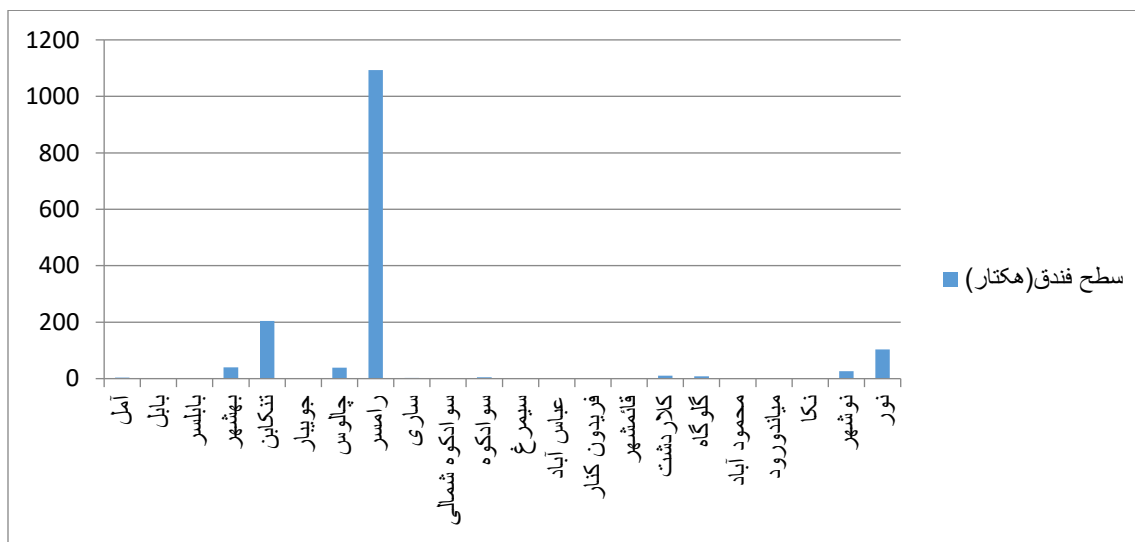
شکل ۱۰. سطح زیر کشت نارنگی در شهرهای استان

ساری رتبه اول سطح زیر کشت نارنگی را دارد و قائمشهر و میاندورود در رتبه دوم و سوم قرار دارند.

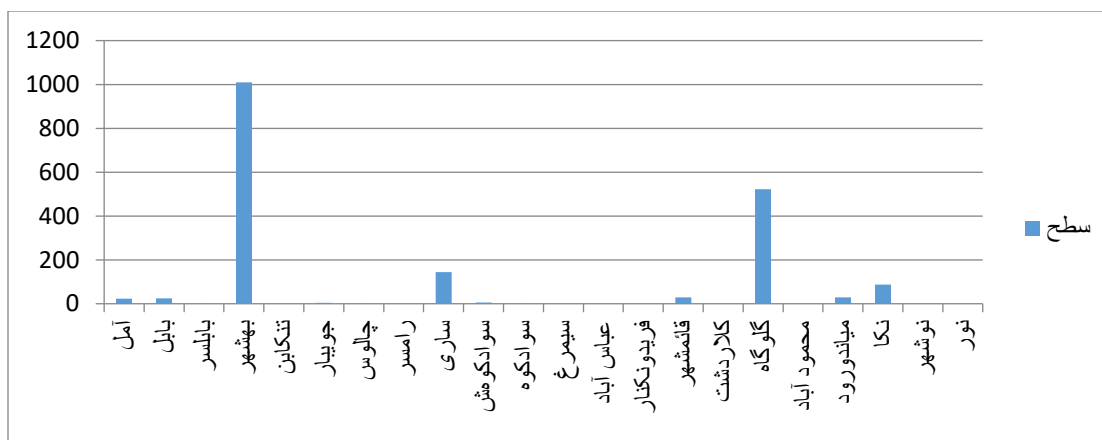
شکل ۱۱. سطح زیر کشت گردو در شهر های استان

ساری در رتبه اول سطح زیر کشت گردو قرار دارد و بهشهر و سوادکوه در رتبه های بعدی جای گرفته اند. البته در بیشتر شهر های استان گردو سطح زیر کشت قابل توجهی دارد.

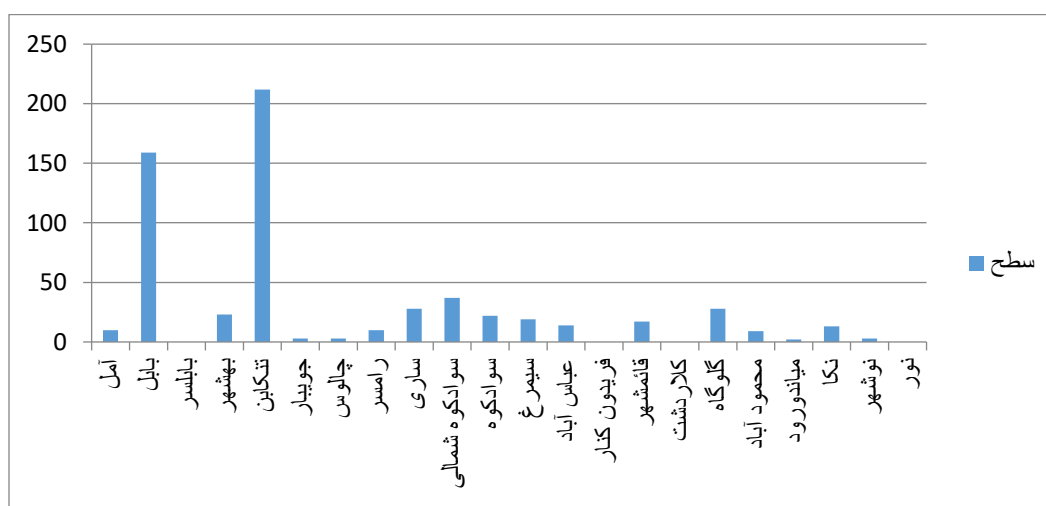
شکل ۱۲. سطح زیر کشت فندق در شهر های استان

بیشترین سطح زیر کشت فندق به ترتیب در شهر های رامسر، تنکابن و نور قرار دارد.

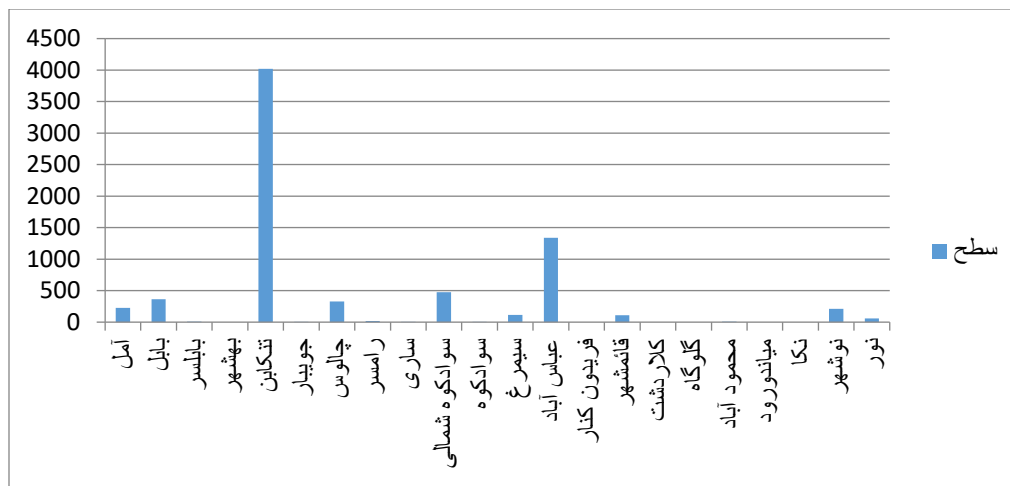
شکل ۱۳. سطح زیر کشت انار شهرهای استان

بیشترین سطح زیر کشت انار به ترتیب اول تا سوم بهشهر، گلوگاه و ساری هستند.

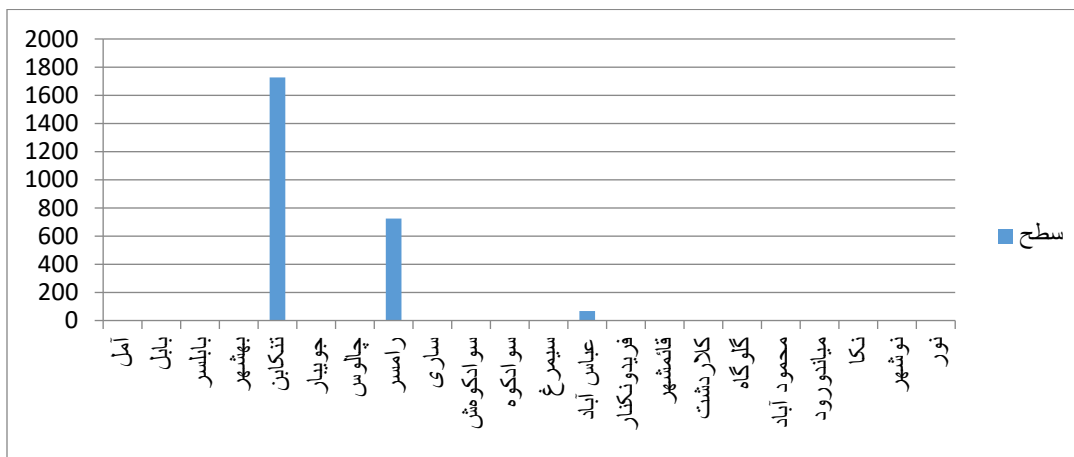
شکل ۱۴. سطح زیر کشت خرمالو در شهرهای استان

سطح زیر کشت خرمالو در رتبه اول تنکابن سپس بابل و سوادکوه شمالی قرار دارد.

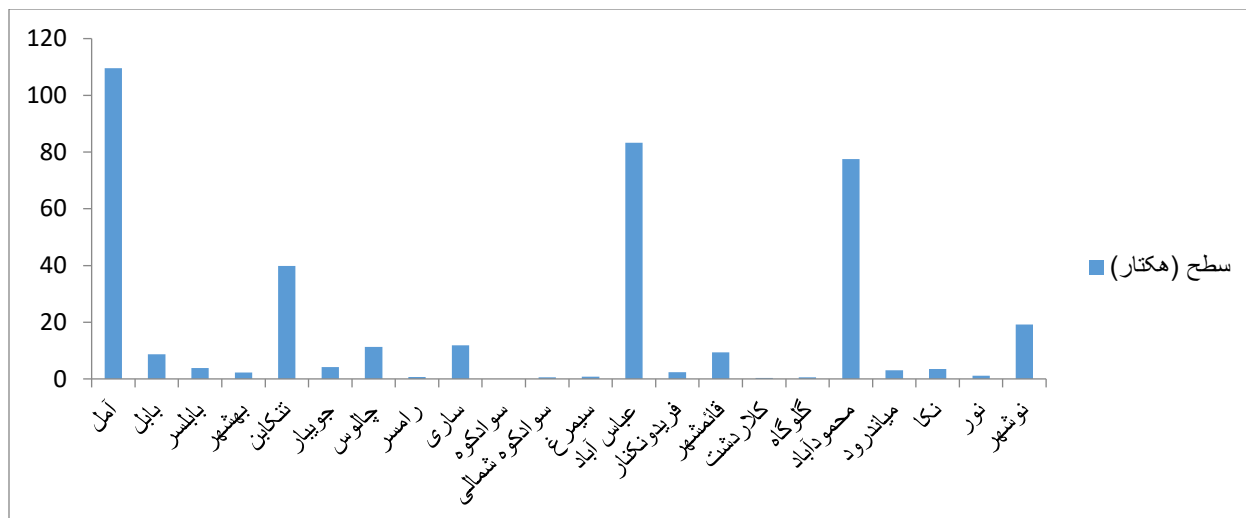
شکل ۱۵. سطح زیر کشت کیوی در شهرهای استان

بیشترین سطح زیر کشت کیوی در تنکابن قرار دارد بعد از آن عباس آباد و سوادکوه شمال و بابل قرار دارند.

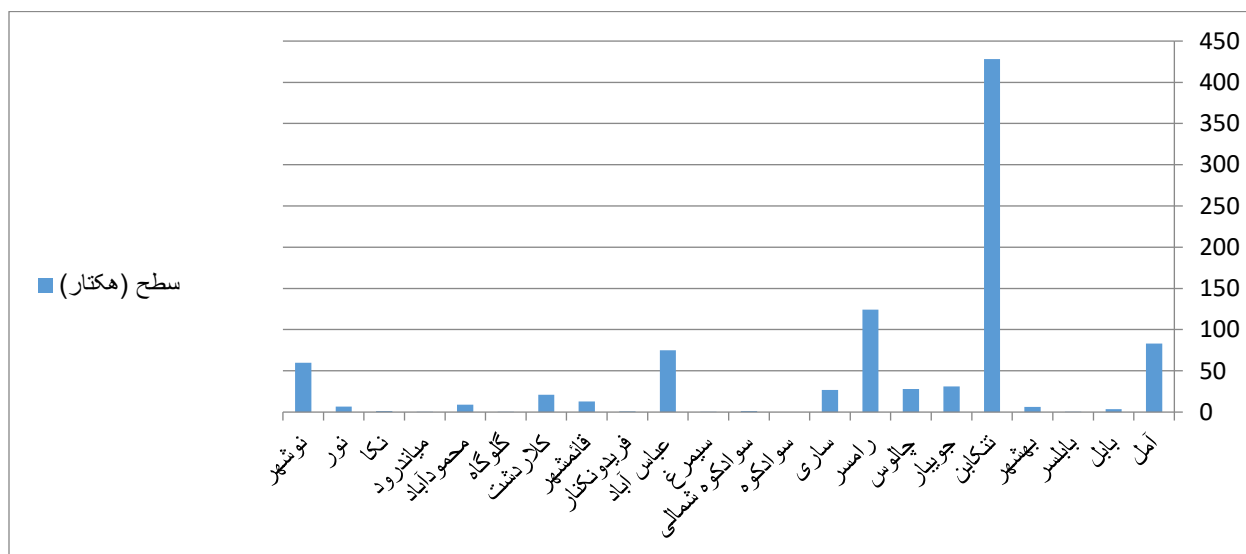
شکل ۱۶. سطح زیر کشت چای در شهرهای استان

چای در دو شهر تنکابن و رامسر رتبه اول و دوم را دارند و عباس در مقام سوم واقع شده است

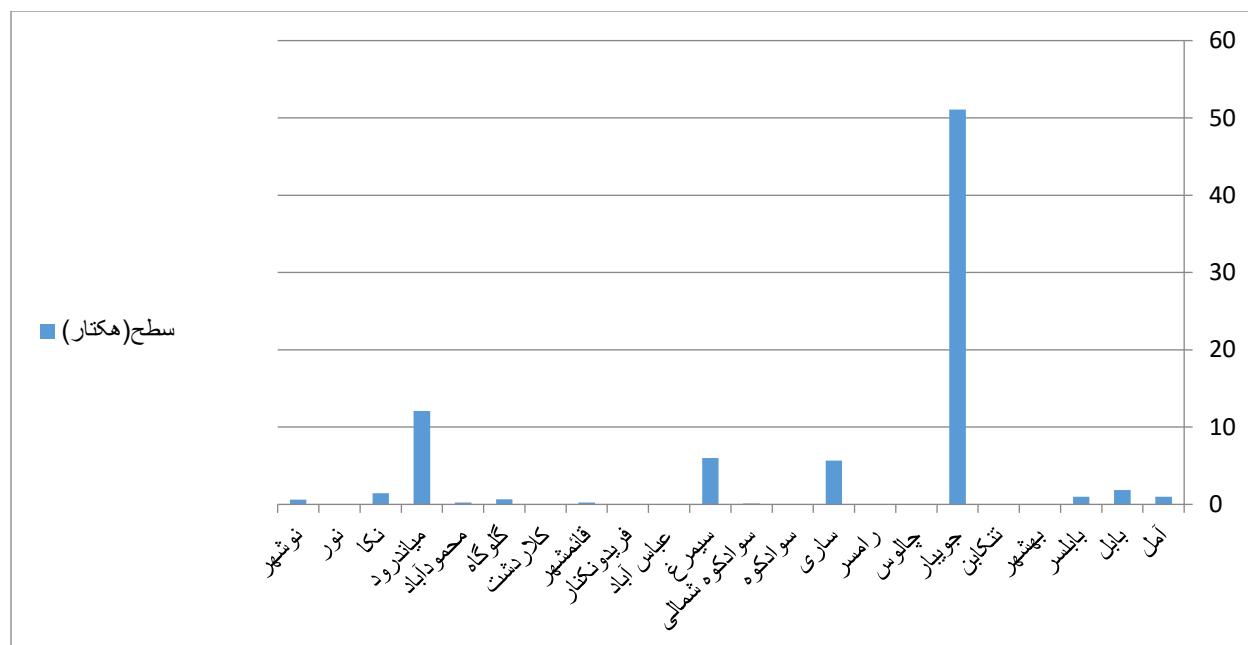
شکل ۱۷. سطح زیر کشت گل و گیاهان زینتی در شهرهای استان

بیشترین سطح زیر کشت گل و گیاهان زینتی گلخانه ای در شهر آمل قرار دارد. عباس آباد و محمود آباد و تنکابن در رده دوم و سوم و چهارم قرار دارند

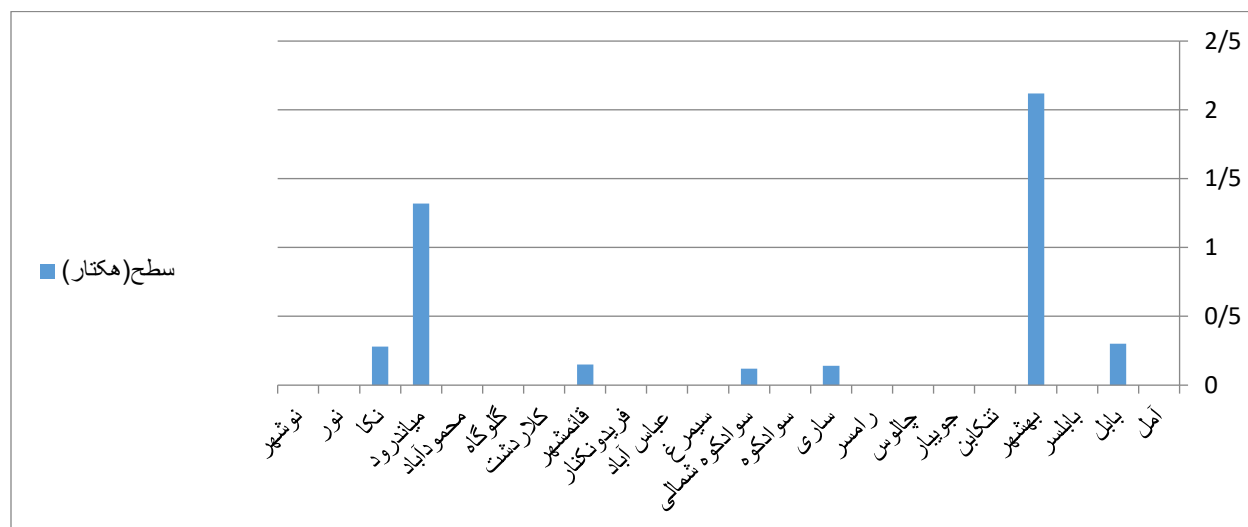
شکل ۱۸. سطح زیر کشت گل و گیاهان زینتی در فضای باز در شهرهای استان

بیشترین سطح زیر کشت گل و گیاهان زینتی فضای باز در تنکابن قرار دارد. شهرهای رامسر، عباس آباد و امل در رتبه دوم تا چهارم قرار دارند.

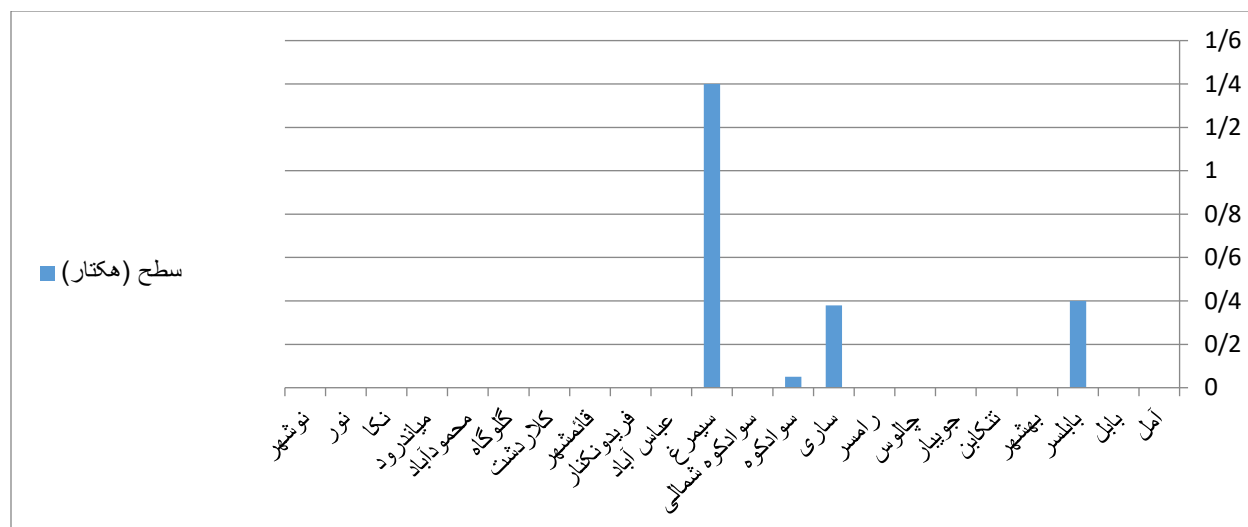
شکل ۱۹. سطح زیر کشت سبزی و صیفی گلخانه ای در شهر های استان

بیشترین سطح زیر کشت سبزی و صیفی گلخانه ای در شهر جویبار قرار دارد. شهر های ساری، میاندرد و سیمرغ در رتبه های دوم، سوم و چهارم قرار دارند.

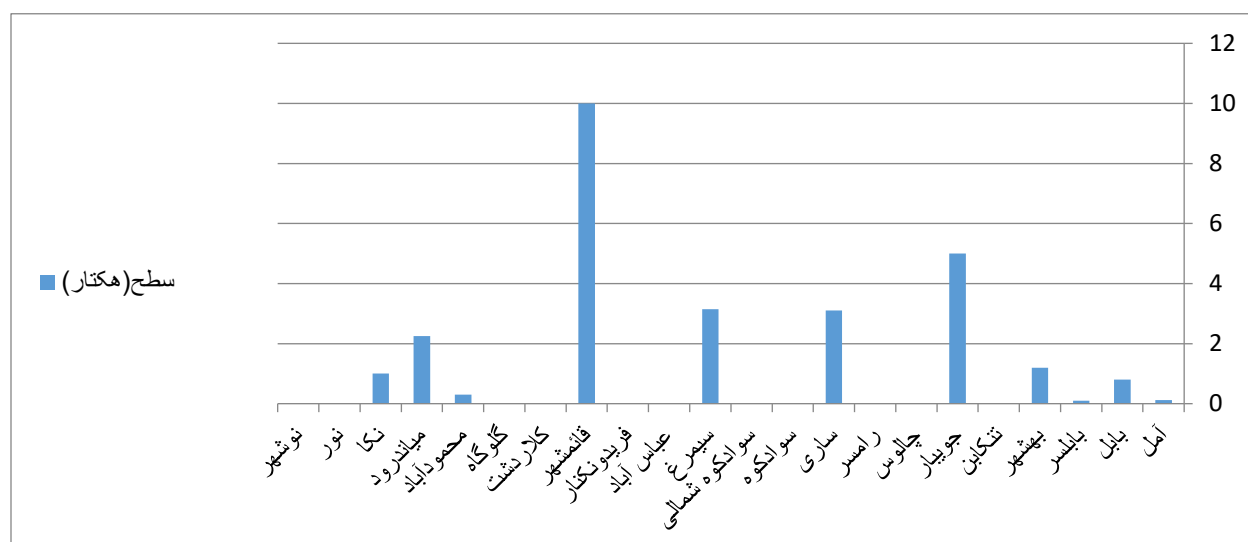

شکل ۲۰. سطح زیر کشت آلوئه ورا در شهر های استان

بهشهر بیشترین سطح زیر کشت آلوئه ورا را دارد. شهر های میاندرد، نکا و بابل در رتبه های بعدی قرار دارند.

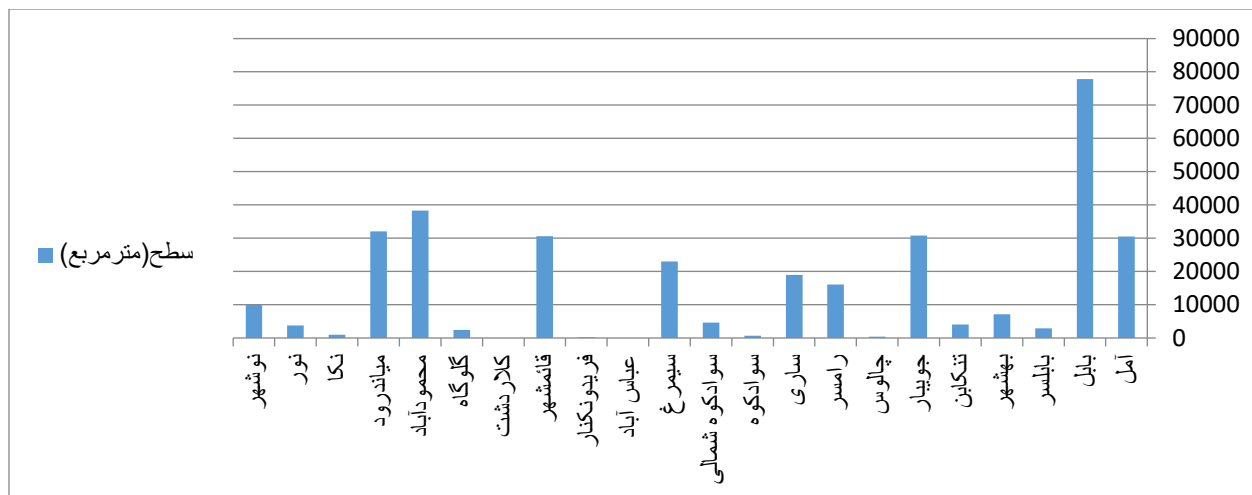

شکل ۲۱. سطح زیر کشت توت فرنگی گلخانه ای در شهر های استان

شکل ۲۲. سطح زیر کشت لایم کوات در گلخانه شهر های استان

بیشترین سطح زیر کشت لایم کوات در شهرستان قائمشهر قرار دارد پس از آن شهر های جویبار، ساری و سیمرغ قرار دارند.

شکل ۲۳. سطح زیر کشت قارچ در شهر های مختلف استان

بیشترین سطح زیر کشت در شهر بابل قرار دارد. شهر های محمود آباد، میاندرد و جویبار در رتبه های بعدی قرار دارند.

۷-۱۴- مشکل آمار فعلی

- (۱) آمار موجود تعیین کننده درصد باغ های کم نقص (درجه یک)، با نقص متوسط (درجه دو) و با نقص قابل قبول (درجه سه) نمی باشد بنابراین این عملکرد متوسط در نظر گرفته شده است.
- (۲) گرفتن آمار پهنه بندی بر اساس خود اظهاری و بدون مشخص نمودن ابعاد زمین نمی تواند دقیق باشد
- (۳) اگر باغدار به مراکز خدمات مراجعه نکنند آمار ثبت نمی شود. این تعداد ه مساحتی را شامل می شود.
- (۴) آماری که تحت عنوان غیر بارور ارایه شده است معلوم نشده است آیا باغات رها شده بوده یا تازه کاشته شده است ؟
- (۵) آیا سطوح غیر بارور دیم برنامه ای برای آبی شدن دارند؟
- (۶) کیفیت میوه های دیم معمولاً نمی تواند مانند کشت آبی باشد کجای امار به این موضوع پرداخته می شود ؟

۸-۱۴- نقاط ضعف ، قوت، تهدید و فرصت محصولات باغبانی استان در حال حاضر

بر اساس مطالعات انجام شده، نقاط ضعف، قوت، تهدید ها و فرصت های بخش باغبانی به شرح زیر بوده است.

(۱) نقاط ضعف

- ✓ کوچک بودن اندازه باغ ها، گلخانه ها، استفاده از ارقام و روش های تولید به روز نشده
- ✓ بالا بودن هزینه تولید به دلیل مکانیزه نبودن عملیات باغبانی بطور فراگیر (کاشت و داشت و برداشت)

- ✓ نیمه سنتی بودن مدیریت باغ ها، عدم کاربرد نهاده های تولید و نداشتن برنامه جامع تولید میوه
- ✓ پایین بودن راندمان آب آبیاری به دلیل فرسودگی سیستم آبیاری تحت فشار و یا عدم استفاده فراگیر از سیستم های مذکور
- ✓ عدم همزمانی توسعه سطح زیر کشت محصولات باغی و تامین و انتقال آب
- ✓ نبودن صنایع تبدیلی محصولات باغی و بالا بودن ضایعات پس از برداشت

(۲) نقاط قوت

- ✓ امکان تولید انحصاری برخی محصولات باغی در استان مانند کیوی و چای
- ✓ قابلیت پذیرش دانش و نوآوری و سرمایه گذاری در بخش باغبانی استان
- ✓ وجود مراکز لجستیک و پایانه صادراتی و راه های دسترسی
- ✓ وجود سیستم های فعال اداری، تحقیقاتی و آموزشی در حمایت از باغبانی
- ✓ وجود صد ها متخصص علوم باغی در تخصص های مختلف سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی
- ✓ تنوع اقلیمی گسترده در استان و امکان توسعه کشت انواع محصولات باغی

(۳) تهدید ها

- ✓ افزایش تغییر کاربری اراضی باغی به باغ شهر و ویلا و..
- ✓ کوچک شدن اراضی باغی تا حد غیر اقتصادی شدن در اثر قانون ارث
- ✓ تاثیر عمیق تغییرات اقلیمی بر کمیت و کیفیت محصولات باغی
- ✓ محدودیت صادرات محصولات باغی به دلیل تنش های سیاسی منطقه ای و جهانی
- ✓ کمبود نیروی کارگری در ارایه خدمات باغ داری مانند عملیات داشت و برداشت
- ✓ بومی نبودن تولید نهاده های باغی و هزینه بر بودن انتقال آن
- ✓ کاهش آب آبیاری و افزایش نیاز آبی درختان میوه به دلیل گرم شدن کره زمین

(۴) فرصت ها

- ✓ به کارگیری ابزار سنجش از راه دور و به روز کردن امار سطح زیر کشت
- ✓ استفاده از ابزار های پیشرفته در اطلاع رسانی هواشناسی و بازار یابی
- ✓ تغییر الگوی کشت و احداث باغ های متراکم بدون اشغال سایر زمین های زراعی
- ✓ تولید محصولات باغبانی سالم و غنی شده با هدف ارتقا سطح سلامت مردم
- ✓ کشت گونه ها و ارقام باغبانی صادراتی با هدف استفاده از بازارهای بین المللی
- ✓ افزایش درجه مکانیزاسیون به منظور افزایش تولید در واحد سطح و کاهش هزینه ها
- ✓ به روز شدن صنعت بیمه محصولات باغی با هدف امنیت و تداوم تولید
- ✓ حمایت از تولید محصولات باغی با تصویب قوانین در سطح ملی و منطقه ای

۱۵- برنامه اقدام

برنامه اقدام در دو بخش کلیات که در واقع زیر بنای فکری بخش اجرا است و تفکیک محصول در مناطق مستعد و سالانه ارایه شده است. در بخش کلیات برنامه اجرایی به تفکیک اهمیت زمانی نمی باشد. اما در بخش اجرا اهمیت زمانی دارد مثلاً تا سطح زیر کشت واقعی و تولید محصول حداکثر با نوسان ۵ درصد مشخص نشود نمی توان در مورد کاهش یا افزایش آن محصول تصمیم گرفت. همینطور اگر کوچک شدن زمین های باغی به دلیل ارث ادامه یابد زمینی برای احداث یا تداوم تولید محصول وجود نخواهد داشت لذا اهمیت جلوگیری از از تفکیک اراضی باغی شاید مهمترین و اصلی ترین اقدام حفظ تولید محصولات باغی است.

اول (زیر بناها و سیاست گذاری مورد نیاز برنامه اقدام

الف (سیاست های حمایت از تولید محصولات باغبانی در سطوح قانونگذاری

در بسیاری از کشورها با وضع قوانین و استاندارد های تولید و مصرف، از تولید کنندگان و مصرف کنندگان حمایت می شود. در حال حاضر برخی از این قوانین نیاز به اصلاح و بازنگری دارند. بخش حقوقی سازمان کشاورزی استان با همکاری اتاق های بازرگانی و بخش خصوصی باید بطور دایم بر روی تهیه و تدوین این قوانین فعالیت داشته باشند. با کمک نمایندگان استان در مجلس، بسیاری از آنها تصویب خواهد شد. حمایت قانونی از تولید کنندگانی که حتی خواندن و نوشتن هم نمی دانند ضرورت دارد. بسیاری از قوانین موجود برای تولید محصولات باغبانی دست و پا گیر هستند گروهی از متخصصین حقوقی کشاورزی باید بطور دایم این مساله را پیگیری و با ارایه آن به نمایندگان استان و قانون شدن موانع را رفع نمایند.

ب (جلوگیری از توقف تولید محصول در پی خرد شدن اراضی باغی

خرد شدن اراضی در پی تقسیم ارث باعث شده است که با کوچک اراضی باغی عملاً تولید محصول، اقتصادی نباشد. با جلوگیری از تبدیل این اراضی می توان آن ها را در چرخه تولید نگه داشت. هم اکنون در اروپا و آمریکا با اصلاح قانون ارث به این هدف مهم دست یافته اند.

ج (بیمه محصولات کشاورزی به شکل کار آمد و فعال

حمایت از کالاهایی با ضرورت غذایی و پوشاک نیاز مند به پوشش بیمه ای کاملاً پیشرفته دارد. حتی در مواردی که تمامی اصول کشاورزی هم پیروی شده باشد اقلیم متغیر قابل کنترل نیست. در این موارد اگر محصول باغبانی از بین برود و باغدار برای ادامه زندگی درآمدی نداشته باشد به تدریج موجب دلسردی و خارج شدن این تولید کنندگان از چرخه تولیدات کشاورزی خواهد شد. عدم توجه به بیمه های گسترده در بخش کشاورزی و باغی وابستگی مواد غذایی را در پی دارد.

د (حفاظت از منابع ژنتیکی

منابع ژنتیکی با ارزش محلی در حال محو شدن هستند. جلوگیری از ناپدید شدن آن ها برای حفظ و تداوم تولید محصولات کشاورزی در آینده ضرورت دارد. لیست بلندی از این منابع وجود دارد که ضرورت دارد از سطح روستا ها جمع اوری و در یک باغ حفاظت شده مانند باغ های بتانیک نگه داری شوند.

۲- آمادگی برای مقابله با تغییرات آب و هوایی

مطالعات تغییرات آب و هوایی در دهه گذشته نشان می دهد همراه با تغییرات جهانی مازندران نیز نسبت به پنج دهه قبل دچار تغییرات وسیع پارامترهای اقلیمی شده است. مثلاً دمای حداقل ها افزایش یافته است. بارندگی ها از حالت مداوم خارج و بیشتر به صورت رگبار در آمده است. نیاز سرمایی بسیاری از درختان میوه خزان کننده تامین نخواهد شد و به زودی اولویت و پیش رس بودن خود را از دست خواهند داد. بسیاری از ارقام فعلی برتری خود را از دست خواهند داد. از طرفی گونه های بیشماری امکان تولید خواهند داشت. بسیاری از افات و بیماری ها توسعه خواهند یافت.

متنوع ساختن روش های تولید محصولات باغبانی

الف (تولید میوه به شکل متراکم

تولید میوه های نیمه گرمسیری، معتدله، خشکباری و ریز به طرف باغ های متراکم گرایش پیدا کرده است و باعث افزایش تولید در واحد سطح شده است. در این باغ های با استفاده از روش های تربیتی کاملاً مطالعه شده درختان طوری شکل داده می شوند که دریافت نور خورشید به حداکثر برسد. عملیات باغبانی مانند تغذیه، آبیاری، سمپاشی، برداشت با استفاده از ابزار و مواد شیمیایی و تغذیه ای بسیار کار آمد و آسان شده است. در بیست سال آینده اگر هر سال پنج درصد از باغ های استان به باغ های فشرده تبدیل شوند. در پایان این دوره محصولات میوه ای سه برابر خواهد شد.

ب (تولید سبزی و صیفی در محیط کشت بدون خاک

تولید بسیاری از گیاهان دارویی، گل ها و گیاهان زینتی و بسیاری از سبزی ها در زمین هایی که به دلیل ابرگیر بودن یا شور بودن خاک امکان پذیر نمی باشد با استفاده از سیستم های کشت بدون خاک امکان پذیر می باشد. دامنه گسترده ای از محصولات و روش های کشت بدون خاک وجود دارد.

ج (توسعه کشت گیاهان دارویی، ادویه ها، گیاهان نوشابه ای و گیاهان عطری

گیاهان دارویی، ادویه ای، نوشابه ای و عطری گیاهانی هستند که کشت و پرورش آنها به دلیل مواد موثره ی موجود در آنها است که بطور مستقیم یا غیر مستقیم مورد استفاده قرار می گیرند. توسعه کشت این گیاهان در اراضی شیب دار استان بطوریکه با شرایط اقلیمی و نیاز آبی منطقه مطابقت داشته باشند سود اور خواهند بود. مکانیزه کردن کشت و داشت و برداشت آن ها، بخصوص مواردی که که نیاز به نیروی کار زیاد دارد ضروری است مانند برداشت زعفران، گل گاوزبان...

د (تولید محصولات باغبانی در همه سطوح کاملاً کوچک و بزرگ

بسیاری از محصولات باغبانی مورد نیاز خانوار ها در سطح زمین های کوچک بلااستفاده شهری و بین آپارتمانی قابل تولید است در اختیار گذاشتن امکانات آموزشی و بذر و نهال بسیاری از این زمین ها را قابل کشت می سازد.

ه (تولیدات گلخانه ای و گل ها و گیاهان زینتی

تولید محصولات گلخانه ای غذایی مانند فلفل، خیار در مناطق پایین دست استان با توجه به ابری بودن بیشتر مواقع در فصل زمستان اقتصادی نیست اما اگر گلخانه ها در زمان هایی از روز که نور از حد اشباع فتوسنتزی کاهش می یابد با نور مکمل جبران شود تولیدات گلخانه ای در این مناطق اقتصادی خواهد شد. معتدل بودن دما در فصل زمستان هم یک مزیت محسوب می شود زیرا سوخت کمتری مورد نیاز است. استفاده از فنون جدید مانند پانل های خورشیدی برای جبران کمبود نور و تولید گرما از طریق گرم کردن آب از طریق جریان آب گرم زمین باعث کاهش هزینه سوخت و تداوم تولید می شود. تولید گل ها و گیاهان زینتی با شرط مشخص بودن بازار و یا تقاضا محور بودن آن ها قابلیت توسعه فراوان دارد.

و) تولید محصول سالم و ارگانیک

تولید محصولات ارگانیک به مفهوم عدم استفاده از عناصر غذایی و آفت کش ها نیست. تولید مواد ضد آفت و بیماری ها و تغذیه ارگانیک از طریق بیو کمپوست ها برای توسعه تولید محصول های باغبانی سالم و ارگانیک ضروری است. مانند تولید آفت کش پیرترین از نوعی داوودی چند ساله و تولید بیو کمپوست از کود دامی برای رشد و نمو مناسب محصول. ایجاد شرکت هایی که این مواد را تولید کنند موجب حفظ و تداوم کشت سالم و ارگانیک خواهد شد.

ارتقای بهره وری باغ های موجود

افزایش بهره وری از باغ ها و گلخانه های موجود باغبانی مستلزم کاربرد دانش و فنون روز است که ممکن است در زمان احداث شناخته نمی شده است. حداقل مزایای بهره وری این است که بدون سرمایه گذاری سنگین اولیه می توان تولید محصولات باغی را افزایش داد.

الف) تهیه طرح مدیریت جامع تولید محصولات باغی (مرکبات، گیلاس،)

مدیریت جامع تولید محصولات باغی عبارت است از یک دستورالعمل روزانه، ماهیانه و سالیانه که بطور دقیق و با جزییات نگاشته شده و باغدار از آن تبعیت می کند. در همین راستا تمامی نهاده های مورد نیاز نیز با کمیت دقیق مشخص می شود. مهمتر از همه این است که بعد از برداشت محصول، مقصد ارسال آنها مشخص است. در تهیه طرح جامع، بازاریابی بخش جدا نشدنی از تولید محصول است. نهال و بذر مورد نیاز، کود ها و سایر مواد شیمیایی، چگونگی تامین آب، ماشین آلات قابل دسترس و چگونگی و زمان استفاده از آنها بخشی از این طرح می باشد.

ب) تولید بذر و نهال درختان میوه، سبزی و گل ها و گیاهان زینتی

بذر و نهال مادر کشاورزی است. بدون بذر و نهال با کیفیت تولید محصول زیاد و با کیفیت امکان پذیر نمی باشد. اصلاح و تولید بذر ر ده ها نوع سبزی و صیفی در مقادیر تجاری مورد نیاز با توجه به گرم شدن کره زمین و هجوم افات و بیماری های جدید اجتناب ناپذیر است. به عنوان مثال تولید بذر انواع فلفل (دلمه ای، تند، مزرعه ای، گلخانه ای) و گوجه فرنگی (در شکل ها و رنگ ها و اندازه های مختلف) و سبزی های تازه خوری و سبزی خشک. گل ها و گیاهان زینتی نیز به تولید پایه های مادری نیاز دارد. تنوع بی نظیر گل های فصلی نیز تولید بذر و نشا را ضروری می سازد. بدون بذر فقط اخبار زیبایی های طبیعت قابل لمس است و نه بیشتر. همچنان تولید نهال سالم و عاری از بیماری های انواع

درختان میوه و بویژه پرتقال و نارنگی ضرورت دارد با توجه به نیاز به بازکشت باغ های فعلی بر اساس سالی دو درصد و نیاز به تغییر ارقام سه درصد از باغ های تنها در مورد مرکبات ۵۰۰۰ هکتار و با ۵۰۰ اصله، ۲۵۰۰۰۰ نهال مورد نیاز است.

ج) حمایت از واحدهای خصوصی داخلی و دولتی تولید بذر گواهی شده

رقابت با شرکت های خارجی باعث شده است تولید کنندگان داخلی نتوانند با تولیدکنندگان خارجی رقابت کنند بنابراین بهتر است مورد حمایت دولت قرار گیرند.

د) تولید بذر و نهال با استفاده از روش های جدید کشت بافت

استفاده از تکنیک جدید کشت بافت ضروری است و در ازدیاد بسیاری از گل ها و گیاهان زینتی ضروری است.

ه) حمایت از تولید نهاده های باغی مانند کود، سم، سایر مواد شیمیایی، ماشین ها و ادوات باغی

بومی سازی تولید نهاده های کشاورزی در استان از رونق کافی برخوردار نیست و در واقع پاسخگوی نیاز های فعلی را نمی دهد. در حالی که شهرک های صنعتی اطراف شهر های استان ظرفیت کافی برای تولید این نهاده ها وجود دارد. اقتصادی شدن تولید بسیاری از محصولات باغی مستلزم کاربرد این ماشین آلات است. تولید کودها و سموم ظاهرا وجود دارند اما ملاحظات زیادی برای توسعه آن ها وجود دارد.

و) به روز ساختن سیستم های اطلاع رسانی، بازاریابی، هواشناسی و ترویج

با توجه به فراگیری سیستم های تلفن همراه در مناطق روستایی و هوشمند شدن آنها، اطلاع رسانی بسیاری از هشدار های شیوع افات و بیماری ها، هواشناسی کشاورزی، ترویج دانش روز کشاورزی نیز نیاز به تحول دارد تعریف و ارایه این طرح ها برای پشتیبانی تولید محصولات باغبانی انکار ناپذیر است.

ز) مطالعه نقاط ضعف و قوت تولید و عرضه محصولات باغی فعلی

بسیاری از محصولات فعلی گرفتار برخی اثرات محلی، تغییر اقلیم و رقابت ملی و بین المللی هستند. شناخت نقاط ضعف و قوت ارقام فعلی محصولات دایمی و فصلی موجب جلوگیری از کاهش عملکرد خواهد شد به عنوان مثال حساسیت شدید گل محمدی به زنگ برگ و عدم تولید اسانس کافی در منطقه نیاز به مطالعه و انتخاب رقم درست دارد.

ح) کاشت ارقام و گونه های جدید با ارزش بالای باغبانی

جای بسیاری از گونه ها و ارقام اصلاح شده سبزی، صیفی، گل ها و گیاهان زینتی در کشور خالی است. توسعه این ارقام و گونه موجب توسعه بازار خواهد شد. یکی از این گونه ها زرد چوبه است که بطور دسیعی در مازندران قابلیت توسعه دارد.

ط) آموزش و تربیت افراد متخصص و کارگران ماهر در زمینه تولید تا عرضه

بسیاری از رشته های فعلی دانشگاهی فقط برای اشتغال دانشگاه مناسب است. فارغ التحصیلان این رشته ها در جامعه شغلی نخواهند داشت.

ی) ارتقای دانش فنی بهره برداران محصولات باغی فعلی

با توجه به قدمت بیش از ۱۰۰ سال مرکبات در استان هنوز گروه های آموزش دیده حرفه ای برای هرس و تربیت مرکبات وجود ندارد. تعلیم و ارتقای دانش کارگران ماهر در زمینه های مختلف تولید محصول مورد نیاز جدی است.

ک) دوره های کوتاه مدت و پاره وقت دانشگاهی مطابق با برنامه های مدون

دوره های تخصصی آموزشی نیاز به تمام مدرک دانشگاهی نیاز ندارد مدارک دانشگاهی نشان دهنده آموزش کوتاه مدت نیز باید کافی باشد. مانند دوره های آموزشی کوتاه مدت در زمینه های هرس، تغذیه.

ل) استفاده همزمان علم و تکنولوژی در تولید محصولات باغی

تکنولوژی به تدریج وارد فضای تولید محصولات باغبانی می شود. مانند کاربرد پهباد در سمپاشی باغ ها، سورتینگ ها، سرد خانه های نگه داری محصولات باغی، ماشین های برداشت و هرس، اما اگر کاربران این ابزارها در کنار تکنولوژی خود از دانش کافی باغبانی بهره نداشته باشند نه تنها مفید واقع نمی شوند بلکه برای تولید کنندگان محصول فاجعه به بار خواهند آورد.

م) تکنولوژی و زیر ساخت مورد نیاز

زیر ساخت های تولید محصولات باغبانی مانند تامین برق، انرژی، جاده های دسترسی، ذخیره نمودن آب در زمستان و ابزار و وسایل مبارزه با اثار تغییرات اقلیمی هنوز در بسیاری از مناطق روستایی وجود ندارد. قبل از کشت هر محصول باغی بهتر است میزان نیاز آبی آن مشخص شود. پس از اطمینان از تامین آب مورد نیاز، اجازه احداث واحد تولیدی صادر شود.

ن) تاسیس نهادهای مدنی مانند انجمن های علمی، تولیدی و بازاریابی جهت شکل گیری زنجیره تولید تا عرضه

در دنیای امروز، تولید محصولات باغبانی منحصر به ایجاد واحد های تولیدی که از بهترین علوم و فنون روز بهره برداری کنند نمی باشد. بلکه ماموریت آن ها زمانی به نتیجه می رسد که محصول شده در دید و اختیار خرید مصرف کنندگان واقع شود. این موضوع این مفهوم را در بردارد که علاوه بر روش های کاشت و داشت، روش ها، علوم و فنون برداشت، وسایل حمل و نقل مناسب، انبار های سرد و نیمه سرد، بسته بندی و ارسال این محصولات به مراکز مصرف نیز بخشی از تولید محسوب می شود و بدون آن ها مانند این است که در مسیر جاده ای به طرف مقصد رودخانه ای وجود دارد که برای رفتن به طرف دیگر رود نیاز به احداث پل است و بدون این پل رسیدن به مقصد امکان پذیر نیست. در برخی موارد میزان ضایعات محصولات باغبانی از برداشت تا عرضه به بیش از سی درصد گزارش می شود که معادل هکتار ها سطح زیر کشت و سرمایه گذاری است. در کشور ما به دلایل زیادی واحد های تولیدی از وسعت کافی برخوردار نیستند که بتوانند به تنهایی محصول خود را عرضه نمایند لذا ایجاد نهاد های واسطه شناخته شده که عرضه محصول را زیر نظر خود تولید کنندگان انجام دهند ضروری است.

دوم) برنامه اقدام برای توسعه و حفظ محصولات باغی

برنامه اقدام بر اساس شماره ارایه شده است اما تاخر و تقدم زمانی ندارد.

۱- آمار سطح زیر کشت

داشتن آمار درست از مساحت زیر کشت محصولات باغبانی حیاتی ترین بخش هرگونه برنامه ریزی تولید و کنترل بازار است. داشتن آمار واقعی از سطح زیر زمین های قابل کشت، برنامه ریزی تولید و پشتیبانی از تولید نهاده هایی مانند بذر و کود و سموم که موجب اطمینان از تولید کالای باغبانی مورد نظر است بدون این که نگران اضافه تولید و کاهش قیمت بود ضروری است. همه ساله می توان از ظرفیت تولید واقعی این باغ ها و زمین ها با خبر بود و نیاز بازار را با تولید هماهنگ نمود. آمار گیری فعلی و بر اساس خود اظهاری کشاورزان و ثبت بدون راستی آزمایی، مشکلات فراوانی را در پی داشته است که نیاز به تغییر رویکرد دارد. بهترین روش شناخته شده ایجاد شناسنامه مجازی اراضی کشاورزی است.

۲- شناسنامه مجازی و رتبه بندی باغ ها

در حال حاضر با استفاده از عکس های ماهواره ای و تطبیق زمینی، تعیین سطح زیر کشت محصولات باغبانی در کل استان و به تفکیک شهرستان و محصول امکان پذیر می باشد. با این روش یک کارت شناسایی (شناسه) بر اساس طول و عرض جغرافیایی زمین یا باغ موجود صادر خواهد شد که در پهنه بندی موجود در مراکز خدمات قابل دسترسی خواهد بود. بر اساس این شناسنامه رتبه بندی باغ ها نیز انجام خواهد شد. باغ ها باید حداقل در چهار گروه تقسیم بندی و مشخص گردند.

باغ های درجه یک، باغ هایی هستند که بر اساس اقلیم و مدیریت منابع، در حد اکثر توان تولیدی و عملکرد در نوع خود قرار دارند.

باغ های درجه دو باغ هایی هستند که بر همان معیار حداقل ۷۰ درصد عملکرد باغ های درجه یک، قابلیت تولید داشته باشند.

باغ های درجه سه نیز به باغ هایی اطلاق می شود که به دلیل محدودیت های اقلیمی و منابع آبی حداکثر تا ۵۰ درصد باغ های درجه یک قابلیت تولید داشته باشند.

باغ های غیر اقتصادی نیز باغ هایی هستند که هزینه تولید با قیمت تمام شده یکسان و یا کمتر است و سودآوری نخواهند داشت.

در این روش شناسنامه دار کردن باغ ها، نوع اقلیم و نوع خاک، ارتفاع از سطح دریا هم مشخص می شود، زمین های باغی بر اساس پهنه بندی اقلیمی و خاکشناسی و ارتفاعی هم دسته بندی می شوند، تاثیر همه عوامل بر کمیت و کیفیت محصولات باغی در نظر گرفته می شوند. مشخصات آب و خاک در یخش آب و خاک توسعه سند کشاورزی استان بطور مفصل آورده شده است. نقشه های خاک شناسی و اقلیم شناسی استان هم در همین بخش قابل دسترسی است.

ایجاد باغ های پایلوت باغبانی در مراکز خدمات

حتی در کشور پیشرفته ای مانند انگلیس هم اکنون برای توسعه ارقام سازگار و یا توسعه تکنولوژی باغ های پایلوت یا نمونه احداث می شود. حتی در آن کشور هم که اطلاع رسانی در سطح گسترده ای وجود دارد سرمایه گذاران باغبانی ترجیح می دهند نمونه ای از محصول یا تکنولوژی را با چشم خود ببینند. در استان و با میکروکلیمای ایزوله شده احداث

این باغ های نمونه ضرورت دارد. بهترین مکان احداث این باغ ها مراکز خدمات شهر های استان می باشد. مثلا در مراکز خدمات شرق استان مانند بهشهر، نکا، انار هلو شلیل و در شهر های ساری و قائمشهر پرتقال و هلو باغ های نمونه احداث می شود. تمامی فنون کاشت، تربیت و ارقام در این باغ ها به نمایش گذاشته می شوند.

۵ - احداث آبندان های کوچک

در بسیاری از مناطق مرتفع استان بند و سدهای کوچک خاکی قابل احداث است که می توانند آب مورد نیاز اراضی پایین دست خود را از حدود ۱۰ هکتار تا ۵۰ هکتار تامین نمایند. بخش خصوصی می تواند با فروش حق آبه در احداث این آب بندان ها مشارکت داده شود. از طرفی احداث این بندها می تواند موجب مهار آب های جاری زمستانی گردد. پر آب نمودن آبهای زیرزمینی در این مناطق زمین های نیز فایده دیگر این سد های کوچک است. هزینه این سدها در طی ۲۰ سال پرداخت حق آبه قابل باز پرداخت خواهد بود .

بررسی میدانی بسیاری از مناطق بالا دست نشان می دهد جمع آوری زمستانی این بند ها بر میزان آب مصرفی بهاره شالیزار ها تاثیر ندارد. برای هر شهرستان احداث یک بند در هر بخش در نظر گرفته شده است. اگر زمان احداث هر آب بندان از مطالعه تا احداث سه سال در نظر گرفته شود بعد از سه سال حدود ۲۰ آب بند به هر شهرستان اضافه می شود. که قادر خواهند بود به ازای هر سد ۲۰ هکتار یعنی ۴۰۰ هکتار کشت آبی را به وجود آورند. باغ های گردو و فندق و برخی ریز میو ها در مناطق کوهستانی درآمدی معادل زمین های جلگه ای خواهند داشت که رونق اقتصادی فراوانی پیش بینی می شود.

تأسیس آب بندان های کوچک در مناطق مختلف استان در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۲-۱۴۰۷)	۵ سال دوم (۱۴۰۷-۱۴۱۲)	۵ سال سوم (۱۴۱۲-۱۴۱۷)	۵ سال چهارم (۱۴۱۷-۱۴۲۰)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	احداث	احداث	احداث	احداث	تعداد نهایی
آمل	۰	۵	۵	۵	۵	۲۰
بابل	۰	۵	۵	۵	۵	۲۰
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۰	۵	۵	۵	۵	۲۰
تنکابن	۰	۵	۵	۵	۵	۲۰
جویبار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالوس	۰	۵	۵	۵	۵	۲۰
رامسر	۰	۵	۵	۵	۵	۲۰
ساری	۰	۵	۵	۵	۵	۲۰
سوادکوه	۰	۵	۵	۵	۵	۲۰

۰	۰	۰	۰	۰	۰	سوادکوه شمالی
۰	۰	۰	۰	۰	۰	سیمرغ
۰	۰	۰	۰	۰	۰	عباس آباد
۰	۰	۰	۰	۰	۰	فریدون کنار
۲۰	۵	۵	۵	۵	۰	قائم شهر
۰	۰	۰	۰	۰	۰	کلاردشت
۲۰	۵	۵	۵	۵	۰	گلوگاه
۰	۰	۰	۰	۰	۰	محمود آباد
۰	۰	۰	۰	۰	۰	میاندورود
۲۰	۵	۵	۵	۵	۰	نکا
۲۰	۵	۵	۵	۵	۰	نوشهر
۲۰	۵	۵	۵	۵	۰	نور
۲۶۰	۶۵	۶۵	۶۵	۶۵	۰	جمع

۶-تداوم اصلاح و نگه داری باغ های موجود

اصولا عمر باغ های تولید میوه با توجه به نوع گونه و سازگاری با اقلیم طولانی مدت می باشد. برای برخی از گونه ها مانند هلو و شلیل ۱۲ الی ۱۵ سال ، برای مرکبات ۲۰ تا ۳۰ سال ، گردو ده ها سال و الخ. می باشد. بازگشت سرمایه نیز در همین دوره نسبتا طولانی محاسبه می شود. نگه داری و اصلاح این باغ ها و به خصوص در زمان هایی که دچار بلایای طبیعی می شوند از اهمیت زیادی برخوردار است و نیاز به برنامه های مدون سالیانه دارد. این بخش برنامه ۲۰ ساله توسعه و نگه داری مهمترین محصولات باغی استان را به تصویر کشیده است. محاسبه درآمد و هزینه هر کدام از این برنامه ها باید بطور سالیانه انجام شود و بودجه بخشی که تحت نظارت تداوم تولید قرار می گیرد باید در بودجه های سالانه محاسبه و منظور گردد. برای تبیین موضوع باید گفت که هیچ محصول کشاورزی و باغی صرفا شروع و راه اندازی نمی شوند به امید اینکه خودش راه خودش را پیدا می کند. سهم هر محصول تولید شده در اقتصاد کشور از زمان کاشت تا زمانی که دوباره بازگشت می شود باید حفظ گردد.

الف) باغهای پرتقال

۹۵ درصد سطح زیر کشت باغهای موجود پرتقال رقم تامسون ناول می باشد . تا رقم حد زیادی جای خود را در بازار مصرف پیدا کرده است اما با اضافه تولید روبه روست لذا تا ۴۰ درصد این باغ ها در یک دوره بیست ساله کاهش داده می شود و به جای آن از سایر ارقام پرتقال و بخصوص خونی جایگزین خواهد شد. ارقام جایگزین باید تا آخر پاییز قابل برداشت باشند و میوه های درجه سه و چهار آنها در صنایع تبدیلی قابل استفاده باشد. سطح زیر کشت پرتقال ثابت نگه داشته می شود.(جدول ۱)

جدول شماره ۱- سطح زیر کشت پرتقال در یک دوره بیست ساله در شهرهای استان

شهرستان ها	سال شروع (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۲-۱۴۰۷)	۵ سال دوم (۱۴۰۷-۱۴۱۲)	۵ سال سوم (۱۴۱۲-۱۴۱۷)	۵ سال چهارم (۱۴۱۷-۱۴۲۳)
	سطح فعلی تامسون	سطح سایر پرتقال	سطح تامسون	سطح سایر پرتقال	سطح سایر پرتقال
آمل	۲۱۰۸	۱۱۱	۱۸۹۷	۳۲۲	۱۶۸۶
بابل	۱۹۳۷۰	۱۰۱۹	۱۷۴۳۳	۲۹۵۶	۱۵۴۹۶
بابلسر	۱۸۲۶	۹۶	۱۶۴۳	۲۷۹	۱۴۶۱
بهشهر	۲۵۲۵	۱۳۳	۲۲۷۲	۳۸۵	۲۰۲۰
تنکابن	۱۳۹۲۹	۷۳۳	۱۲۵۳۶	۲۱۲۶	۱۱۱۴۳
جویبار	۴۴۹۸	۲۳۷	۴۰۴۸	۶۸۷	۳۵۹۸
چالوس	۹۲۵	۴۹	۸۳۲	۱۴۱	۷۴۰
رامسر	۲۹۴۳	۱۵۵	۲۶۴۹	۴۴۹	۲۳۵۴
ساری	۱۴۹۵۱	۷۸۷	۱۳۴۵۶	۲۲۸۲	۱۱۹۶۱
سوادکوه	۰	۰	۰	۰	۰
سوادکوه ش	۱۱۶۸	۶۱	۱۰۵۱	۱۷۸	۹۳۴
سیمرغ	۲۸۱۴	۱۴۸	۲۵۳۳	۴۲۹	۲۲۵۱
عباس آباد	۲۳۵۲	۱۲۴	۲۱۱۷	۳۵۹	۱۸۸۲
فریدون کنار	۹۵	۵	۸۵	۱۵	۷۶
قائم شهر	۱۰۳۲۵	۵۴۳	۹۲۹۲	۱۵۷۶	۸۲۶۰
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۳۳۵	۱۸	۳۰۱	۵۲	۲۶۸
محمود آباد	۶۲۱	۳۳	۵۵۹	۹۵	۹۴۷
میاندورود	۵۹۳۷	۳۱۲	۵۳۴۳	۹۰۶	۴۷۵۰
نکا	۳۳۸۷	۱۷۸	۳۰۴۸	۵۱۷	۲۷۱۰
نوشهر	۹۹۲	۵۲	۸۹۳	۱۵۱	۷۹۴
نور	۶۹۹	۳۷	۶۲۹	۱۰۷	۵۵۹

جمع	۹۱۸۰۲	۴۸۳۲	۹۲۶۲۲	۱۴۰۱۲	۷۳۴۴۲	۲۳۱۹۲	۶۴۲۶۱	۳۲۳۷۲	۵۵۰۸۱	۴۱۵۵۲
-----	-------	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ب) باغ های نارنگی

باغ های نارنگی برای رسیدن به سطح قابل قبول عملکرد نیاز به باز سازی دارند. برای بازسازی باغ نارنگی برای هر سال پنج درصد در نظر گرفته شده است و در یک برنامه ۲۰ ساله بازسازی می شوند. باغهای جدید به صورت کشت متراکم و ارقام پرمحصول تر و پایه های مقاوم تر جایگزین خواهند شد. (جدول ۲)

جدول ۲ - سطح زیر کشت نارنگی در یک دوره بیست ساله

	سال شروع (۱۴۰۲)		۵ سال اول (۱۴۰۲-۱۴۰۷)		۵ سال دوم (۱۴۰۷-۱۴۱۲)		۵ سال سوم (۱۴۱۲-۱۴۱۷)		۵ سال چهارم (۱۴۱۷-۱۴۲۳)	
	سطح قدیم	سطح جدید	سطح قدیم	سطح جدید	سطح قدیم	سطح جدید	سطح قدیم	سطح جدید	سطح قدیم	سطح جدید
آمل	۴۲۲	۰	۳۱۶	۱۰۵	۲۱۱	۲۱۱	۱۰۵	۳۱۶	۰	۴۲۲
بابل	۱۳۵۵	۰	۳۳۹	۱۰۱۶	۶۷۷	۶۷۷	۱۰۱۶	۳۳۹	۰	۱۳۵۵
بابلسر	۳۷۲	۰	۲۷۹	۹۳	۱۸۶	۱۸۶	۹۳	۲۷۹	۰	۳۷۲
بهشهر	۱۱۲۸	۰	۸۴۶	۲۸۲	۵۶۴	۵۶۴	۲۸۲	۸۴۶	۰	۱۱۲۸
تنکابن	۱۴۸	۰	۱۱۱	۳۷	۷۴	۷۴	۳۷	۱۱۱	۰	۱۴۸
جویبار	۱۰۵۰	۰	۷۸۷	۲۶۳	۵۲۵	۵۲۵	۲۶۳	۷۸۷	۰	۱۰۵۰
چالوس	۸	۰	۶	۲	۴	۴	۲	۶	۰	۸
رامسر	۱۵۴	۰	۱۱۵	۳۹	۷۷	۷۷	۳۹	۱۱۵	۰	۱۵۴
ساری	۴۶۲۶	۰	۳۴۶۹	۱۱۵۶	۲۳۱۳	۲۳۱۳	۱۱۵۶	۳۴۶۹	۰	۴۶۲۶
سوادکوه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سوادکوه ش.	۲۶۸	۰	۲۰۱	۶۷	۱۳۴	۱۳۴	۶۷	۲۰۱	۰	۲۶۸
سیمرغ	۴۰۵	۰	۳۰۴	۱۰۱	۲۰۲	۲۰۲	۱۰۱	۳۰۴	۰	۴۰۵
عباس آباد	۶۲	۰	۴۶	۱۶	۳۱	۳۱	۱۶	۴۶	۰	۶۲
فریدون کنار	۶	۰	۴	۲	۳	۳	۲	۴	۰	۶
قائم شهر	۲۷۹۰	۰	۲۰۹۲	۶۹۷	۱۳۹۵	۱۳۹۵	۶۹۷	۲۰۹۲	۰	۲۷۹۰
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

۱۵۴	۰	۱۱۵	۳۸	۷۷	۷۷	۳۸	۱۱۵	۰	۱۵۴	گلوگاه
۱۹۸	۰	۱۴۸	۵۰	۹۹	۹۹	۵۰	۱۴۸	۰	۱۹۸	محمود آباد
۱۸۱۱	۰	۱۳۵۸	۴۵۳	۹۰۵	۹۰۵	۴۵۳	۱۳۵۸	۰	۱۸۱۱	میاندورود
۱۳۲۹	۰	۹۹۷	۳۳۲	۶۶۴	۶۶۴	۳۳۲	۹۹۷	۰	۱۳۲۹	نکا
۹۷	۰	۷۳	۲۴	۴۸	۴۸	۲۴	۷۳	۰	۹۷	نوشهر
۴۱	۰	۳۱	۱۰	۲۰	۲۰	۱۰	۳۱	۰	۴۱	نور
۱۵۴۲۴	۰	۱۱۶۳۷	۴۷۸۳	۸۲۰۹	۱۸۱۳	۴۷۸۳	۱۱۶۳۷	۰	۱۶۴۲۴	جمع

ج) باغ های انار

به سطح کشت فعلی انار در مناطق شرقی استان شامل شهر های ساری، نکا، میاندورود، بهشهر و گلوگاه هر ۵ سال ۲/۵ درصد نسبت به سال مبنا به سطح زیر کشت اضافه می شود. در مجموع در بیست سال آینده ۱۲/۵ درصد به سطح زیر کشت اضافه می گردد. اما کاشت رقم سازگار به منطقه بسیار اهمیت دارد زیرا تمامی ارقام وارد شده از سایر مناطق کشور دچار بیماری پوست میوه شده و کیفیت خود را ازدست می دهند ظاهر میوه از بین رفته و از بازار پسندی می افتد. انار در جمله میوه های است که پس از احداث آب کمتری نیاز دارد.

جدول ۳- سطح زیر کشت انار در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۷-۱۴۰۲)	۵ سال دوم (۱۴۱۲-۱۴۰۷)	۵ سال سوم (۱۴۱۷-۱۴۱۲)	۵ سال چهارم (۱۴۲۰-۱۴۱۷)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب
آمل	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳
بابل	۲۴	۲۴	۲۴	۲۴	۲۴	۲۴
بابلسر	۱	۱	۱	۱	۱	۱
بهشهر	۱۰۱۰	۱۰۳۵	۱۰۶۰	۱۰۸۵	۱۱۱۰	۱۱۱۰
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جویبار	۴	۴	۴	۴	۴	۴
چالوس	۱	۱	۱	۱	۱	۱
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ساری	۱۴۴	۱۴۹	۱۵۴	۱۵۹	۱۶۴	۱۶۴
سوادکوه	۱	۱	۱	۱	۱	۱

۵	۵	۵	۵	۵	۵	سوادکوه شمالی
۰	۰	۰	۰	۰	۰	سیمرغ
۰	۰	۰	۰	۰	۰	عباس آباد
۰	۰	۰	۰	۰	۰	فریدون کنار
۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	قائم شهر
۰	۰	۰	۰	۰	۰	کلاردشت
۵۷۴	۵۷۴	۵۶۱	۵۴۸	۵۳۵	۵۲۲	گلوگاه
۰	۰	۰	۰	۰	۰	محمود آباد
۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	میاندو رود
۱۲۸	۱۲۸	۱۱۸	۱۰۸	۹۸	۸۸	نکا
۰	۰	۰	۰	۰	۰	نوشهر
۰	۰	۰	۰	۰	۰	نور
۲۰۹۳	۲۰۹۳	۲۰۴۰	۱۹۸۷	۱۹۳۴	۱۸۸۱	جمع

(د) باغ های کیوی

کیوی از جمله میوه های جدید است که به تدریج جای خود را در بین میوه های مصرفی کشور باز کرد. استفاده از دانش جدید و منطبق با ویژگی های گیاه باعث شده است از سطح تکنیکی بالاتری نسبت به سایر میوه ها برخوردار باشد. لذا سطح زیر کشت آن حفظ می شود اما حدود یک سوم از این باغ ها که در سالیان اولیه کاشته شده اند که نیاز به باز سازی دارند.

جدول شماره ۵- سطح زیر کشت کیوی در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۷-۱۴۰۲)	۵ سال دوم (۱۴۱۲-۱۴۰۷)	۵ سال سوم (۱۴۱۷-۱۴۱۲)	۵ سال چهارم (۱۴۲۰-۱۴۱۷)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب
آمل	۲۲۹	۲۲۹	۲۲۹	۲۲۹	۲۲۹	۲۲۹
بابل	۳۶۳	۳۶۳	۳۶۳	۳۶۳	۳۶۳	۳۶۳
بابلسر	۹	۹	۹	۹	۹	۹
بهشهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تنکابن	۴۰۲۱	۴۰۲۱	۴۰۲۱	۴۰۲۱	۴۰۲۱	۴۰۲۱
جویبار	۱	۱	۱	۱	۱	۱

چالوس	۳۲۷	۳۲۷	۳۲۷	۳۲۷	۳۲۷	۳۲۷
رامسر	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷
ساری	۱	۱	۱	۱	۱	۱
سوادکوه ش	۴۷۳	۴۷۳	۴۷۳	۴۷۳	۴۷۳	۴۷۳
سوادکوه	۱	۱	۱	۱	۱	۱
سیمرغ	۱۱۵	۱۱۵	۱۱۵	۱۱۵	۱۱۵	۱۱۵
عباس آباد	۱۳۳۹	۱۳۳۹	۱۳۳۹	۱۳۳۹	۱۳۳۹	۱۳۳۹
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
محمود آباد	۶	۶	۶	۶	۶	۶
میاندورود	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰
نوشهر	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰
نور	۵۸	۵۸	۵۸	۵۸	۵۸	۵۸
جمع	۷۲۷۸	۷۲۷۸	۷۲۷۸	۷۲۷۸	۷۲۷۸	۷۲۷۸

ه) باغ‌های گلابی، سیب و به

برخی از ارقام گلابی با اقلیم و زمین‌های بسیار متفاوت ارتفاعی مناطق مختلف استان و بخصوص ارتفاعات شهرهای مختلف سازگاری نشان می‌دهند. ارقام پیوندی بر روی پایه‌های رویشی نیز هم‌اکنون در دسترس است. سیستم‌های تربیت و هرس نیز وجود دارند. لذا سطح زیر کشت فعلی بر اساس هر سال یک هکتار بر مبنای سال پایه اضافه می‌شود. در پایان دوره ۲۰ ساله سطح زیر کشت ۵۰ درصد افزایش می‌یابد. برای باغ‌های سیب با توجه به این‌که در سایر مناطق کشور سیب به اندازه نیاز کشور تولید می‌شود و در مازندران رقم مناسبی که در مقابل بیماری‌ها موجود در منطقه مانند لکه سیاه، سفیدک پودری و زنگار سیب مقاوم باشند معرفی نشده است سطح باغ‌های فعلی در همین سطح نگه داشته می‌شود و یا با درختان گردو جایگزین می‌گردند. در مورد میوه به با توجه به اینکه ارقام سازگار و پرمحصول برای مازندران معرفی نشده است و درختان فعلی موجود بصورت پراکنده وجود دارند همچنان به عنوان محصول فرعی در نظر گرفته می‌شود تاسیس باغ‌های متمرکز به در الویت قرار ندارد.

جدول شماره ۶- سطح زیر کشت گلایی در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۲-۱۴۰۷)	۵ سال دوم (۱۴۰۷-۱۴۱۲)	۵ سال سوم (۱۴۱۲-۱۴۱۷)	۵ سال چهارم (۱۴۱۷-۱۴۲۰)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب
آمل	۱۲۸	۱۳۸	۱۴۶	۱۵۸	۱۶۸	۱۶۸
بابل	۵۲	۵۷	۶۲	۶۷	۷۲	۷۲
بابلسر	۲	۲	۲	۲	۲	۲
بهشهر	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جویبار	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
چالوس	۹	۱۴	۱۹	۲۴	۲۹	۲۹
رامسر	۶	۱۱	۱۶	۲۱	۲۶	۲۶
ساری	۱۵۰	۱۵۵	۱۶۰	۱۶۵	۱۷۰	۱۷۰
سوادکوه ش	۱۲	۱۷	۲۲	۲۷	۳۲	۳۲
سوادکوه	۲۳	۲۸	۳۳	۳۸	۴۳	۴۳
سیمرغ	۶	۶	۶	۶	۶	۶
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۲۲	۲۷	۳۲	۳۷	۴۲	۴۲
کلاردشت	۲	۷	۱۲	۱۷	۲۲	۲۲
گلوگاه	۶۵	۷۰	۷۵	۸۰	۸۵	۸۵
محمود آباد	۱	۱	۱	۱	۱	۱
میاندورود	۱۸	۲۲	۲۷	۳۲	۳۷	۳۷
نکا	۹۶	۱۰۱	۱۰۶	۱۱۱	۱۱۶	۱۱۶
نوشهر	۱۶۴	۱۶۹	۱۷۴	۱۷۹	۱۸۴	۱۸۴
نور	۲۵	۳۰	۳۵	۴۰	۴۵	۴۵
جمع	۸۳۲	۹۰۶	۹۷۹	۱۰۵۶	۱۱۳۱	۱۱۳۱

(و) باغ های خرمالو

خرمالو میوه ای سازگار با بسیاری از مناطق کشور است. در واقع میوه اصلی مورد پسند عامه نمی باشد اما با توجه به مطلوب بودن میوه خشک آن و حتی میوه منجمد آن تقاضای خوبی در آینده خواهد داشت. مشکل فعلی احداث باغ خرمالو سیستم کاشت و تربیت آن است که قبل از احداث باید آموزش داده شود. باغ های خرمالو باید بر اساس سیستم بادبزی دو طرفه تربیت شوند تا علاوه بر عملکرد قابل قبول مدیریت باشند. لذا سطح زیر کشت خرمالو در شهر های مستعد ۵ هکتار اضافه می شود.

جدول شماره ۷ - سطح زیر کشت خرمالو در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۷-۱۴۰۲)	۵ سال دوم (۱۴۱۲-۱۴۰۷)	۵ سال سوم (۱۴۱۷-۱۴۱۲)	۵ سال چهارم (۱۴۲۰-۱۴۱۷)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب
آمل	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۸	۱۸
بابل	۱۵۹	۱۶۳	۱۶۷	۱۷۱	۱۷۵	۱۷۵
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۲۳	۲۵	۲۷	۲۹	۳۱	۳۱
تنکابن	۲۱۲	۲۱۲	۲۱۲	۲۱۲	۲۱۲	۲۱۲
جویبار	۳	۵	۷	۹	۱۱	۱۱
چالوس	۳	۵	۷	۹	۱۱	۱۱
رامسر	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۸	۱۸
ساری	۲۸	۳۰	۳۲	۳۴	۳۶	۳۶
سوادکوه ش	۳۷	۳۹	۴۱	۴۳	۴۵	۴۵
سوادکوه	۲۲	۲۴	۲۶	۲۸	۳۰	۳۰
سیمرغ	۱۹	۲۱	۲۳	۲۵	۲۷	۲۷
عباس آباد	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۸
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۱۷	۱۹	۲۱	۲۳	۲۵	۲۵
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۲۸	۳۰	۳۲	۳۴	۳۶	۳۶
محمود آباد	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۳
میاندورود	۲	۴	۶	۸	۱۰	۱۰
نکا	۱۳	۱۵	۱۷	۱۹	۲۱	۲۱
نوشهر	۳	۴	۵	۶	۸	۸

نور	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۸	۱۸
جمع	۶۲۲	۶۵۷	۶۹۲	۷۲۷	۷۶۳	۷۶۳

ز) باغ‌های دو منظوره اگر و توریسم تمشک

در بسیاری از شهرهای غربی استان می‌توان باغ‌های مترکم تمشک با امکان برداشت توسط توریست‌های استان همه در جلب رونق توریسم و هم امکان تولید محصول فراهم خواهد کرد هر هکتار باغ تمشک می‌تواند تا ۱۵ تن محصول تولید نماید شهرهای رامسر تا امل این باغ‌ها قابل توسعه می‌باشد

هر سال یک هکتار و در پایان بیست سال ۲۰ هکتار و در مجموع در شش شهر استان حدود ۱۳۰ هکتار باغ تمشک به صورت اگر و توریسم احداث خواهد شد که از آنها تا حدود ۲۰۰۰ تن محصول به عمل خواهد آمد حد اقل ۵۰ درصد این محصول توسط توریست‌ها برداشت شود نصف دیگر محصول در صنایع تبدیلی به مربا و شربت تمشک تبدیل شده و به مسافری بی شمار خروجی از استان در تابستان فروخته خواهد شد. در مازندران ارقام پر بار تمشک با کیفیت وجود دارد.

جدول شماره ۸- سطح زیر کشت تمشک در یک دوره بیست ساله

شهرستان‌ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۲-۱۴۰۷)	۵ سال دوم (۱۴۰۷-۱۴۱۲)	۵ سال سوم (۱۴۱۲-۱۴۱۷)	۵ سال چهارم (۱۴۱۷-۱۴۲۰)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب
آمل	۲	۷	۱۲	۱۷	۲۲	۲۲
بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تنکابن	۳	۸	۱۳	۱۹	۲۴	۲۴
جویبار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالوس	۰	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۰
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ساری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سوادکوه ش	۱	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۰
سوادکوه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس‌آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون‌کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم‌شهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰

کلازدشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میاندورود	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نوشهر	۰	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۰
نور	۲	۷	۱۲	۱۷	۲۲	۲۲
جمع	۸	۳۷	۶۷	۹۸	۱۲۸	۱۲۸

ح) باغ های گردو

با ابداع روشهای مختلف پیوند و معرفی ارقام متناسب با منطقه و شناخته شده (دیر گل و با کیفیت) در مناطق مرتفع استان توسعه باغهای گردو اقتصادی خواهد بود خصوصیت خشکبار بودن گردو باعث می شود که تحت تاثیر نوسانات سالانه قیمت قرار نگرفته و تقاضای آن در بازار وجود داشته باشد. در باغهای جدید به شیوه متراکم و باغداری مدرن عملکرد تا ۵ تن در هکتار دور از انتظار نیست. در تمامی شهرهای استان سالانه یک درصد و در پایان دوره بیست ساله ۲۰ درصد به سطح زیر کشت باغهای گردو افزوده می شود. باغهای جدید به شکل متراکم و با ارقام شناخته شده و سازگار با شرایط آب و هوای منطقه احداث خواهند شد. (جدول شماره ۹). باغهای موجود گردو که در سالهای اخیر احداث شده اند نیز قابل تبدیل به ارقام جدید خواهند بود بنابراین به میزان یک درصد از سطح باغهای موجود در هر سال و برای یک دوره ۲۰ ساله، بیست درصد ارقام تغییر خواهند یافت

جدول شماره ۹ - افزایش سطح زیر کشت گردو در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۲-۱۴۰۷)	۵ سال دوم (۱۴۰۷-۱۴۱۲)	۵ سال سوم (۱۴۱۲-۱۴۱۷)	۵ سال چهارم (۱۴۱۷-۱۴۲۰)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب
آمل	۳۲۲	۳۳۸	۳۵۴	۳۷۰	۳۸۶	۳۸۶
بابل	۴۲	۴۴	۴۶	۴۸	۵۰	۵۰
بابلسر	۱	۱	۱	۱	۱	۱
بهشهر	۱۱۲۱	۱۱۷۷	۱۲۳۳	۱۲۸۹	۱۳۴۵	۱۳۴۵
تنکابن	۷۴	۷۸	۸۱	۸۵	۸۹	۸۹
جویبار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالوس	۳۵۳	۳۷۱	۳۸۸	۴۰۵	۴۲۴	۴۲۴
رامسر	۳۱۵	۳۳۱	۳۴۶	۳۶۲	۳۷۸	۳۷۸

ساری	۱۹۷۰	۲۰۶۸	۲۱۶۷	۲۲۶۵	۲۳۶۴	۲۳۶۴
سوادکوه	۸۸۵	۹۲۹	۹۷۳	۱۰۱۷	۱۰۶۲	۱۰۶۲
سوادکوه شمالی	۴۹	۵۱	۵۴	۵۶	۵۹	۵۹
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۴۳	۴۵	۴۷	۴۹	۵۲	۵۲
کلاردشت	۱۸۹	۱۹۸	۲۰۸	۲۱۷	۲۲۷	۲۲۷
گلوگاه	۵۹۵	۶۲۵	۶۵۴	۶۸۴	۷۱۴	۷۱۴
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میاندورود	۲	۴	۶	۸	۱۰	۱۰
نکا	۲۳۱	۲۴۳	۲۵۴	۲۶۶	۲۷۷	۲۷۷
نوشهر	۱۱۷	۱۲۳	۱۲۹	۱۳۵	۱۴۰	۱۴۰
نور	۴۶۴	۴۸۷	۵۱۰	۵۳۴	۵۵۷	۵۵۷
جمع	۶۷۷۳	۷۱۱۳	۷۴۵۱	۷۷۹۱	۸۱۳۵	۸۱۳۵

مطابق این جدول به سطح زیر کشت باغ های فعلی گردو در پایان یک دوره بیست ساله ۱۳۶۲ هکتار اضافه خواهد شد و به ۸۱۳۵ هکتار (هر سال ۶۸ هکتار) خواهد رسید .

جدول شماره ۱۰ - برنامه اصلاح باغ های موجود گردو در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۲-۱۴۰۷)	۵ سال دوم (۱۴۰۷-۱۴۱۲)	۵ سال سوم (۱۴۱۲-۱۴۱۷)	۵ سال چهارم (۱۴۱۷-۱۴۲۰)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	سطح اصلاح شده	سطح اصلاح شده	سطح اصلاح شده	سطح اصلاح شده	سطح اصلاح شده
آمل	۳۲۲	۱۶	۳۲	۴۸	۶۴	۶۴
بابل	۴۲	۲	۴	۶	۸	۸
بابلسر	۱	۱	۱	۱	۱	۱
بهشهر	۱۱۲۱	۵۶	۱۱۲	۱۶۸	۲۲۴	۲۲۴
تنکابن	۷۴	۴	۸	۱۲	۱۶	۱۶
جویبار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالوس	۳۵۳	۱۸	۳۶	۵۴	۷۲	۷۲

رامسر	۳۱۵	۱۶	۳۲	۴۸	۶۴	۶۴
ساری	۱۹۷۰	۹۸	۱۹۶	۲۹۴	۳۹۲	۳۹۲
سوادکوه	۸۸۵	۴۴	۸۸	۱۳۲	۱۷۶	۱۷۶
سوادکوه شمالی	۴۹	۳	۶	۹	۱۲	۱۲
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۴۳	۲	۴	۶	۸	۸
کلاردشت	۱۸۹	۹	۱۸	۲۷	۳۶	۳۶
گلوگاه	۵۹۵	۳۰	۶۰	۹۰	۱۲۰	۱۲۰
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میاندو رود	۲	۴	۶	۸	۱۰	۱۰
نکا	۲۳۱	۱۲	۲۴	۳۶	۴۸	۴۸
نوشهر	۱۱۷	۶	۱۲	۱۸	۲۴	۲۴
نور	۴۶۴	۲۳	۴۶	۶۹	۹۲	۹۲
جمع	۶۷۷۳	۳۴۴	۶۸۵	۱۰۲۶	۱۳۶۷	۱۳۶۷

مطابق این جدول از مجموع ۶۷۷۳ هکتار باغ گردو موجود ، ۱۳۶۷ هکتار در طی یک دوره بیست ساله اصلاح خواهد شد. هر سال ۶۸ هکتار از باغ‌های موجود گردو در سطح استان تغییر رقم خواهند شد.

ط (باغ‌های فندق

فندق یکی از خشک‌بارهای محبوب می‌باشد و در مصارف متعدد صنعتی نیز دارد بطور که در آماز وجود داشت در سال ۲۰۲۰ تنها در ساخت نوتلا ۳۵۰ هزار تن فندق مصرف شده است لذا توسعه کشت آن اقتصادی می‌باشد با توجه به سازگار بودن این درخت به مناطق مختلف اقلیمی و جغرافیایی در بسیاری از مناطق میان‌بند و مرتفع استان قابل کشت می‌باشد بنابراین در هر سال و برای هر شهرستان دو هکتار افزایش سطح کشت در نظر گرفته شده است. در فندق قابلیت دیگری وجود دارد که کمتر شناخته شده است. اگر در مناطقی محصول خشکباری ان اقتصادی نباشد می توان ریشه ان را با قارچ های همزیست اغشته نمود و به عنوان محصول فرعی برداشت نمود . این قارچ های همزیست ارزش زیادی داند و بازار بسیار خوبی نیز برای ان ها وجود دارد.

جدول شماره ۱۱ - برنامه افزایش سطح باغ‌ها فندق در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۷-۱۴۰۲)	۵ سال دوم (۱۴۱۲-۱۴۰۷)	۵ سال سوم (۱۴۱۷-۱۴۱۲)	۵ سال چهارم (۱۴۲۰-۱۴۱۷)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	افزایش سطح	افزایش سطح	افزایش سطح	افزایش سطح	سطح نهایی
آمل	۴	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۴۴
بابل	۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۴۰
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۴۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۸۰
تنکابن	۲۰۴	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۲۴۴
جویبار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالوس	۳۹	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۷۹
رامسر	۱۰۹۳	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۱۳۳
ساری	۳	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۴۳
سوادکوه	۵	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۴۵
سوادکوه شمالی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۴۰
کلاردشت	۱۲	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۵۲
گلوگاه	۸	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۴۸
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میاندورود	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۱	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۴۱
نوشهر	۱۰۳	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۴۳
نور	۲۶	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۶۶
جمع	۱۵۳۸	۱۴۰	۱۴۰	۱۴۰	۱۴۰	۲۰۹۸

ی) باغ های هلو

هلو با دامنه وسیعی از ارقام در مناطق شرقی استان توسعه یافته است. باغ های هلو نسبت به سایر درختان میوه عمر کوتاهی دارند و هر ۱۲ الی ۱۵ سال باید ریشه کن شوند. معمولاً بعد از ریشه کنی یک سال باید با کشت دیگری جایگزین

شود. بنابر این سطح زیر کشت هلو در سطح فعلی حفظ می شود. با توجه به اینکه آمار دقیقی از سن درختان هلوی باغ های موجود در دست نیست چنین فرض شد که این باغ ها در سه سن متفاوت (۵ و ۱۰ و ۱۵ ساله) قرار دارند بنابراین یک سوم این باغ های در هر ۵ سال با رقم های جدید باز کاشت می شوند

جدول ۱۰- سطح زیر کشت هلو در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۷-۱۴۰۲)	۵ سال دوم (۱۴۱۲-۱۴۰۷)	۵ سال سوم (۱۴۱۷-۱۴۱۲)	۵ سال چهارم (۱۴۲۰-۱۴۱۷)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	سطح باز کاشت	سطح باز کاشت	سطح باز کاشت	سطح باز کاشت	سطح نهایی
آمل	۴۸	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۴۸
بابل	۱۴۵	۴۸	۴۸	۴۸	۴۸	۱۴۵
بابلسر	۵	۲	۲	۲	۲	۵
بهشهر	۳۳۸	۱۱۲	۱۱۲	۱۱۲	۱۱۲	۳۳۸
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جویبار	۴۱	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۴۱
چالوس	۷	۲	۲	۲	۲	۷
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ساری	۷۳۷	۲۴۵	۲۴۵	۲۴۵	۲۴۵	۷۳۷
سوادکوه	۲۲	۷	۷	۷	۷	۲۲
سوادکوه شمالی	۴۱	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۴۱
سیمرغ	۵	۲	۲	۲	۲	۵
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۶	۲	۲	۲	۲	۶
قائم شهر	۲۲۰	۷۳	۷۳	۷۳	۷۳	۲۲۰
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۷۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۷۵
محمود آباد	۶۶	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۶۶
میاندو رود	۱۳۱۰	۴۳۶	۴۳۶	۴۳۶	۴۳۶	۱۳۱۰
نکا	۲۰۳۹	۶۷۶	۶۷۶	۶۷۶	۶۷۶	۲۰۳۹
نوشهر	۳۹	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۳۹
نور	۴۳	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۴۳

جمع	۵۱۸۷	۱۷۲۱	۱۷۲۱	۱۷۲۱	۱۷۲۱	۵۱۸۷
-----	------	------	------	------	------	------

ک (باغ های شلیل

شلیل نیز با دامنه وسیعی از ارقام در مناطق شرقی استان توسعه یافته است. باغ های شلیل هم مانند هلو عمر کوتاهی دارند و هر ۱۲ الی ۱۵ سال باید ریشه کن شوند. با توجه به اینکه آمار دقیقی از سن درختان شلیل باغ های موجود در دست نیست چنین فرض شد که این باغ ها در سه سن متفاوت (۵ و ۱۰ و ۱۵ ساله) قرار دارند بنابراین یک سوم این باغ های در هر ۵ سال با رقم های جدید باز کاشت می شوند. بنابر این سطح زیر کشت شلیل نیز در سطح فعلی حفظ می شود.

جدول ۱۱- سطح زیر کشت شلیل در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۷-۱۴۰۲)	۵ سال دوم (۱۴۱۲-۱۴۰۷)	۵ سال سوم (۱۴۱۷-۱۴۱۲)	۵ سال چهارم (۱۴۲۰-۱۴۱۷)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	سطح باز کاشت	سطح باز کاشت	سطح باز کاشت	سطح باز کاشت	سطح نهایی
آمل	۸۷	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۸۷
بابل	۱۹۵	۶۵	۶۵	۶۵	۶۵	۱۹۵
بابلسر	۳	۳	۳	۳	۳	۳
بهشهر	۱۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۱۵۰
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جویبار	۸۰	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶	۸۰
چالوس	۱	۱	۱	۱	۱	۱
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ساری	۷۹۱	۲۶۳	۲۶۳	۲۶۳	۲۶۳	۷۹۱
سوادکوه	۱۶	۵	۵	۵	۵	۱۶
سوادکوه شمالی	۲۰	۷	۷	۷	۷	۲۰
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۲	۲	۲	۲	۲	۲
قائم شهر	۱۵۳	۵۱	۵۱	۵۱	۵۱	۱۵۳
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰

گلوگاه	۴۱	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۴۱
محمود آباد	۵۳	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۵۳
میاندورود	۱۲۰۶	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۱۲۰۶
نکا	۱۸۲۱	۶۰۷	۶۰۷	۶۰۷	۶۰۷	۱۸۲۱
نوشهر	۱	۱	۱	۱	۱	۱
نور	۶	۲	۲	۲	۲	۶
جمع	۴۶۲۶	۱۵۴۲	۱۵۴۲	۱۵۴۲	۱۵۴۲	۴۶۲۶

ل (باغ‌های آلبالو

سطح زیر کشت آلبالو در سطح فعلی حفظ می شود. آلبالو به شکل سنتی قبلی کاشته شده اند. در این سیستم کاشت برداشت آلبالو با دست انجام می شود. با توجه به مقدار برداشت حدود ۱۰ کیلو در روز با دست قیمت تمام شده محصول زیاد است. اما اگر سیستم جدید کاشت و ارقام جدید جایگزین شوند و برداشت ماشینی شود امکان توسعه وجود دارد. اما در قدم اول تعویض پنج درصد در سال تعویض ارقام و سیستم کاشت در نظر گرفته شده است. بعد از یک دوره ۲۰ ساله باغ‌های آلبالو به سیستم قابل برداشت با ماشین تغییر می یابند.

جدول شماره ۱۲- سطح اصلاح شده زیر کشت آلبالو در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۲-۱۴۰۷)	۵ سال دوم (۱۴۰۷-۱۴۱۲)	۵ سال سوم (۱۴۱۲-۱۴۱۷)	۵ سال چهارم (۱۴۱۷-۱۴۲۰)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	اصلاح شده	اصلاح شده	اصلاح شده	اصلاح شده	اصلاح شده
آمل	۲۱۶	۵۴	۱۰۸	۱۶۲	۲۱۶	۲۱۶
بابل	۳	۱	۱	۱	۳	۳
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۲۷	۷	۱۴	۲۱	۲۸	۲۸
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جویبار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالوس	۱۱	۳	۶	۹	۱۲	۱۲
رامسر	۵۹	۱۵	۳۰	۴۵	۶۰	۶۰
ساری	۴۰	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۴۰
سوادکوه	۱	۱	۱	۱	۱	۱
سوادکوه شمالی	۲۰	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۰
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰

عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۱۲	۳	۶	۹	۱۲	۱۲
کلاردشت	۱	۱	۱	۱	۱	۱
گلوگاه	۱	۱	۱	۱	۱	۱
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میاندورود	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۲۶	۷	۱۴	۲۱	۲۸	۲۸
نوشهر	۴۲	۱۱	۲۲	۳۳	۴۴	۴۴
نور	۱۵۳	۳۸	۷۶	۱۱۴	۱۵۲	۱۵۲
جمع	۶۱۲	۱۶۲	۳۲۰	۴۷۸	۶۳۶	۶۳۶

م (باغ های گیلان

سطح زیر کشت گیلان هم مانند آلبالو در سطح فعلی حفظ می شود. درختان گیلان به شکل سنتی کاشته شده اند. با توجه به مسن شدن درختان و دشوار بودن برداشت، قیمت تمام شده محصول افزایش می یابد. اما اگر سیستم کاشت عوض شود و درختان گیلان با استفاده از پایه های مناسب پا کوتاه شوند برداشت آسان تر و بیشتر می شود لذا در طی یک دوره بیست ساله نصف سطح زیر کشت تغییر و نصف دیگر آن اصلاح شود.

جدول شماره ۱۳- سطح زیر کشت گیلان در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۲-۱۴۰۷)	۵ سال دوم (۱۴۰۷-۱۴۱۲)	۵ سال سوم (۱۴۱۲-۱۴۱۷)	۵ سال چهارم (۱۴۱۷-۱۴۲۰)	مجموع (۱۴۲۰)
	اصلاح شده	اصلاح شده	اصلاح شده	اصلاح شده	اصلاح شده	اصلاح شده
آمل	۱۴۲۵	۱۷۸	۳۵۶	۵۳۴	۷۱۲	۷۱۲
بابل	۱	۱	۱	۱	۱	۱
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۸۹	۱۱	۲۲	۳۳	۴۴	۴۴
تنکابن	۷	۱	۲	۳	۴	۴
جویبار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالوس	۳۵	۴	۸	۱۲	۱۶	۱۶

رامسر	۱۰۹	۱۴	۲۸	۴۲	۵۵	۵۵
ساری	۱۲۲	۱۵	۳۰	۴۵	۶۰	۶۰
سوادکوه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سوادکوه شمالی	۲۸	۴	۸	۱۲	۱۶	۱۶
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۵	۱	۲	۳	۴	۴
کلاردشت	۸	۱	۲	۳	۴	۴
گلوگاه	۲۰	۲	۴	۷	۱۰	۱۰
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میاندورود	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۳۰	۴	۸	۱۲	۱۵	۱۵
نوشهر	۶۶۸	۸۳	۱۶۶	۲۴۹	۳۳۲	۳۳۲
نور	۶۴	۸	۱۶	۲۴	۳۲	۳۲
جمع	۲۶۱۱	۳۲۷	۶۵۳	۹۸۰	۱۳۰۵	۱۳۰۵

ن (باغ های گوجه

سطح زیر کشت باغ های گوجه نیز در سطح فعلی حفظ می شوند. بیشتر محصول گوجه به صورت نارس و سبز مصرف می شوند. اما با توجه به زودرس بودن محصول و قیمت بالای آن بازار خاص خود را دارد. در باغ های گوجه نیز سیستم های جدید کاشت کاربرد دارد. بنابراین ۵۰ درصد باغ ها به سیستم های جدید کشت تغییر داده می شوند با تغییر سیستم کاشت تا ۵۰ درصد محصول افزایش خواهد یافت.

جدول شماره ۱۴- سطح زیر کشت گوجه در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۲-۱۴۰۷)	۵ سال دوم (۱۴۰۷-۱۴۱۲)	۵ سال سوم (۱۴۱۲-۱۴۱۷)	۵ سال چهارم (۱۴۱۷-۱۴۲۰)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	اصلاح شده	اصلاح شده	اصلاح شده	اصلاح شده	اصلاح شده
آمل	۸	۱	۲	۳	۴	۴
بابل	۵۵۲	۶۹	۱۳۸	۲۰۷	۲۷۶	۲۷۶
بابلسر	۴	۱	۲	۳	۴	۴

بهبهشهر	۲۹	۴	۸	۱۲	۱۵	۱۵
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جویبار	۶	۱	۲	۳	۴	۴
چالوس	۱	۱	۱	۱	۱	۱
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ساری	۸۹	۱۱	۲۲	۳۳	۴۴	۴۴
سوادکوه	۲۶۳	۳۳	۶۶	۹۹	۱۳۲	۱۳۲
سوادکوه شمالی	۸۰	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۴۰
سیمرغ	۵	۱	۲	۳	۴	۴
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۱	۱	۱	۱	۱	۱
قائم شهر	۱۵۴	۱۹	۳۸	۵۷	۷۶	۷۶
کلاردشت	۶	۱	۲	۳	۴	۴
گلوگاه	۴۶	۶	۱۲	۱۸	۲۳	۲۳
محمود آباد	۵	۱	۲	۳	۴	۴
میاندورود	۲	۲	۲	۲	۲	۲
نکا	۱۹	۲	۴	۶	۸	۸
نوشهر	۲	۲	۲	۲	۲	۲
نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۱۲۷۲	۱۶۶	۳۲۶	۴۸۶	۶۴۴	۶۴۴

ص (باغهای زیتون

با توجه به اینکه هنوز ارقام سازگار و پر محصول روغنی و یا کنسروی برای مازندران معرفی نشده اند و کاشت زیتون برای اهداف روغنی بدون رقم مناسب و برداشت ماشینی اقتصادی نخواهد بود توسعه باغ های زیتون در مازندران در اولویت ندارد.

ع (باغ های چای

علیرغم این که چای مهمترین و اولین نوشیدنی ایرانیان است اما تغییر عمیق و پیشرفته ای در این صنعت دیده نمی شود. از طرفی به دلیل نیاز به خاک با ترکیب شیمیایی مشخص توسعه آن امکان پذیر نبوده است لذا توسعه سطح زیر کشت آن با چشم انداز مناسبی روبرو نیست. تولید چای در کشور فقط به صورت چای خشک و به صورت دم کردن مصرف می شود. اما برای متنوع ساختن و توسعه مصرف چای به سایر روش های عمل اوری و یا ترکیبی و استخراج

کافیین از آن توجه نشده است. طیف وسیعی از این روش ها وجود دارد که در صورت توجه به آن ها کارآمدی اقتصادی ان افزایش خواهد یافت.

ص (مزارع زعفران

به دلیل خشک سالی بسیاری از مناطق فعلی تولید زعفران کشور و تطابق بسیار جالب نیازهای آب و هوایی زعفران با بسیاری از زمین های دیم شیب دار رو به جنوب در مناطق میان بند در شهرهای ساری، نکا و بهشهر و گلوگاه هر سال یک هکتار به سطح زیر کشت زعفران اضافه می شود. در پایان این دوره بر اساس هر سال یک هکتار و ۲۰ سال ۲۰ هکتار زعفران به سطح زیر کشت فعلی آن ها اضافه می شود. زعفران از جمله گیاهان ادویه ای است که سازگاری بسیار جالبی با بسیاری از زمین های مناطق می باشد و مرتفع دارد. تطابق نیازهای اقلیمی و آبی زعفران با بسیاری از زمین ها روبه جنوب آن را در زمین های که نظر اقتصادی ساخته است. نیازهای زعفران پس از کاشت در تابستان با آبیاری مهرماه پیدا شده و در اوایل آبان ماه به گل می رود که تا پنج هفته دارد پس از آن بخش رویشی آن شروع به رشد می کند و در تمامی طول زمستان رشد می کند که در این زمان بارندگی کافی برای تداوم رشد وجود دارد این رشد تا اواخر فروردین و اردیبهشت ادامه دارد و پس از خشک شدن سبزینه گیاه در طول تابستان به استراحت می رود در واقع در زمانی که بسیاری از محصولات باغی به آبیاری نیاز دارند این گیاه نیاز به گرما و خشکی دارد تا از خواب تابستانه بیدار شود و در اوایل پاییز با بارندگی بیدار شده و چرخه تولید نداوم می یابد این گیاه پس از کاشت تا ده سال قابل بهره برداری است و پس از آن میتوان با خارج کردن پیازها به کشت مجد آن اقدام کرد و حتی تا بیست سال به بهره برداری ادامه داد قابل توجه است که در بسیاری از مناطق زعفران خیز کشور به خشکسالی بسیاری از مزارع در حال از بین رفتن است و بزودی کشور با کاهش تولید رو به رو خواهد شد.

برای شهر های مستعد و دارای تجربه افزایش سطح زیر کشت در نظر گرفته شده است. اما همزمان لازم است ماشین برداشت گل و ماشین آلات جداسازنده کلاله از گل خریداری شود زیرا این محصول بسیار کارگربر است که تنها در زمان کوتاه یک ماهه به وجود آنها نیاز است کشت بالای ۲۰ هکتاری در شهرستان ها باعث به وجود آمدن کسب و کارهای جانبی و بسته بندی و بازاریابی می شود که رونق اقتصادی حاصل میشود تنها مشکل اصلی توسعه زعفران پر هزینه بودن احداث و محافظت مزرعه از حیوانات وحشی می باشد.

جدول شماره ۱۵- سطح زیر کشت زعفران در یک دوره بیست ساله

شهرستان ها	فعلی (۱۴۰۲)	۵ سال اول (۱۴۰۷-۱۴۰۲)	۵ سال دوم (۱۴۱۲-۱۴۰۷)	۵ سال سوم (۱۴۱۷-۱۴۱۲)	۵ سال چهارم (۱۴۲۰-۱۴۱۷)	مجموع (۱۴۲۰)
	سطح فعلی	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب	سطح مطلوب
آمل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۳۲	۳۷	۴۲	۴۷	۵۲	۵۲
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جویبار	۰	۰				
چالوس	۰	۰	۰	۰	۰	۰
رامسر	۰	۰				
ساری	۹	۱۴	۱۹	۲۴	۲۹	۲۹
سوادکوه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سوادکوه شمالی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدون کنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کلاردشت	۰	۰	۰	۰	۰	۰
گلوگاه	۴	۹	۱۴	۱۹	۲۴	۲۴
محمود آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میاندورود	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نوشهر		۰	۰	۰	۰	۰
نور		۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۴۵	۶۰	۷۵	۹۰	۱۰۵	۱۰۵

۷- گل و گیاهان زینتی

گونه های زیادی از گل ها و گیاهان زینتی در مازندران وجود دارند که به صورت شاخه بریده، برگ، گلدانی، ریشه لخت، درخت و درختچه ای به فروش می رسند. برخی از آن ها فصلی و برخی سراسر سال می باشند در حال حاضر سطح زیر کشت گل و گیاه زینتی در فضای باز و گلخانه ۱۳۱۴.۳ هکتار شامل ۳۹۴ هکتار گلخانه ۹۲۰ هکتار فضای باز با تولید ۸۵.۴ میلیون گل شاخه بریده از گلخانه و ۱۴۷.۶ میلیون گل شاخه بریده از فضای باز می باشد. تولید گیاهان آپارتمانی ۷۵ میلیون گیاهان زینتی گلدان نیز تولید می شود که ۶۷ میلیون گلدان در فضای گلخانه و ۸ میلیون گلدان در فضای باز تولید می شوند.

میزان تولید گل های فصلی هم ۶۱.۲ میلیون بوته می باشد که ۴ میلیون آن در فضای گلخانه و ۵۷.۲ میلیون بوته نیز در فضای باز تولید می شوند.

سطح زیر کشت گل ها و گیاهان زینتی در گلخانه و فضای باز مازندران به هر مقدار که تقاضا وجود داشته باشد قابل افزایش است. استعدادهای فراوان تری نیز در مورد توسعه فضای سبز شهری، آپارتمان ها و ویلاهای ساحلی وجود دارد. توسعه کاشت گیاهان زینتی دو منظوره که از بخش رویشی آن ها در تهیه اسانس کاربرد دارد مانند اسطوخودوس و رزماری و برخی گل های پیازی مورد حمایت خواهد بود.

بازسازی (با توجه به عمر مفید گلخانه ها و مستهلک شدن آن ها و نیاز برخی ارقام تجاری تازه معرفی شده لازم است هر ده سال گلخانه های گل ها و گیاهان زینتی محافظت شده باز سازی شوند بنابر این در شهرستان هایی که این گلخانه ها وجود دارند در یک برنامه ده ساله باید باز سازی شوند. با توجه به امار ۳۹۴ هکتار گلخانه موجود، سالانه باید حدود ۴۰ هکتار گلخانه بازسازی شوند تا در سطح فعلی تولید تداوم یابد.

۸- توسعه کشت گیاهان دارویی

لیست بلندی از این گیاهان دارویی و معطر وجود دارند که از سالیان قبل از حیات وحش جمع اوری و در بازار های محلی فروخته می شوند برخی از آن ها نیز به دلیل برداشت بیس از حد مورد حمایت قرار گرفته اند مانند باریجه، بنفشه معطر، برخی هم در سطح بیشتری بدون آسیب به محیط زیست جمع اوری و مصرف می شوند مانند گل گاو زبان، بابونه و تمشک وحشی (برای آب گیری) اما اگر استفاده تجاری از این گیاهان مد نظر باشد باید بطور جدی مورد کشت کار قرار گرفته و بازار مصرف آن ها نیز کاملاً مشخص باشد

گیاهان دارویی بر اساس مصارف و کاربرد و تولید به چند گروه تقسیم می شوند

الف (تامین مواد اولیه داروسازی (فارماکونوزی)

طیف وسیعی از این گیاهان وجود دارند و صنعت داروسازی نیز به آن ها نیاز دارد اما هر گونه توسعه کشت منوط به قرارداد با صنعت داروسازی است گروه بیشماری از این گیاهان وجود دارند که بسیاری از آن ها با اقلیم مازندران سازگارند و حتی به صورت علف هرز در مزارع دیده می شوند.

ب (گیاهان نوشابه ای، نوشابه های بسیار محبوبی مثل لموناد در کشور وجود دارند که ماده اولیه آن ها ترکیبات و مواد موثره نعنا و سایر جنس های نعنائیان است. اما به دلیل عدم براند سازی کشور از مزایای آن بی بهره است و به تبع

کشت و کار آن ها نیز جنبه تفننی دارد. نوشابه های زیادی نیز وجود دارند که در جامعه خواستار دارد اما وجود ندارد مانند مثل انواع عرقیات، اگر به عرق هایی که در عطاری ها فروخته می شوند توجه شود اهمیت این گیاهان به ظاهر فرعی مشخص می شود. باد رنجبویه یکی دیگر این این گیاهان نوشابه ای با ارزش است که می تواند در برنامه توسعه قرار گیرد.

ج (استویا، این گیاه در استان قابلیت توسعه دارند و عصاره شیرین کننده آن در بسیاری از داروها و نوشابه های رژیمی کاربرد دارد اما برنامه ای بای توسعه آن وجود ندارد.

و (گیاهان آروماتیک، بسیاری از این گیاهان اسانس هایی تولید می کنند که می تواند موجب رونق صنایع عطر سازی در کشور شود اگر به مصرف عطر در کشور نگاهی افکنده شود نقش این گیاهان در اقتصاد قابل ردیاتی است. رز ماری، اسطوخودوس و برخی از گونه های خانواده نعنائیان از این موارد هستند.

ز (گل محمدی، درختچه گل محمدی از خانواده رز ها و یه منظور تولید گل آن پرورش داده می شود. گل تولیدی این گونه بیشتر به منظور استخراج گلاب، اسانس، گلبرگ و غنچه خشک کرده استفاده می شود. این محصولات در بازار های محلی و ملی خریدارانی خاص دارد و البته در مراسم مذهبی نیز کاربرد فراوانی دارد. اقتصادی بودن سطوح کوچک تاکنون مطالعه نشده است. بازاریابی این محصولات نیز هدفمند نیست. گل محمدی در برخی از مناطق کوهستانی توسعه یافته است اما رقم مناسب اقلیم مازندران تاکنون معرفی نشده است. توسعه کاشت ارقامی که در مناطق خشک ایران عملکرد خوبی دارد در منطقه مرطوب مازندران با مشکل روبرو شده است. گیاه به شدت توسط بیماری سفیدک پودری آلوده می شود و بیشتر آن را غیر بهداشتی و هزینه دار می سازد لذا علیرغم برنامه تکلیفی توسعه ارقام فعلی این گیاه اقتصادی به نظر نمی رسد. در نتیجه این باغ مدتی پس از احداث رها می شوند و از انجاییکه گل دادن این گیاه وابسته به هرس دایمی است شکل وحشی به خود می گیرد در ادامه محل نشو و نمای افات و بیماری ها خواهند شد. با این وجود اگر در آینده ارقام گل محمدی سازگار با اقلیم مازندران شناخته و معرفی گردند توسعه آن در مناطق بالای ۱۰۰۰ متر می تواند سود آور باشد.

ح (تلعب کوهی، بنفشه معطر با مصارف جدیدی که پیدا کرده اند و با توجه به بازار فروش در توسعه قرار خواهند داشت.

ط (طب سنتی گیاهان زیادی در طب سنتی کشور وجود دارند که به صورت خشک و عرقیات مصرف می شوند. این گیاهان که جنبه آرام بخشی دارند و برای بسیاری از ناخوشی ها مورد استفاده هستند بدون توجه به مسایل علمی و درستی وجود ماده موثره تولید و عرضه می شوند. توجه علمی و درستی رقم مورد استفاده می تواند توسعه مصرف را در پی داشته باشد. مانند بابونه و آویشن شیرازی.

ی (گیاه قاصدک، یکی از علف های هرز رایج در مزارع مازندران است و اهمیت مواد ضد تورم این گیاه شناخته شده است ولی اثر عصاره این گیاه در شستن سنگ کلیه در بازار محلی مازندران شناخته شده است.

ک (گل گاوزبان

مزارع کشت گل گاوزبان به عنوان یکی از گیاه دارویی موجود در طرح توسعه ملی در اراضی با شیب کم مناطق بالا دست قابل توسعه است. در تمامی شهرستان ها هر ۵ سال ۱۰ درصد افزایش قابل برنامه ریزی است. اما همان طوریکه

در مورد زعفران هم ذکر شد بدون به کار گیری ماشین های برداشت و فراوری اولیه مانند خشک کن ها، خود مانعی بر سر راه توسعه خواهد بود. هم اکنون در برخی مزارع گل گاوزبان کارگری برای برداشت وجود ندارد و حتی اگر وجود داشته باشد هزینه کارگری به ازای هر کیلو انقدر زیاد است که از خیر برداشت آن می گذرند.

۹- زمین های شیب دار

زمین های شیب دار (۲۰-۴۰) برای توسعه کشت گیاهان دارویی که از شاخ و برگ آنها استفاده می شود و بازار خود را یافته باشند در نظر گرفته می شوند. زمین های با شیب بالای ۴۰ درصد بهتر است از گیاهان جنگلی برای توسعه زراعت چوب استفاده شود.

۱۰- محصولات فرعی باغی (کمتر شناخته شده)

گیاهان باغی بسیار متنوع و دارای کاربرد های متفاوتی هستند برخی از این گونه هر چند به نظر می رسد قابلیت توسعه ای داشته باشند و بتوانند در اقتصاد باغبانی نقشی کوچک اما مهم داشته باشند. گسترش محدود این گونه ها نیاز به بررسی اولیه و انتخاب ارقام مناسبی از آن ها می باشد

الف) کنار یا عناب با ریشه های عمیق می تواند موجب رونق و سبز ماندن بسیاری از تپه های کم ارتفاع فعلی شوند. درخت عناب ریشه عمیقی دارد که می تواند در حفظ خاک و جلوگیری از آب شویی کاربرد داشته باشد. در هر سال و در هر شهر ۱ هکتار و در مجموع ۲۰ هکتار به و در پایان ۲۰ سال ۴۰۰ هکتار از این گونه منافع بیشماری خواهد داشت.

ب) ازگیل ژاپنی یکی از مهمترین و پر مصرف ترین شرق آسیا است در ایران به دلیل هسته درشت آن کاربرد تجاری به خود نگرفت اما ارقام بدون هسته و یا هسته کوچک این گونه وجود دارد و می تواند در یک باغ تک محصولی و نه در حاشیه در برنامه توسعه مورد توجه قرار گیرد. این میوه در اواسط بهار وارد بازار می شود و می تواند از مزیت پیش رس بودن آن در تولید میوه نوبر سود برد.

ج) انگور فرنگی، یا کیورانت یکی از سوپر فروت ها است که در مناطق بالای ۱۰۰۰ متر استان قابل کشت و کار و تولید اقتصادی است. این محصول می تواند صادر شود و قابلیت حمل و نقل و انبار داری آن باعث می شود در رونق اقتصادی این مناطق فراموش شده کاربرد داشته باشد

د) بلوبری هم یکی از سوپر فروت هاست که طالب خاک اسیدی و تابستان های خنک است با توجه به این که بیشتر خاک مناطق کختلف استان اهکی است می توان این درختچه کوتاه قد را در ظروف با بستر تنظیم شده پرورش داد ارزش اقتصادی زیاد این میوه می تواند در توسعه باغبانی نقش داشته باشد. اما این میوه قابلیت حمل و نقل و نگه داری خوبی ندارد و بیشتر مصرف داخلی خواهد داشت.

ه) بری های کمتر شناخته شده، در بین میوه های موسوم به بری قابلیت زیادی برای تجاری شدن وجود دارند که در آینده نه چندان دور نقش افرینی خواهند کرد هرچند ممکن توسعه آن ها در سطح محدودی انجام شود اما حضور خود را اعلام خواهند کرد. رز بری هر چند در بخش تمشک ها شناخته می شوند اما به دلیل ارقام بسیار متنوع در تولید و بازار یابی متفاوت هستند.

و) زردچوبه، یکی از پر مصرف ترین ادویه هاست. اگر چه تغییرات اقلیمی موجب از بین رفتن برخی محصولات در بیست سال آینده خواهد شد اما در این مورد به نفع بوده است. ارقامی از زرد چوبه در دست تحقیق هستند که به زودی می توانند در برنامه توسعه کشت استان قرار گیرند.

(و) میوه هایی با مصرف غیرمستقیم

میوه های زیادی در مازندران وجود دارند که ممکن است تا حدی مصرف مستقیم داشته باشند اما بیشتر به صورت کنسانتره و یا خشک استفاده می شوند. ازگیل محلی یکی از این موارد است که بیشتر به صورت رب مصرف می شود و خریداران زیادی دارد. ارقام باغی بسیار خوبی از این گونه وجود دارد که در سطوح کوچک نیز اقتصادی می باشد و در بیشتر شهرستان ها و در تمامی مناطق نیمه مرتفع و جلگه ای قابل کشت می باشد.

ز) تولید نی خیزران

با توجه به آنگیر بودن برخی از زمین های مناطق جلگه ای استان می توان ارقام مختلفی از نی خیزران را پرورش داد. کشت وسیع نی خیزران منافع زیادی دارد و موجب رونق صنایع دستی و صنعتی خواهد شد. هر سال احداث ۱ هکتار در شهرهای مختلف که زمین های باتلاقی دارند در نظر گرفته شده است. در پایان ۲۰ سال ۲۰ هکتار و در ۱۰ شهر حدود ۲۰۰ هکتار در نظر گرفته می شود.

ه) گیاهان بیشمار باغبانی

گیاهان باغی بی شماری در بخش میوه کاری، گل ها و گیاهان زینتی، دارویی و ادویه ای و معطر وجود دارند که در آینده نزدیک و متوسط خود را معرفی خواهند کرد. باید برای این گیاهان جایگاه اقتصادی ویژه ای در نظر باشد تا در هنگام مواجهه غافلگیر نشد و مزایای آن ها بهره برد.

۱۱ - گلخانه ها

تولید محصول در گلخانه ها در تمامی کشور ها در چند بخش صورت می گیرد که لازم است جنبه اقتصادی و اکولوژیک آن در مازندران مورد توجه قرار گیرد.

الف) گلخانه لایم کوات

در تولید لایم کوات ۲۷ هکتار گلخانه فعالاند و ۱۴۹ بهر بردار دارند به ازای هر هکتار ۱۲ نفر کارگر مستقیم مشغول به کار هستند مفهوم آن این است که اگر حداقل مزد ۷ میلیون تومان باشد $12 \times 7 \times 12 = 100800000$ تومان هزینه کارگری دارد. بر اساس این امار میزان تولید ۴۰ تن در هکتار ذکر شده است که اگر برای هر کیلو فروش ۳۰ هزار تومان در نظر بگیریم کل درآمد $30000 \times 40000 = 1200000000$ می باشد که تنها دویست میلیون تومان باقی می ماند در صورتی که سایر هزینه مانند هزینه تولید حد اقل ۳۰٪ و هزینه استهلاک حداقل ۵ درصد در نظر گرفته نشده است. حتی اگر این هزینه کارگری هم در نظر گرفته نشود تولید لایم کوات هم سالانه ۷۰ تن در نظر گرفته شود (مدیریت دو بار در سال) اما قیمت لیموی ترش معمولی تولید جنوب کشور و همترازی با سایر محصولات باغی بنظر میرسد که تولید لایم کوات گلخانه ای در شرایط فعلی غیر اقتصادی است اما اگر در آینده تغییر اقلیم منجر به خشک شدن باغ های جنوب کشور

شود می تواند به عنوان پتانسیل تولید مرکبات ترش در نظر گرفته شود. بنابر این توسعه گلخانه های لایم کوات اقتصادی نیست.

ب) گلخانه های تولید گوجه فرنگی، خیار و فلفل

هم اکنون تعداد کمی از این گلخانه ها در سطح استان فعال می باشند. در این گلخانه ها بازار هدف کاملاً مشخص است و مطابق قرارداد صادراتی عمل می کنند. با اینکه عملکرد این گل خانه ها کاملاً نصف معادل همین محصولات در مناطق افتاب دار کشور است اما به هر حال سود اوری دارند. برای جبران کمبود نور در فصل زمستان از تکنولوژی نور مکمل می توان استفاده نمود. بنابر این با توجه به دمای معتدل تر مازندران در فصل زمستان شاید سوخت مورد نیاز کمتر باشد و هزینه تحمیلی نور مکمل را جبران نماید.

ج) گلخانه تولید میوه های گرمسیری

هم اکنون گلخانه هایی برای تولید اناناس، پشن فروت، خربوزه درختی و برخی دیگر از گیاهان گرمسیری در سطح استان وجود دارند. این گلخانه ها به سوخت گاز نیاز دارند در زمان هایی از سال که کمبود گاز وجود داشته باشد نکه داری آن ها احتمالاً پر مخاطره خواهد بود. به نظر می رسد احداث این نوع از گلخانه ها با قبول ریسک احداث کننده بلامانع باشد زیرا نه بطور وسیع که به صورت تفننی بازار برای این محصولات وجود دارد. اگر در حد همین مقدار کم تولید نشوند به صورت واردات وارد کشور خواهند شد.

د) گلخانه های تولید میوه خارج فصل

پیش رس کردن میوه ها یا میوه های گلخانه ای همیشه وسوسه انگیز است و در صورت محاسبه درست اقلیم و بازار آن ها سود اوری نیز خواهد بود. تولید الوچه، شلیل و زرد الو در برخی از کشور ها مانند ترکیه وجود دارد و بنابر این تقاضا برای احداث آنها در کشور و بخصوص مازندران وجود خواهد داشت. احداث این گلخانه ها که در واقع پوشش دادن باغ در زمان کوتاهی از فصل زمستان خواهد بود می تواند سود اوری باشد. تولید توت فرنگی خارج فصل با استفاده از گلخانه اقتصادی به نظر نمی رسد

ه) گلخانه های گل و گیاهان زینتی

احداث این گلخانه ها وابسته به بازار این محصولات می باشد در صورتی که بازار فروش محصولات بسیار متنوع گل و گیاهان زینتی مشخص باشد و باعث ازدیاد بیش از حد مصرف محصولات فعلی نشود می تواند باعث ایجاد شغل و رونق اقتصادی گردد.

و) گلخانه تولید سبزی مانند کاهو

این گلخانه با تولید سراسر سال و با فنون پیشرفته کشت بدون خاک می توانند سواور باشند. کاهو شاخص این سبزی ها می باشد. در تکنیک پیشرفته تر و با کمک نور مصنوعی می توان این سبزی را در تمامی طول سال تولید و عرضه کرد. تنوع زیاد ارقام این سبزی سود اوری آن را مطمئن تر می سازد

۱۲- سازماندهی تولید کنندگان نهال

در سال ۱۴۰۱ سطح زیر کشت نهال مثمر از نهالستانهای مجوز داراستان ۱۲ هکتار با تولید ۹۰۰ هزار اصله ذکر شده است. اگر به برنامه اصلاح فقط مرکبات نگاه شود ملاحظه می شود این میزان تولید نهال خیلی کمتر از میزان نیاز استان است. در برنامه تعویض ارقام در حد ۵۰۰۰ هکتار و کشت فشرده با کشت ۱۰۰۰ اصله در هکتار ۵ میلیون نهال مرکبات نیاز است که اگر در واحد های تحت نظارت تولید نشود به صورت غیر استاندارد تولید و عرضه خواهند شد. در هر دو صورت برنامه توسعه را ویران خواهند کرد.

تولید نهال همچنان از اهمیت زیادی برخوردار است و هنوز هم با تولید نهال گواهی شده فاصله زیادی وجود دارد. پیشنهاد شده است این بخش با تمرکز تخصصی بر حداقل شاخص ها سامان دهی شود. نیاز به نهال همه ساله در سطح وسیعی وجود دارد و از فعالیت تولید کنندگان خرد نمی توان جلوگیری نمود. در حالی که توان تولید نهال گواهی شده هم اکنون وجود ندارد.

۱۳- سیستم اطلاع رسانی هواشناسی

استفاده از شبکه موبایلی در بخش خصوصی به منظور آگاه ساختن باغداران از تاثیر اقلیمی روزانه بر مراحل مختلف رشد و نمو درختان میوه ضروری است. اگر تغییر فصلی عوامل اقلیمی مانند تغییرات دمایی در مراحل مختلف فنولوژی مانند گلدهی و گرده افشانی تحت نظر داشته باشد و راه های مقابله نیز آموزش داده شود بر بسیاری از نارسایی های تولید محصول غلبه خواهد شد. بنابر این یک شبکه خصوصی این اطلاع رسانی مفید واقع خواهد شد.

۱۴- تربیت افراد ماهر

بسیاری از فعالیت های های باغبانی توسط کارگران فصلی انجام می شود. برخی از این کار ها نیاز به مهارت دارد و باید با توجه به تکنولوژی به کار رفته توسط افراد آموزش دیده و با تجربه انجام گردد. یکی از این موارد هرس و تربیت درختان میوه است. با توجه به دستاورد های علمی در دو دهه گذشته تربیت افراد و گروه های ماهر حداقل دو گروه در سطح مراکز خدمات ضروری است. کاربرد ماشین های جدید مانند پمپاها، ماشین های هرس و برداشت از جمله چالش های قابل تدبیر می باشد. گواهی گرفتن از مراکز خدمات کشاورزی در کنار مجوز های کاربرد ماشین ضروری می باشد.

۱۵- تولید نرم افزارهای تخصصی باغبانی

به منظور احداث باغهای جدید معمولاً بررسی تمامی عوامل اقلیمی، خاکی و ارتفاع از سطح دریا نیاز می باشد درصد تاثیر هر یک از این عوامل بر کیفیت و کمیت محصول در یک نرم افزار تخصصی قابل برنامه ریزی است طراحی این نرم افزار شدیداً مورد نیاز می باشد و توسط کارشناسان مراکز خدمات قابل استفاده دارد.

۱۶- خانه اصناف کشاورزی

با توجه به جایگاه قانونی خانه اصناف کشاورزی بسیاری از امور تخصصی و بازار یابی محصولات باغبانی را می توان در تشکلهای زیر مجموعه این نهاد قانونی متمرکز نمود یکی از این موارد ایجاد برندینگ است که می توان با توجه با خاک و اقلیم متفاوت شهرستان های مختلف و حتی روستا های هر شهرستان ایجاد نمود

۱۷- سیمای کشاورزی

در تمامی کشور های دنیا به منظور به روز رسانی اطلاعات تولید کنندگان کشاورزی در زمینه های مختلف کاشت و داشت و برداشت و بازار رسانی یک شبکه تلویزیونی تخصصی وجود دارد پیشنهاد می گردد با تکیه بر ظرفیت خانه اصناف این شبکه احداث گردد تا تشکیل شبکه مستقل می توان از شبکه استانی در ساعات پربیننده به این امر مهم پرداخت.

آینده نگری

بهره برداری از محصولات باغی نیاز به علم و دانش روز و فنون تولید و فراوری میان مدت دارد. لذا با توجه به ضرب المثل رایج اگر سود فوری خواسته باشی به زراعت بپرداز اگر به آینده میان مدت فکر می کنی به درخت کاری مشغول شو و اگر به منافع بلند مدت فکر می کنی به آموزش و تربیت افراد بپرداز. همه برداشت فکری این داستان در باغبانی وجود دارد. به نظر می رسد هر مدیری در رده های تصمیم گیری شهرستانی، ملی و کشوری در این سمت منصوب گردد بهتر است دیدگاهی میان مدت و بلند مدت داشته باشد و به زمان حضور خود در این سمت اکتفا نکند. هر اقدامی در زمینه باغبانی شجره طیبه ای خواهد بود که اگر چه ریشه در دهه ۱۴۰۰ داشته باشد تا ابد منافع فردی خواهد داشت. بدیهی است این گروه کاری برای آماده سازی این چشم انداز به صورت برنامه های سالانه آمادگی کامل خواهد داشت و در کنار مدیران اجرایی سازمان خواهد بود.